

F. SCOTT FITZGERALD

MARELE
GATSBY

Traducere din engleză
de MIRCEA IVĂNESCU

Cu o prefață a autorului

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

F. SCOTT FITZGERALD

Marele Gatsby

Traducere din engleză de
MIRCEA IVĂNESCU

Cu o prefață a autorului
tradusă de
RADU PARASCHIVESCU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Denisa Comănescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

F. SCOTT FITZGERALD
THE GREAT GATSBY

© HUMANITAS FICTION, 2013 (ediția print)
© HUMANITAS FICTION, 2014 (ediția digitală)

ISBN 978-973-689-683-5 (pdf)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Prefață*

Pentru cineva care și-a petrecut viața profesională în lumea ficțiunii, solicitarea de-a „scrie o prefață“ e tentantă din multe puncte de vedere. Scriitorul de față cedează unuia dintre ele; cu toată cumpănirea pe care-o poate mobiliza, el se va referi la criticii din mijlocul nostru, încercând să se deplaseze cât mai centripet cu puțință în jurul romanului care urmează în acest volum.

Din capul locului, trebuie spus că nu am motive să bombăn din cauza „presei“ pe care a avut-o vreuna dintre cărțile mele. Dacă lui Jack, căruia i-a plăcut precedentă mea carte, nu i-a plăcut aceasta, ei bine, lui John, care mi-a disprețuit precedentă carte, aceasta, în schimb, *i-a plăcut*; prin urmare, rezultatul final e cam același. Dar cred că scriitorii din generația mea au fost răsfațați în această privință, trăind într-o perioadă generoasă, în care s-a găsit loc berechet pentru argumentări nesfârșite pe tema ficțiunii – un loc creat în mare măsură de H.L. Mencken, din cauza dezgustului resimțit pentru ceea ce trecea drept critică înainte să apară el și să-și creeze

* Scrisă în 1934 pentru o reeditare a *Marelui Gatsby* – singura apărută în SUA în timpul vieții lui F. Scott Fitzgerald –, această prefață viza un dublu scop: să răspundă criticilor aduse romanului său din 1925, dar și celor privitoare la *Blândețea nopții*, care văzuse lumina tiparului cu câteva luni înainte.

un public. Acești scriitori au fost stimulați de curajul și de dragostea lui enormă și profundă pentru literatură. Acum șacalii smulg deja bucăți din ceva ce fac imprudența să considere un leu pe moarte, dar nu cred că sunt mulți cei de vârsta mea care să nu-l privească respectuos sau care să nu regrete că a ieșit din joc. A avut un punct de vedere despre orice nou demers al unui nou-venit; a comis multe greșeli – de pildă, subaprecierea inițială a lui Hemingway –, dar s-a prezentat cu cele trebuincioase; n-a fost nevoit să se întoarcă niciodată după uneltele de lucru.

Iar acum, după ce-a lăsat romanul american să-și poarte singur de grijă, nu are cine să-i ia locul. Dacă scriitorul de azi chiar ar trebui să țină cont de eforturile unor fixiști politici gata să-i arate valorile unei meserii pe care a practicat-o din tinerețe, ei bine, dragilor, atunci s-ar cuveni să-l puneți la zid și să-l împușcați când se crapă de ziuă.

În ultimii ani însă, lucrurile acestea sunt mai puțin descurajatoare decât lașitatea crescândă a recenziilor. Subplătiți și suprasolicitați, aceștia dau impresia că nu le pasă de cărți, și a fost întristător să vedem cum talente de ultim moment ale romanului – Nathanael West, Vincent McHugh și mulți alții – s-au stins din cauză că n-au avut o scenă pe care să se producă.

Mă apropii de ideea principală, și anume că aș vrea să le transmit aceluia care vor citi acest roman o atitudine de cinism sănătos față de recenziile contemporanilor. Fără să fie vorba de un orgoliu deplasat, omul își poate permite să îmbrace o armură în orice profesie. Mândria e tot ce-ți rămâne, și dacă accepți să-ți fie compromisă de cineva care mai are de compromis o duzină de orgolii până la prânz, nu faci decât să te expui multor dezamăgiri de care meseriașii hârșiți au învățat să se ferească.

Așa stau lucrurile și cu romanul de față. Fiindcă paginile lui nu erau dolda de nume mari ale unor lucruri mari, iar subiectul nu-i privea pe fermieri (care erau eroii clipei), s-au pronunțat cu ușurătate judecăți care n-aveau legătură cu critica, fiind simple încercări de exprimare ale unor oameni care nu prea avuseseră prilejul de a-și da cu părerea. Felul cum cineva poate să-și asume răspunderea de-a fi romancier fără o atitudine exactă și concisă față de viață e un mister pentru mine. Felul cum un critic poate să-și asume în câteva ore un punct de vedere față de o viziune care includea douăsprezece aspecte diferite ale vieții sociale pare ceva prea dinozaurian ca să i se dea voie să umbrească singurătatea îngrozitoare a unui autor tânăr.

Ca să mă apropii și mai mult de cartea aceasta, o femeie care n-ar fi putut nici măcar să scrie corect o scrisoare în engleză a prezentat-o ca pe o carte de citit doar de către cei care se duc la cinematograful din cartier. Sunt mulți scriitori tineri care au parte de acest tip de critică, în loc să se facă vreo apreciere cu privire la lumea imaginației în care ei, scriitorii, își dau silința, cu mai mult sau mai puțin succes, să trăiască – o lume pe care Mencken a consolidat-o pe vremea când ne purta de grijă.

Acum, că această carte este reeditată, autorul ține să spună că nu i s-a întâmplat niciodată să-și păstreze conștiința artistică atât de pură cum a făcut-o în cele zece luni în care a lucrat la ea. La recitare, îți dai seama cum ar fi putut fi îmbunătățită cartea, dar fără să te simți vinovat de o cât de mică abatere de la adevăr așa cum l-am văzut eu – adevărul sau mai bine zis *echivalentul* adevărului, încercarea de-a dobândi onestitatea imaginației. Tocmai recitisem prefața lui Joseph Conrad la

Negrul de pe Narcis și tocmai primisem reproșuri din partea criticilor care simțeau că textul meu fusese scris în așa fel încât să împiedice toate raporturile cu oameni maturi dintr-o lume matură. Dar, Dumnezeu, era textul meu și era singurul lucru asupra căruia puteam să intervin.

Ceea ce am scos din el, atât la modul concret, cât și sub aspect emoțional, ar constitui un alt roman!

Cred că este o carte onestă, ceea ce înseamnă că nu mi-am folosit virtuozitatea ca să obțin un efect anume și, ca să mă mai laud o dată, nu am apăsat foarte tare pe pedala emoțiilor, ca să evit vederea lacrimilor prelingându-se din găvanul ochiului stâng sau chipul lătăreț și prefăcut ivindu-se din spatele vreunui cap de personaj.

Dacă există o conștiință curată, o carte poate supraviețui – cel puțin din punctul de vedere al sentimentelor pe care le provoacă. Dimpotrivă, dacă acea conștiință e încărcată, citești recenziile și iei din ele doar ceea ce-ți place. În plus, dacă scriitorul e tânăr și dispus să învețe, aproape toate recenziile au valoare, inclusiv cele care par nedrepte.

Autorul acestor rânduri a fost dintotdeauna un „autentic“ al meseriei, iar asta îl determină să creadă că lucrul cel mai eficient pe care l-a putut face a fost să trăiască profund în lumea imaginației. Există mulți alți oameni plămădiți la fel, pentru a da expresie explorărilor intime, din categoria:

- Ia te uită – e aici!
- Am avut-o sub ochi.
- *Așa* a fost și nu altfel!
- Ba nu, a fost așa.

„Uite! Asta-i picătura de sânge de care ți-am spus.“

— „Opriți totul! Uite străfulgerarea din ochii fetei
ăleia, uite răsfrângerea de care-o să am parte întotdeauna
din amintirea acelor ochi.“

— „Dac-ai alege să regăsești acel chip în suprafața
incapabilă de răsfrângere a unui lighean, dac-ai alege să
faci imaginea și mai neclară cu un strop de sudoare, da-
toria criticului ar fi să-ți recunoască intenția.“

— „Nimeni n-a mai simțit așa ceva – spune scriitorul
tânăr –, dar *eu* am făcut-o; sunt mândru ca un soldat care
intră-n luptă; fără să știu dac-o să fie cineva acolo care să
decerneze medalii sau măcar să consemneze faptul.“

Dar în același timp ține minte, tinere: nu ești primul
om care s-a trezit singur-singurel.

F. SCOTT FITZGERALD

Baltimore, Md.

august 1934

Marele Gatsby

*Atunci îmbracă veșmânt aurit, dacă asta o mișcă;
De te poți înălța, înalță-te și pentru ea
Până strigă: „Iubitule, iubitul meu înveșmântat
în aur, înălțat în țării,
Trebuie să fi al meu!“*

THOMAS PARKE D'INVILLIERS*

* Thomas Parke D'Invilliers este unul dintre personajele din primul roman al lui F. Scott Fitzgerald, *Dincoace de Paradis*.

Din nou, ZELDEI

Capitolul I

Pe vremea când eram mai tânăr și mai influențabil, tata mi-a dat un sfat care de atunci mi-a rămas mereu prezent în minte.

— Ori de câte ori ai poftă să critici pe cineva, mi-a spus, ține seama că nu toți oamenii au avut avantajele de care te-ai bucurat tu.

Atât și nimic mai mult – dar cum totdeauna ne-am înțeles foarte bine din puține cuvinte, mi-am dat seama că voia să spună mult mai mult. Urmarea este că am tendința de a nu judeca și condamna pe nimeni, obicei datorită căruia am izbutit să pătrund multe caractere ciudate, dar am și căzut pradă multor pisălogi înveterați. O minte sucită descoperă și profită repede de această calitate când se întâmplă s-o întâlnească la un om normal, și așa s-a făcut că în anii studenției am fost acuzat – pe nedrept – că sunt o fire interesată și abilă, pentru motivul că necunoscuți cu apucături stranii îmi destăinuiau necazurile lor ascunse. Cea mai mare parte a confidențelor ce mi se făceau erau spontane – și adeseori când îmi dădeam seama, după anumite semne sigure, că o destăinuire de natură intimă se arată la orizont, mă prefăceam că mi-e somn, că sunt absent sau pornit să-i iau peste picior, căci destăinuirile tinerilor (sau, cel puțin, termenii în care sunt făcute), poartă de obicei pecetea

plagiatului și sunt marcate de vădite omisiuni. Cine nu judecă și nu condamnă lasă loc unor speranțe nelimitate. Și astăzi încă, mi-e teamă că voi încerca nu știu ce pierdere dacă dau uitării faptul că – așa cum, din snobism, susținea tata și așa cum, din snobism, repet și eu – la naștere simțul cuviinței în ceea ce are el fundamental ne este hărăzit tuturor în egală măsură.

Și acum, după ce m-am lăudat astfel cu spiritul meu de toleranță, trebuie să recunosc că are și el o limită. Comportarea noastră poate să se rezeme pe o stâncă de neclintit sau să plutească pe o mlaștină nesigură, dar, dincolo de un anume punct, nu-mi pasă pe ce se întemeiază. În toamna trecută, când m-am înapoiat de pe Coasta de Est, aș fi dorit ca toată lumea să poarte uniformă și să aibă o ținută morală ireproșabilă; nu mai doream incursiuni pline de peripeții în inimile oamenilor și prilejul de a afla lucruri de nimeni știute. Numai Gatsby, bărbatul care dă numele său acestei cărți, a făcut excepție de la această regulă – Gatsby, care reprezenta tot ceea ce îmi stârnește cel mai sincer dispreț. Dacă a avea personalitate înseamnă un șir neîntrerupt de acțiuni încununate de succes, atunci acest om avea într-adevăr ceva splendid, o sensibilitate acută față de toate promisiunile existenței, o sensibilitate asemenea acelor complicate aparate care înregistrează cutremurele de pământ de la o depărtare de zece mii de mile. O asemenea receptivitate n-are nimic în comun cu acea impresionabilitate placidă pe care o înnobilăm numind-o pompos „temperament creator“; dimpotrivă, Gatsby avea o extraordinară vocație pentru speranță, era stăpânit de o febră romantică așa cum n-am mai întâlnit și e probabil că nu voi mai întâlni vreodată la altcineva. Nu, Gatsby

s-a dovedit până la urmă a fi un om adevărat; și numai ce-l umbrea pe Gatsby, numai praful murdar stârnit de visurile lui m-a făcut să-mi pierd un timp interesul pentru durerile zadarnice și pentru efemerele bucurii ale semenilor mei.

Provin dintr-o familie de oameni bogați, stabilită de trei generații într-un orașel din Vestul Mijlociu. Carraway-ii alcătuiesc un fel de clan, iar tradiția familiei afirmă că suntem coborâtori ai ducilor de Buccleuch, dar fondatorul ramurii din care mă trag a fost de fapt fratele bunicului, care s-a stabilit aici în '51, și-a trimis un înlocuitor în Războiul Civil și a pus bazele comerțului angro cu articole de fierărie cu care se ocupă astăzi tata.

Nu l-am cunoscut niciodată pe acest frate al bunicului, însă se spune că îi seamănă – invocându-se ca argument portretul aspru care atârnă în biroul tatei. Am absolvit universitatea la New Haven în 1915, exact un sfert de veac după tatăl meu, și la scurt timp după aceea am participat la minunata migrație teutonică întârziată, cunoscută sub denumirea de război mondial. Am gustat atât de intens contraincursiunea noastră, încât și după întoarcerea de pe front continuam să fiu stăpânit de neastâmpăr. Vestul Mijlociu nu mi se mai părea centrul incandescent al lumii, ci doar o periferie sordidă a universului – așa că m-am hotărât să mă mut pe Coasta de Est și să învăț arta speculațiilor la bursă. Toți cunoscuții mei făceau afaceri la bursă și de aceea am presupus că bursa ar putea să mai asigure încă o existență. Unchii și mătușile mi-au discutat intenția ca și cum ar fi fost vorba de alegerea școlii pentru un copil și în cele din urmă au spus: „De, mda“, cu fețe foarte grave, ezitante. Tata s-a învoit să mă finanțeze timp de un an și, după

mai multe amânări, în primăvara lui '22 m-am instalat pentru totdeauna, după cum credeam eu, pe Coasta de Est.

Cuminte ar fi fost să-mi gălesc întâi un apartament în oraș, însă cum vremea era frumoasă și cum veneam dintr-o regiune cu pajiști întinse și arbori prietenoși, atunci când un tânăr coleg de birou mi-a propus să închiriem împreună o casă într-una din așezările suburbane, ideea mi s-a părut excelentă. Tot el a găsit și casa – un bungalow destul de coșcovit – cu optzeci de dolari pe lună. În ultimul moment însă, firma l-a detașat la Washington, așa că m-am stabilit singur. Aveam un câine – de fapt l-am avut doar câteva zile, căci pe urmă a fugit –, un automobil Dodge destul de vechi și o servitoare finlandeză care-mi făcea curat și-mi pregătea micul dejun și care, trebăluind la mașina electrică de gătit, mormăia nu știu ce pe limba ei.

M-am simțit singur o zi sau două, până când într-o dimineață, un necunoscut, stabilit prin partea locului probabil după mine, m-a oprit pe stradă.

— Cum ajung la West Egg? m-a întrebat el dezorientat.

L-am lămurit. Dar, văzându-mi după aceea de drum, nu m-am mai simțit singur și străin. Eram o călăuză, un cunoscător al locurilor, unul dintre pionierii coloniei. Fără să știe, omul acela îmi conferise dintr-odată cetățenia locului.

Și astfel, în zilele acelea însorite, urmărind explozia înfrunzirii copacilor, ca la cinematograful când filmul rulează repede, am fost pătruns de acea convingere, destul de răspândită, că viața avea să înceapă din nou odată cu vara.

Pe de o parte, aveam mult de studiat, iar pe de altă parte, simțeam cum trag sănătate în piept din aerul proaspăt, atât de tonic. Mi-am cumpărat o duzină de tomuri despre finanțe, tehnică bancară și acțiuni și efecte, care, așa cum stăteau înșirate pe raftul bibliotecii în legăturile lor roșii și aurii, ca niște monede noi, îmi făgăduiau parcă dezvăluirea unor taine orbitoare, pe care nu le cunoscuseră decât Midas, Morgan și Mecena. Mai aveam intenția laudabilă să citesc multe alte cărți pe lângă acestea. La universitate avusesem oarecare preocupări publicistice – o dată scrisesem o serie de editoriale foarte solemne și categorice în revista *Yale News* – și acum aveam de gând să reiau acest fel de activitate, și mă și vedeam redevenind un specialist limitat la un domeniu temeinic stăpânit, ceea ce se numește un om bine pregătit. O asemenea formulă nu reprezintă de fapt o simplificare brutală – în fond viața pare că promite mult mai mult când o privești de la o singură fereastră.

A fost numai o întâmplare faptul că închiriasem o casă într-una din cele mai ciudate comunități ale Americii de Nord. Locuința mea se găsea pe acea insuliță prelungă și zgomotoasă care se întinde la răsărit de New York – și pe care se află, printre alte curiozități naturale, două formațiuni geologice neobișnuite. La douăzeci de mile de oraș se află două ouă uriașe, identice ca formă, despărțite doar de un golfuluț, cu bazele înmuiate în cea mai blândă apă sărată pe care o poți găsi în Emisfera Vestică – întinsa pânză de apă a strâmtorii Long Island. Nu sunt două ovale chiar perfecte – ca și oul din povestea lui Columb, amândouă sunt turtite la capătul unde se sprijină pe pământ – însă asemănarea fizică dintre ele constituie probabil o sursă de uimire continuă pentru

pescărușii ce zboară pe deasupra lor. Pentru viețuitoarele neînariplate, un fenomen și mai interesant este însă că, în afară de formă și mărime, nu au nici o altă asemănare.

Eu locuiam pe oul dinspre apus, West Egg – cel mai puțin monden, deși formula este prea superficială pentru a exprima contrastul bizar și aproape sinistru dintre ele. Locuința mea se afla chiar la marginea oului, la numai cincizeci de iarzi de strâmtoare, literalmente strivită între două vile uriașe, care se închiriau cu 12 000-15 000 de dolari pe sezon. Cea din dreapta era o construcție colosală din toate punctele de vedere – o imitație a vreunei primării de epocă din Normandia, cu un turnuleț într-o parte semețindu-se nou-nouț de sub un breton rar de iederă sălbatică, o piscină de marmură și peste patruzeci de acri de pajiște și grădină. Era vila lui Gatsby. Sau, mai bine zis, întrucât nu-l cunoșteam pe Gatsby, era o vilă locuită de un domn cu acest nume. Casa în care stăteam eu era o adevărată oroare, însă fiind o oroare de dimensiuni reduse, fusese ignorată de snobii doritori să se stabilească aici, astfel că beneficiam de o perspectivă deschisă spre mare, de o priveliște parțială spre pajiștea vecinului meu și de vecinătatea consolatoare a milionarilor – toate acestea pentru optzeci de dolari pe lună.

Dincolo de golful care despărțea cele două ouă scânteiau palatele luxoase din East Egg, iar cronica acestei veri începe cu adevărat în seara când am traversat golful pentru a lua cina în familia lui Tom Buchanan. Daisy îmi era un fel de verișoară îndepărtată, iar pe Tom îl cunoșcusem la universitate. Îndată după război petrecusem chiar două zile în casa lor din Chicago.

Pe lângă diferite alte însușiri fizice, soțul ei se remarcase ca unul dintre cei mai desăvârșiți jucători de rugby la New Haven – într-un fel fusese o personalitate națională, unul dintre acei indivizi care ating la douăzeci și unu de ani un grad atât de înalt de perfecțiune într-un anumit domeniu, încât după aceea nimic din ceea ce fac nu mai pare la înălțime. Familia lui era peste măsură de bogată – chiar și la universitate larghețea cu care își cheltuia banii fusese un motiv de critică –, însă acum părăsese orașul Chicago, îndreptându-se spre Est cu o hotărâre, cu o energie care-ți tăia aproape răsufierea, de pildă, cumpăraseră o herghelie de ponei de polo din Lake Forest. Îți venea greu să crezi că un om din generația mea putea fi atât de bogat, încât să-și permită asemenea excentricități.

N-am înțeles niciodată de ce se stabiliseră pe Coasta de Est. Petrecuseră un an în Franța fără vreun motiv deosebit, apoi hoinăriseră de colo-colo, oprindu-se nerăbdători și neliniștiți oriunde se juca polo și oriunde întâlneau mai mulți oameni bogați laolaltă. De data aceasta se stabiliseră definitiv, cum îmi explicase Daisy la telefon, însă nu o crezusem – nu puteam ști ce se ascunde în inima ei, dar simțeam că Tom avea să alerge mereu dintr-un loc într-altul, căutând, cu o tristețe nelămurită, acea dramatică tensiune a meciurilor de rugby de odinioară, în care nu avea să mai joace niciodată.

Și așa se întâmplă că, într-o seară caldă, am traversat golful spre East Egg să-mi vizitez doi vechi prieteni, pe care de fapt nici nu-i cunoșteam prea bine. Locuința lor era încă și mai complicată decât mă așteptasem: o vilă colonială în stil georgian, zugrăvită cochet în roșu și alb, cu fața spre golf. Pajiștea începea chiar de pe coastă și se

întindea pe vreun sfert de milă, cuprinzând cadrane solare, ziduri de cărămidă, vesele grădini de flori – și în cele din urmă ajungea la vilă, ridicându-se pe zidurile ei laterale în valuri de viță sălbatică, de parcă nu și-ar fi putut opri avântul cu care alergase spre ea. Fațada vilei era un lung șir de uși de sticlă, care scânteiau acum în răsfrângeri aurii, larg deschise spre după-amiaza străbătută de adieri calde, și acolo chiar, în fața ușii de la intrare, mă aștepta Tom Buchanan în costum de călărie, într-o atitudine caracteristică, bine înfipt pe picioarele depărtate.

Se schimbase din anii studenției. Vedeam acum un bărbat voinic de vreo treizeci de ani, cu părul de culoarea paiului, cu o gură cam aspră și un fel de a fi cam arogant. Fața îi era însuflețită de ochii scânteietori, disprețuitori, și privirea trufașă îl făcea să aibă aerul că se apleacă mereu înainte, cu agresivitate. Croiala efeminată a hainelor de călărie nu reușea să-i ascundă musculatura de uriaș – părea că nu mai încape în cizmele bine lustruite, întinse gata-gata să rupă șireturile, și-i vedeai mușchii jucând când i se mișca umărul sub haina subțire. Avea un trup capabil de eforturi enorme, un trup agresiv.

Și glasul – un tenor cam răgușit – sporea această impresie. Păstra întotdeauna în voce, chiar și când vorbea cu cei care-i erau simpatici, o nuanță de dispreț, și-mi aduceam aminte că la New Haven întâlnisem oameni care-l urau din toate puterile.

„Să nu crezi că părerea mea predomină, părea că spune cu întreaga-i făptură, să nu crezi asta din cauză că sunt mai puternic și am reușit în viață mai bine decât tine.“

Pe vremuri, făcuserăm amândoi parte din aceeași asociație a studenților din ultimii ani și, fără a fi ajuns vreodată intimi, mi se păruse atunci că avea o părere bună

despre mine și că, în felul lui aspru, sfidător, dar și în-singurat, ar fi dorit ca și eu să țin la el.

Schimbarăm câteva cuvinte opritiți la soare, pe verandă.

— E drăguță casa mea, spuse el jucându-și mereu, neliniștit, ochii în jur.

Mă făcu să mă întorc apucându-mi brațul, arătându-mi cu mâna lui mare detaliile fațadei, și apoi, dincolo, grădinița în stil italian, cu câteva trepte sub nivelul pajiștii, tufișurile de trandafiri care se întindeau pe vreo jumătate de acru și o barcă cu motor acostată la debarcader.

— Asta a fost proprietatea lui Demaine, magnatul petrolului – apoi m-a împins din nou de braț spre casă, cu un gest brusc, însă cu aceeași politețe. Hai înăuntru.

Am trecut printr-un hol înalt, spre un fel de terasă scăldată într-o lumină trandafirie, legată de corpul vilei prin niște glasvanduri uriașe, la fiecare capăt. Geamurile deschise aruncau reflexe albe, scânteietoare, pe iarba tânără care părea că vrea să pătrundă în casă. Prin întreaga încăpere sufla o briză slabă, umflând perdelele la un capăt, făcându-le să tremure la celălalt, ca niște steaguri palide, răsucindu-le către albeața de frișcă a tavanului, apoi aruncându-le pe covorul gros de culoarea vinului, însuflețind asupra acesteia o umbră tremurătoare, ca atunci când bate vântul pe mare.

Singurul obiect cu totul imobil era o sofa enormă pe care se aflau, agățate parcă de o geamandură, două femei tinere. Purtau amândouă rochii albe, ale căror cute și falduri tremurau și fremătau neconținut, ca și cum chiar atunci s-ar fi oprit să-și tragă sufletul, după ce alergaseră împrejurul casei. Cred că am rămas locului câteva clipe, ascultând foșnetul perdelelor și izbiturile unui tablou mișcat de vânt pe perete. Apoi Tom închise cu

zgomot ferestrele din spate și vântul se stinse domol prin cameră, iar perdelele, covoarele și cele două femei se lăsară să plutească încet, spre dușumea, ca niște baloane din care iese încet aerul.

Pe cea mai tânără n-o cunoșteam. Stătea cât era de lungă la un capăt al divanului, perfect nemișcată, cu bărbia repezită în sus ca și cum ar fi menținut în echilibru pe ea un obiect în primejdie să se răstoarne. Chiar dacă mă văzuse cu coada ochiului, nu se trăda prin nimic, iar eu mă simțeam atât de stânjenit, încât îmi venea să bolborosesc niște scuze că am deranjat-o prin intrarea mea în cameră.

Cealaltă – Daisy – schiță oarecum o încercare de a se ridica: își aplecă puțin corpul, cu o expresie studiată, apoi râse, un râs mic și absurd, încântător, și mă pomenii și eu râzând în timp ce mă îndreptam spre ea traversând încăperea.

— Sunt p-pur și simplu p-paralizată de fericire.

Râse din nou, ca de ceva foarte spiritual, și îmi reținu o clipă mâna într-a ei, privindu-mă deschis în față, parcă ar fi vrut să-mi spună că pe nimeni în lume n-ar fi vrut atât de mult să-l vadă ca pe mine. Așa era ea. Cu vocea foarte scăzută, ca un murmur, mă anunță că fata care ținea obiectul acela nevăzut în echilibru pe bărbie se numea Baker. (Erau unii care pretindeau că Daisy vorbea atât de încet, abia murmurând, doar pentru a-și face interlocutorii să se aplece spre ea; era însă o critică fără obiect, care nu-i știrbea nimic din farmec.)

Oricum, buzele domnișoarei Baker tremurară; apoi dădu din cap abia perceptibil spre mine și-și întoarse repede capul în aceeași poziție – evident, obiectul pe care-l susținea tremurase o clipă și asta o speriasă. Din

nou mă trezii aproape scuzându-mă. Orice manifestare de încredere în propriile forțe își atrage din partea mea un omagiu plin de uimire.

Mi-am privit din nou verișoara, care acum începuse să mă chestioneze cu aceeași voce joasă, fascinantă. Avea o voce pe care îți era cu neputință să n-o urmărești în modulațiile ei, ca și cum fiecare frază rostită ar fi fost o temă melodică pe care nu aveai s-o mai ascuți niciodată. Fața îi era tristă și frumoasă, iar pe ea scânteiau, ca niște podoabe, ochii strălucitori și buzele pasionale, umede; în glas îi tremura o vibrație pe care bărbații din jurul ei nu o mai uitau, o chemare, o șoaptă care te îndemna: „Ascultă-mă“, parcă destăinuindu-ți că doar cu puțin timp înainte văzuse întâmplări minunate, însuflețitoare, și că foarte curând aveau să se mai petreacă alte lucruri pline de viață, fermecătoare.

În drum spre Est – i-am spus – mă oprisem o zi sau două la Chicago și de acolo cel puțin o duzină de persoane îi trimiteau prin mine salutări, complimente.

— Îmi duc lipsa? exclamă ea în extaz.

— Tot orașul are un aer dezolat. Automobilele și-au dat cu lac negru pe roata stângă din spate ca să semene cu o coroană mortuară și toată noaptea răsună un vaiet neîntrerupt pe North Shore.

— Splendid! Hai să ne întoarcem la Chicago, Tom. Chiar mâine!

Și apoi, fără legătură, spuse întorcându-se spre mine:

— Ar trebui să-mi vezi fetița.

— Mi-ar face plăcere.

— Acum doarme. Are trei ani. N-ai văzut-o până acum?

— Nu, niciodată.

— Ei, ar trebui s-o vezi. Este...

Tom Buchanan, care se învărtise fără odihnă prin cameră, se opri lângă mine lăsându-și mâna pe umărul meu.

— Cu ce te ocupi, Nick?

— Lucrez la un agent de bursă.

— Și cum îl cheamă pe agentul ăsta?

I-am spus.

— N-am auzit niciodată de numele lui, remarcă el pe un ton decisiv.

Pe mine felul său de a fi mă cam irita.

— Ai să auzi, i-am răspuns scurt. Dacă mai stai pe Coasta de Est, ai să auzi de el.

— A, am să rămân aici, n-avea nici o grijă, spuse, aruncând o privire spre Daisy, și apoi se uită iarăși ca și cum ar mai fi așteptat ceva de la mine. Aș fi idiot dacă m-aș gândi să mă mut în altă parte.

În momentul acela domnișoara Baker spuse: „Absolut!“ într-un fel atât de neașteptat, încât mă făcu să tresar. Era primul cuvânt pe care-l scosese de la sosirea mea. S-ar fi părut că această primă replică o impresionase și pe ea tot atât de mult ca și pe mine, pentru că am văzut-o căscând și, cu o serie de mișcări abile, rapide, se ridică imediat de pe sofa intrând parcă abia atunci în cameră.

— Am înțepenit, se plânse. Nici nu mai țin minte de când zac pe sofaua asta.

— Nu te uita atât de urât la mine, îi răspunse Daisy. Toată după-amiaza am încercat să te conving să mergem la New York.

— Nu, mulțumesc, spuse domnișoara Baker, refuzând tava cu cocteiluri care tocmai fuseseră aduse. Sunt clar în cantonament.

Tom o privi neîncrezător.

— Nu, zău! Dădu pe gât paharul ca și cum ar fi avut doar o picătură pe fund.

— Nu pot să-nțeleg cum reușești să faci ceva vreo-dată.

Am privit-o pe domnișoara Baker, întrebându-mă ce anume o fi „reușit să facă“. Te uitai la ea cu plăcere. Era o fată zveltă, cu sânii mici și trupul drept, care își accentua aerul sportiv trăgându-și umerii spre spate, ca un elev de școală militară. Ochii ei cenușii, mijiți în soare, mă priveau de pe fața-i încântătoare, dar nemulțumită, parcă obosită, cu un aer de curiozitate politicoasă. Îmi făcea impresia că o mai întâlnisem sau că îi văzusem cândva fotografia.

— Dumneata locuiești în West Egg, remarcă ea disprețuitoare. Cunosc și eu pe cineva acolo.

— Eu nu cunosc chiar pe nimeni...

— Trebuie să-l știi pe Gatsby.

— Gatsby? întrebă Daisy. Care Gatsby?

Înainte de a-i fi putut răspunde că era vecinul meu, se anunță că cina e servită; și, trecându-și cu un aer imperativ brațul puternic pe sub al meu, Tom Buchanan mă sili să ies din cameră, ca și cum ar fi mutat o piesă de șah pe un alt careu al tablei.

Cele două femei ne precedau cu mersul lor grațios, puțin obosit, cu mâinile așezate ușor pe șolduri, și ajunserăm astfel pe o verandă trandafirie, deschisă către apus, unde pe masă, în vântul care acum se mai liniștise, pâlpăiau patru lumânări.

— De ce-ai pus LUMÂNĂRI? obiectă Daisy încrunțându-se și le stinse cu degetele. Peste două săptămâni e ziua cea mai lungă a anului. Ne privi radioasă pe toți, la rând. Și vouă vi se întâmplă să așteptați ziua cea mai lungă a anului și pe urmă să vă pară rău după ea? Mie mi

se întâmplă întotdeauna să aștept ziua cea mai lungă a anului și până la urmă nici nu bag de seamă când vine.

— Ar trebui să ne gândim să facem ceva, căscă domnișoara Baker, așezându-se la masă ca și cum s-ar fi suit în pat.

— Excelent, spuse Daisy. Dar ce?

Se întoarse spre mine deznădăjduită:

— Ce se poate organiza?

Înainte să-i fi putut răspunde, ochii i se fixară cu o expresie îngrozită pe degetul mic.

— Ia uitați-vă, se plânse, s-a învinețit.

Îl examinaram cu toții – încheietura degetului era albăstrie.

— Tu ai făcut asta, Tom, spuse ea muștrător. Știu că n-ai vrut, dar AI făcut-o. Așa-mi trebuie dacă m-am măritat cu o brută, cu un bărbat greoi, agresiv, urâcios...

— Daisy, nu-mi place cuvântul brută nici chiar în glumă, obiectă Tom supărat.

— Brută, insistă Daisy.

Daisy și domnișoara Baker se trezeau uneori vorbind amândouă deodată, nu pentru că s-ar fi grăbit să spună ceva, ci mai degrabă vorbind fără rost, nu chiar flecărind, ci păstrând tot timpul un fel de detașare asemănătoare cu răceala rochiilor albe și cu privirile lor impersonale, lipsite de orice dorință. Făceau doar față împrejurării și ne acceptau, pe Tom și pe mine, cu un mic efort politic ca să întrețină discuția, încercând să vadă dacă pot găsi ceva amuzant. Știau că cina avea să se termine curând, ceva mai târziu avea să treacă și seara, și amintirea ei avea să fie împinsă neglijent la o parte. Era ceva cu totul deosebit de serile de odinioară din Vest, unde o cină cu oaspeți însemna o goană febrilă de la o clipă la

alta până te ridicai de la masă, așteptând mereu dezamăgit ceva, mereu altceva, tot timpul cu un fel de spaimă agitată față de clipa prezentă.

— Mă faci să mă simt cam necioplit, Daisy, îi mărturisii la al doilea pahar de vin, un vin cu miros de dop, dar, oricum, impresionant. Nu poți să discuți și tu despre recoltă sau lucruri de felul acesta?

Nu voisem să insinuez nimic, însă remarca mea fu primită într-un fel cu totul neașteptat.

— Civilizația se duce dracului! izbucni Tom cu violență. Am ajuns un pesimist teribil în chestiile astea. N-ai citit *Ascensiunea imperiilor de culoare* de unul Goddard?

— Nu, am răspuns, cam surprins de tonul lui.

— E o carte teribilă. Toată lumea ar trebui s-o citească. Zice acolo că, dacă nu suntem atenți, întreaga rasă albă are să... are să fie copleșită. E o chestie științifică, s-a dovedit.

— Tom a ajuns foarte profund, spuse Daisy cu o expresie de tristețe involuntară. Citește cărți grele, cu cuvinte lungi. Care era cuvântul ăla pe care...

— Aici e vorba de o chestie dovedită științific, insistă Tom privind-o iritat. Tipul ăsta a înțeles problema. Noi, care suntem rasa dominantă, trebuie să ne ținem bine, pentru că altminteri încap toate pe mâinile celorlalte rase.

— Trebuie să le dăm la cap, șopti Daisy cu o figură feroce, clipind înspre soarele încă doritor.

— Să vezi, în California... începu domnișoara Baker, însă Tom o întrerupse agitându-se greoi în scaun.

— Adevărul e că noi suntem nordici. Eu sunt, și tu, și tu, și... – după o ezitare infimă o incluse și pe Daisy cu un semn ușor din cap, iar ea clipi din nou, complice, către

mine acum – și noi am creat toate lucrurile acestea care constituie civilizația – știința, și arta, și toate. Înțelegeți?

Era în conversația lui ceva patetic, ca și cum încrederea pe care o avea în el însuși, acum când era mai matur decât pe vremuri, nu i-ar mai fi ajuns. Când, aproape îndată după aceea, se auzi telefonul sunând în casă și valetul părăsi veranda, Daisy profită de această întrerupere de o clipă și se aplecă spre mine.

— Să-ți spun un secret de familie, îmi șopti ea cu entuziasm. În legătură cu nasul valetului. Nu vrei să știi ce-i cu nasul valetului?

— De asta am și venit la voi astă-seară.

— Ei, află că nu a fost întotdeauna valet. Era angajat să lustruiască argintăria la niște indivizi din New York, care aveau un serviciu pentru două sute de persoane. Trebuia să frece tacâmuri de dimineață până seara, și în cele din urmă asta a început să-i atace nasul...

— Și așa, din rău în mai rău... sugeră domnișoara Baker.

— Da. Și așa, din rău în mai rău, până a trebuit să renunțe la poziția lui.

O clipă, o ultimă rază de soare căzu cu strălucire romantică pe fața-i însuflețită; vocea ei mă silea să mă plec cu respirația tăiată – apoi scânteierea se stinse și lumina îi părăsi cu regret trăsăturile, întârziind pe fiecare dintre ele, întocmai ca niște copii care se joacă seara pe stradă și nu se-ndură să intre în casă.

Valetul reveni și-i murmură lui Tom ceva la ureche. Tom se încruntă, își împinse scaunul la o parte și intră în casă fără să spună nimic. Ca și cum absența lui ar fi animat-o dintr-odată, Daisy se plecă iarăși peste masă și vocea-i sună scânteietoare, muzicală.

— Ce plăcere îmi face să te văd la mine la masă, Nick. Mă faci să mă gândesc la... la un trandafir, pur și simplu la un trandafir. Nu? se întoarce ea către domnișoara Baker așteptând confirmarea. Cu adevărat, un trandafir, nu-i așa?

Nu era adevărat. Nu seamănă nici pe departe cu un trandafir. Improviza numai, însă din adâncul ei se degaja o căldură însuflețitoare, ca și cum cu toată ființa ar fi vrut să ți se mărturisească în fiecare dintre cuvintele acestea vibrante, șoptite întretăiat. Pe urmă, brusc, își aruncă șervetul pe masă, se scuză și intră.

Domnișoara Baker și cu mine schimbăram o privire scurtă, străduindu-ne cu conștiinciozitate s-o facem cât mai lipsită de expresie. Eram pe punctul să spun ceva, când ea se ridică făcând o mișcare neașteptată și șoptindu-mi „St!“, ca și cum m-ar fi avertizat să păstrez tăcerea. Murmure agitate răzbăteau dinăuntru, iar domnișoara Baker se străduia, fără nici o rușine, să tragă cu urechea. Murmurul crescuse până aproape de coerența unor vorbe perceptibile, se stinse, urcă din nou febril, apoi încetă cu totul.

— Domnul Gatsby acesta de care vorbeai e vecinul meu, am început eu.

— Taci puțin. Vreau să aud ce se-ntâmplă.

— Se-ntâmplă ceva? am întrebat cu inocență.

— Vrei să spui că nu ești la curent?

Domnișoara Baker se întoarce spre mine, sincer surprinsă.

— Credeam că știe toată lumea.

— Eu nu.

— De... spuse ezitând. Tom are o damă la New York.

— Are o damă? am repetat cu o voce inexpresivă.

Domnișoara Baker aprobă din cap.

— Ar putea cel puțin să aibă decența de a nu-i telefona la ora mesei. Nu crezi?

Până să înțeleg cu adevărat ce vrea să spună, se auzi foșnet de rochie și scârțâit de pantofi, iar Tom și Daisy reveniră la masă.

— Vă rugăm să ne iertați! exclamă Daisy cu o veselie crispată.

Se așează, o privi cercetător pe domnișoara Baker și apoi pe mine și continuă:

— Am aruncat o privire afară, e foarte romantic. E o pasăre, acolo pe pajiște, cred că-i o privighetoare sosită cu vreun vapor. Cântă...

Și vocea lui Daisy cântă:

— Ce romantic, nu, Tom?

— Foarte romantic, spuse acesta, apoi adăugă stânjenit, îndreptându-se spre mine: Dacă o mai fi lumină după-masă, aș vrea să-ți arăt grajdurile.

Telefonul sună iarăși în casă, făcându-ne pe toți să tresărim, și când Daisy își clătină capul cu un aer definitiv către Tom, grajdurile, ca de fapt orice alt subiect de conversație, au fost date uitării. Din cioburile sfărâmate ale ultimelor cinci minute petrecute la masa aceea îmi mai amintesc că lumânările au fost aprinse din nou, fără nici o nevoie, că aș fi vrut să-i fixezi drept în ochi pe toți cei din jur și că simțeam, cu toate acestea, că trebuie să le evit privirile. Nu știu la ce se gândeau Daisy și Tom, însă mă îndoiesc că însăși domnișoara Baker, care afișa un scepticism dur, era în stare să facă complet abstracție de insistențele metalice, stridente, ale finței care era a cincea cu noi la masă. Pentru anumite temperamente, situația ar fi putut părea interesantă — în ce mă privește,

simțeam mai degrabă impulsul să telefonez de îndată la poliție.

Inutil să spun că n-a mai fost deloc vorba despre cai. Tom și domnișoara Baker, păstrând între ei câțiva metri de amurg, se întoarseră în bibliotecă încet și cu aerul că se duceau să privegheze un mort, iar eu, căutând să par plin de interes și puțin cam surd, am urmat-o pe Daisy, printr-un șir de verande, dând una într-alta, spre veranda din față. Aici, în semiîntuneric, ne-am așezat unul lângă altul pe o canapea.

Daisy își luă fața în mâini, ca și cum ar fi vrut să-i cerceteze cu degetele contururile încântătoare, privind tristă spre întunericul catifelat de afară. Îmi dădeam seama că e pradă unor emoții nestăpânite, așa că i-am adresat întrebarea care mi se părea atunci cea mai liniștitoare, ceva despre fetița ei.

— Noi doi nu ne cunoaștem prea bine, spuse ea deodată. Suntem veri, totuși. Nici n-ai venit la nunta mea.

— Nu mă întorsesem din război.

— E adevărat.

Ezită o clipă.

— Să-ți spun drept, am trecut prin clipe foarte grele, Nick. Am ajuns o cinică.

Evident, avea și motive. Așteptam să mai adauge ceva, însă rămase tăcută și după o clipă revenii, cam fără convingere, la discuția despre fetiță.

— Trebuie să fie mare... vorbește... mănâncă, crește... Cred că ai toate motivele să fii mândră de ea.

— A, da.

Mă privea absentă.

— Ascultă, Nick: să-ți spun ce mi-a trecut prin cap când am născut-o. Vrei să știi?

— Foarte mult.

— Asta te va ajuta să înțelegi cum am ajuns să mă gândesc la asemenea lucruri. O născusem abia de-un ceas. Tom era... Dumnezeu știe unde. Mă trezisem din anestezie cu senzația că sunt părăsită de toți; am întrebat-o pe infirmieră dacă era băiat sau fată. Mi-a spus că e fată și atunci m-am întors cu fața la perete și-am plâns. „Foarte bine, m-am gândit, îmi pare bine că e fată. Și sper că are să fie o proastă – asta-i cel mai bun lucru pe care și-l poate dori pe lumea asta o fată, să fie o proastă frumoasă.“ Vezi, cred că orice ai face, viața e oribilă, continuă ea cu convingere. Toată lumea își dă seama de asta, adică oamenii mai deștepți. Și eu ȘTIU. Am fost peste tot, am văzut de toate, am făcut de toate.

Ochii îi azvârleau priviri scurte în jur, sfidători parcă – îmi amintea într-un fel de Tom – și râse deodată cu un dispreț sincer:

— O, Doamne, cât sunt de plictisită!

În clipa în care vocea i se stinse, încetând să-și mai exercite fascinația, simții nesinceritatea fundamentală a vorbelor ei. Mă făcea să mă simt stânjenit, ca și cum toată vremea nu făcuse altceva decât să încerce, într-un fel sau altul, să trezească în mine o emoție care să îmbogățească atmosfera romantică a serii. Am așteptat și, într-adevăr, după o clipă, Daisy se întoarse spre mine: fața ei frumoasă devenise rigidă, mă privea cu buzele strânse, ca și cum prin ceea ce spusese până atunci își afirmase apartenența la o societate secretă, selectă, din care făceau parte ea și cu Tom.

Înăuntru, camera trandafirie era scăldată în lumină. Tom și domnișoara Baker ședeau fiecare la un capăt al canapelei – ea îi citea cu voce tare din *Saturday Evening Post* – și cuvintele, murmurate fără inflexiune, se îmbi-

nau unul într-altul într-un fel de melopee alinătoare. Lumina lămpii, care scânteia vie pe cizmele lui și mată în părul ei de culoarea frunzelor de toamnă, se răsfrânse pe foaia ziarului când întoarse pagina, și o clipă am putut urmări unduirea mușchilor prelungi, zvelți, pe brațul ei dezgolit.

Când am intrat, domnișoara Baker ridică mâna cu un gest autoritar, oprindu-ne locului și impunându-ne o clipă tăcere.

— Urmarea, spuse ea aruncând revista pe masă, în numărul viitor.

Trupul i se trezi dintr-odată la viață printr-o mișcare neliniștită a genunchiului și se ridică în picioare.

— E ora zece, remarcă ea – după toate aparențele constatând cât e ceasul de undeva din tavan. E vremea ca fetița să se ducă la culcare.

— Jordan joacă în turneul de mâine, explică Daisy. Dincolo, la Westchester.

— Ah... dumneata ești JORDAN Baker!

Înțelegeam acum de ce-mi fusese familiară figura ei – expresia aceasta disprețuitoare, dar atractivă, mă privise din multe fotografii ilustrând evenimentele sportive din Asheville, Hot Springs, Palm Beach. Auzisem despre ea și o poveste, o poveste neplăcută, care într-un fel implica o critică, dar ce anume uitasem de mult.

— Noapte bună, spuse ea blând. Să mă treziți la opt, vă rog.

— Dacă te lași trezită.

— Am să mă las. Noapte bună, domnule Carraway. Ne mai vedem.

— Sigur că vă mai vedeți, confirmă Daisy. De fapt, cred că am să pun bazele unei căsătorii între voi. Vino mai des, Nick, și am să... am să vă aranjez eu. Văd eu

cum – vă încui din greșeală în debara, vă împing pe mare în vreo barcă și așa mai departe...

— Noapte bună, mai spuse domnișoara Baker de pe scară. N-am auzit o vorbă.

— Drăguță fată, spuse Tom după o clipă. N-ar trebui s-o lase să se vânture așa, de colo-colo.

— Cine n-ar trebui? întrebă Daisy rece.

— Familia ei.

— Familia ei se reduce la o singură mătușă care are vreo sută de ani. Și pe lângă asta, Nick o să aibă grijă de ea, nu-i așa, Nick? O să petreacă multe weekenduri aici la noi, în vara asta. Cred că atmosfera familială o să-i facă bine.

Daisy și Tom se priviră unul pe altul, o clipă, în tăcere.

— E din New York? am întrebat repede.

— Din Louisville. Ne-am petrecut împreună acolo copilăria imaculată. Copilăria noastră albă...

— Ai avut cu Nick o discuție mai intimă pe verandă? întrebă Tom deodată.

— Mai intimă? mă privi ea. Uite, nu-mi amintesc, cred mai degrabă că am vorbit despre rasa nordică. Da, sigur. S-a strecurat în conversația noastră pe nesimțite...

— Nu crede și tu tot ce auzi, Nick, mă sfătui Tom.

Am răspuns pe un ton neglijent că nici nu auzisem prea multe, iar câteva minute mai târziu m-am ridicat să plec. Știu că m-au condus până la ușa din față, oprindu-se unul lângă altul în dreptunghiul viu de lumină al ușii. Pe când porneam automobilul, Daisy îmi strigă deodată:

— Stai o clipă! Am uitat să te întreb ceva, ceva foarte important. Am auzit că te-ai logodit cu o fată, acolo în Vest.

— Tocmai, adăugă Tom cu bunăvoință. Am auzit că te-ai logodit.

— E o calomnie. Sunt prea sărac ca să mă logodesc.

— Dar așa am auzit, insistă Daisy, surprinzându-mă cu felul ei de a se deschide din nou ca o floare. Am auzit asta de la trei persoane diferite, așa că trebuie să fie ceva adevărat.

Bineînțeles că știam despre ce era vorba, însă adevărul este că nu eram nici măcar pe departe logodit. Faptul că lumea începuse să vorbească de logodnă constituise unul din motivele care mă determinaseră să plec spre Est. Nu poți înceta să mai ieși cu o prietenă pur și simplu pentru că lumea a început să vorbească, dar pe de altă parte n-aveam de gând să mă las împins de zvonuri spre căsătorie.

Interesul pe care mi-l arătau mi se părea însă emoționant și mă făcu să-i simt parcă mai puțin distanți prin bogăția lor – totuși, pe când mă îndepărtam cu automobilul, eram cam încurcat și puțin dezgustat. Consideram că lucrul pe care ar fi trebuit să-l facă Daisy în primul rând era să plece pur și simplu de acasă, cu copilul în brațe – însă, după toate aparențele, ei nici nu-i trecea prin cap așa ceva.

Cât despre Tom... mi se părea mai puțin surprinzător că „are o damă la New York“ decât că se lăsase atât de deprimat de o carte. Constatam că era în el ceva care-l împingea acum spre niște locuri comune pretențioase, ca și cum egoismul fizic brutal de până atunci nu i-ar mai fi fost de ajuns.

Vara începuse de-a binelea; îi simțeam arșița iradiind de pe acoperișurile plate ale vilelor înșiruite de-a lungul șoselei și în fața garajelor, unde se înălțau pompele noi

de benzină în mari cercuri luminoase. Când am ajuns acasă, în West Egg, am băgat automobilul în garaj și m-am așezat o clipă pe mașina de tuns iarba uitată în curte. Vântul murise, era o noapte înaltă, sclipitoare, cu foșnete de aripi fremătând în pomi și mereu reîncepute sunete de orgă, ca și cum foalele pământului le-ar fi insuflat broaștelor viață răsunătoare. O pisică își alunecă umbra tăcută prin clarul de lună și, întorcându-mi capul s-o urmăresc, am văzut că nu eram singur – la vreo cincisprezece pași de mine, o siluetă singuratică se iscase din umbra vilei vecinului – un bărbat oprit acolo cu mâinile-n buzunare, privind spuzeala argintie a stelelor. Ceva din mișcările lui liniștite și din felul sigur în care pășea prin iarbă îmi spunea că e însuși domnul Gatsby, care ieșise probabil să-și citească soarta în stelele cerului de deasupra noastră.

M-am gândit să-l strig. Domnișoara Baker îi amintise numele la masă și asta putea să ajungă drept recomandare. Dintr-odată însă, ceva din atitudinea lui mă făcu să simt că prefera să fie lăsat în pace – își întinse cu un gest ciudat brațele către apa întunecată și, oricât eram de departe de el, aș fi putut jura că tremură. Fără voie am privit și eu spre strâmtoare – dar n-am putut distinge nimic altceva decât o luminiță verde, însingurată și depărtată, poate la capătul unui debarcader. Când mi-am întors din nou privirile, Gatsby dispăruse și eram iarăși singur în noaptea fremătătoare.

Capitolul II

Cam la jumătatea drumului între West Egg și New York, șoseaua se apropie de linia ferată și merge paralel cu ea vreun sfert de milă, ca și cum ar vrea să se tragă cât mai la o parte de o regiune dezolată, deprimantă. Este o vale de cenușă – o fermă fantastică unde cenușa crește de-a dreptul din pământ ca un lan de grâu, închipuind coline, garduri vii și grădini grotești; un loc unde cenușa capătă siluete de case cu hornuri și cu fum care se înalță și chiar, în cele din urmă, într-un fel de efort de a se depăși, ia forma unor oameni de cenușă ce se mișcă orbi și parcă spulberându-se la fiecare pas prin aerul prăfuit. Din când în când, câte un șir de automobile cenușii se târâie de-a lungul unui drum nevăzut, scot câte un scârțâit straniu și apoi încremenesc, și îndată, oameni cenușii răsar cu lopeți greoaie și ridică un adevărat nor impenetrabil care ascunde totul privirilor.

Deasupra acestui ținut cenușiu și a curenților mereu agitați de praf întunecos care alunecă prin aer neîncetat, poți vedea însă, după o clipă, ochii doctorului T.J. Eckleburg. Ochii doctorului T.J. Eckleburg sunt albaștri și gigantici – pupilele numai au aproape un metru. Te fixează nu de pe un chip omenesc, ci dintr-o pereche de ochelari galbeni, imenși, care se sprijină pe un nas inexistent. După toate aparențele, vreun oculist excentric i-a

pus acolo ca să atragă clientela și apoi a coborât în orbirea eternă sau i-a uitat și s-a mutat în altă parte. Însă ochii lui, cam obosiți de nenumăratele zile de când n-au mai cunoscut luciul vopselei, bătuți de ploaie și de soare, contemplă încă, gânditori, acest ținut solemn.

Valea cenușii este mărginită într-o parte de un râuleț murdar, iar când se ridică podul ca să treacă șlepurile, pasagerii din trenurile care așteaptă au sub ochi privilegiștea aceasta deznădăjduită chiar și câte o jumătate de oră. De altfel, dintr-un motiv sau altul, trenul se oprește întotdeauna aici cel puțin câteva clipe, și astfel am și ajuns s-o cunosc pe amanta lui Tom Buchanan.

Că avea o amantă era un lucru subliniat cu insistență în toate locurile unde era cunoscut. Trezea resentimente faptul că intra prin cafenelele mai frecventate cu ea și, lăsând-o la o masă, se învârtea prin sală să-și salute cunoscuții. Deși eram curios s-o văd, nu simțeam deloc dorința s-o întâlnesc — însă am ajuns s-o cunosc. Mergeam la New York cu Tom într-o după-amiază și, când trenul nostru se opri lângă dunele de cenușă, el a sărit în picioare și, apucându-mă de braț, m-a silit pur și simplu să cobor din vagon.

— Coborâm, insistă el. Vreau s-o cunoști pe prietena mea.

Cred că la masa de prânz băuse cam mult, așa că hotărârea lui de a mă avea tovarăș căpătase forme aproape violente. Cu lipsa caracteristică de interes față de ceea ce ar fi gândit sau ar fi vrut să facă ceilalți, insista că, fiind duminică după-amiază, tot nu aveam nimic mai bun de făcut.

L-am însoțit dincolo de bariera joasă de cale ferată vopsită în alb, înapoi pe șosea vreo sută de metri, sub privirile

insistente ale doctorului Eckleburg. Singura clădire pe care o vedeai cu ochii era un bloc scund de cărămidă gălbuie, chiar la marginea deșertului de cenușă, ca un fel de anexă compactă, parcă pierdut în pustiu. Unul dintre cele trei magazine din această anexă era de închiriat, celălalt era un restaurant deschis toată noaptea, spre care se întindea o cărare de cenușă; al treilea era un garaj – „Reparații auto. GEORGE B. WILSON. Cumpărăm și vindem mașini“ – și aici am intrat, urmându-l pe Tom.

Interiorul golaș, sărăcăcios; singurul automobil vizibil, o ruină de Ford prăfuit, împinsă într-un colț întunecos. Începusem să cred că garajul trebuie să fi fost un alibi și că deasupra se ascundeau apartamente somptuoase și romantice, când în ușa biroului apărură însuși proprietarul, ștergându-și mâinile cu o cârpă. Era un bărbat blond, anemic, vlăguit, cu un fel de vagă frumusețe romantică. În clipa când ne văzu, în ochii lui albaștri se aprinse o umedă licărire de speranță.

— Hello, Wilson, bătrâne, spuse Tom bătându-l jovial pe umăr. Cum merge treaba?

— Nu mă plâng, răspunse Wilson fără convingere. Când ai de gând să-mi vinzi mașina aia?

— Săptămâna viitoare. Tocmai am dat-o la reparat.

— Dar o repară al dracului de încet, nu?

— Nu, răspunse Tom cu răceală. Dacă așa crezi, atunci poate mai bine o vând altcuiva.

— N-am vrut să spun asta, se scuza Wilson repede. Ziceam doar că...

Vocea i se pierdu și Tom, fără să-i mai dea atenție, mi se păru că privește nerăbdător prin garaj. Apoi am auzit pași pe scară și, după o clipă, silueta cam durdulie a unei femei blocă lumina care venea prin ușa biroului.

Părea să aibă vreo treizeci și cinci de ani, era grăsună, însă își purta corpul cu senzualitate, așa cum se pricep s-o facă unele femei. Fața ei, deasupra unei rochii de mătase cu buline, nu avea nici o scânteiere de frumusețe, însă întreaga ei persoană exprima o vitalitate care te impresiona de la început, ca și cum toate tendoanele, toți nervii trupului i-ar fi fost în permanentă așteptare. Surâse încet și, trecând parcă prin bărbatu-său ca printr-o stafie, îi strânse mâna lui Tom privindu-l tot timpul drept în ochi. Pe urmă își umezi buzele și, fără să-și întoarcă deloc capul, îi comandă bărbatului cu o voce coborâtă, brutală:

— Adu repede niște scaune, să poată sta lumea.

— Da, sigur, se învoi Wilson în grabă, îndreptându-se către micul birouaș și pierzându-se imediat în culoarea de ciment a pereților.

Un praf albicios de cenușă ninsese pe hainele-i negre și în părul lui palid, așa cum acoperea cu un văl subțire totul în vecinătate – cu excepția soției lui, care acum se apropiase de Tom.

— Vreau să te văd, îi spunea Tom apăsător. Vino cu trenul următor.

— Vin.

— Am să te aștept la chioșcul de ziare, pe peronul de jos.

Femeia aprobă din cap privindu-l și nu se depărtă de el decât când George Wilson reapăru în ușa biroului cărând două scaune.

O așteptară afară pe șosea, ascunși de privirile celor din casă. Știu că mai erau câteva zile până la 4 Iulie și un puști cu figură de italian, cenușiu, slăbănog, așeza pocnitori, la rând, pe șina ferată.

— Oribil loc, nu? spuse Tom schimbând o încrunțătură cu doctorul Eckleburg.

— Groaznic.

— Îi face bine să mai iasă nițel.

— Bărbatu-său nu spune nimic?

— Wilson? își închipuie că se duce la soră-sa, la New York. Tipul ăsta e așa de prostănac, că habar n-are pe ce lume trăiește.

Și așa, Tom Buchanan, prietena lui și cu mine am mers împreună la New York – sau mai bine zis nu chiar împreună, pentru că doamna Wilson a călătorit discret în alt compartiment. Tom făcuse această concesie sensibilității localnicilor care s-ar fi putut nimeri în tren.

Își schimbase rochia cu o alta de muselină cafenie, cu desene, care amenința să-i plesnească pe șoldurile generoase atunci când Tom o ajută să coboare pe peron la New York. La chioșcul de ziare își cumpără un exemplar din *Town Tattle* și o revistă de cinema, iar de la magazinul gării niște cremă de față și un flacon mic de parfum. Afară în stradă, pe bulevardul solemn, plin de ecouri, lăsa să treacă patru taxiuri înainte de a alege unul nou, de culoarea lavandei, cu canapele cenușii, și în acest vehicul ne îndepărtarăm de gară alunecând în lumina strălucitoare a soarelui. Aproape îndată însă observă ceva pe fereastră și, tresărind, se întinse să bată în geamul care ne despărțea de șofer.

— Vreau unul dintre cățeii ăștia, spuse cu multă seriozitate. Am nevoie de un câine, pentru apartament. Face frumos... să ai un câine.

Automobilul dădu cu spatele până în dreptul unui bătrânel cenușiu, care mi se părea în mod absurd că seamănă cu John D. Rockefeller. Într-un coșuleț care-i atârna

de gât mișunau vreo duzină de cățeluși nou-născuți, de o rasă nedeterminată.

— Ce rasă sunt? îl întrebă doamna Wilson nerăbdătoare, pe când bătrânul se apropia de geamul taxiului.

— De toate rasele. Dumneavoastră ce rasă doriți, doamnă?

— Aș vrea un câine polițist; dar nu-mi vine să cred că ai așa ceva.

Omul se uită plin de îndoială în coș, apoi bagă mâna și extrase, înșfăcându-l de ceafă, un cățeluș care ieși la vedere zbatându-se cu toate labele.

— Țsta nu-i un câine polițist, spuse Tom.

— Nu, nu e chiar un câine polițist, spuse omul cu părere de rău. E mai mult un fel de *airedale*.

Își alunecă mâna peste spatelul animalului, aspru ca o rufă stoarsă.

— Ia uitați-vă ce blană. Țsta-i un câine pentru care n-o să vă faceți niciodată griji că răcește.

— Mie mi se pare drăgălaș, spuse doamna Wilson cu entuziasm. Cât costă?

— Câinele ăsta?

Omul își privi cățelul, plin de admirație.

— O să vă coste zece dolari.

Cățelul *airedale* – căci fără îndoială vreun *airedale* era amestecat într-un fel în genealogia sa, deși labele îi erau surprinzător de albe – își schimbă proprietarul și se cuibări în poala doamnei Wilson, care începu să-l mângâie cu un fel de extaz pe blana deasă.

— E băiat sau fetiță? întrebă ea cu delicatețe.

— Țsta? Firește că e băiat.

— E cățea, spuse Tom decisiv. Uite-ți banii. Au să-ți ajungă să-ți mai cumperi zece căței cu ei.

Am alunecat mai departe pe Fifth Avenue, care acum, scaldată în soarele cald, căpătase în duminicala după-amiază de vară o înfățișare aproape idilică. Nu m-ar fi mirat câtuși de puțin dacă aș fi văzut o turmă mare de oi albe dând colțul.

— Opriți puțin, am spus. Trebuie să mă dau jos aici.

— Ba deloc, mă întrerupse Tom repede. Myrtle se supără dacă nu vii cu noi să ne vezi apartamentul. Nu-i așa, Myrtle?

— Sigur, vino, insistă ea. Am să-i telefonez soră-mii, Catherine. Bărbații care ar trebui să se priceapă spun că e o fată foarte frumoasă.

— Mi-ar face plăcere, dar...

Am mers mai departe, tăind iarăși prin Central Park către West Hundreds. Pe 158th Street automobilul se opri lângă un fel de felie dintr-o prăjitură lungă, albă, de blocuri cu apartamente de locuit. Aruncând peste întrea-ga vecinătate o privire de regină care revine în patrie, doamna Wilson își culese câinele și celelalte cumpărături și își făcu o intrare solemnă.

— Am să-i invit și pe soții McKee, anunță ea pe când urcam în ascensor. Și o chem și pe soră-mea, sigur.

Apartamentul era la etajul cel mai de sus – o mică sufragerie, un salonaș, un dormitor micuț și o baie. Salonașul era plin până la refuz cu o garnitură de mobile îmbrăcate în stofe pictate, mult prea numeroase și prea masive pentru proporțiile camerei, astfel că la orice pas te împiedicai de doamne plimbându-se pașnic prin parcurile din Versailles. Singurul tablou era o fotografie mult mărită, reprezentând, după toate aparențele, o găină chircită pe o stâncă acoperită de ceață. Privită însă de la o oarecare distanță, găina se transforma într-o scufiță și

chipul unei doamne vârstnice, corpolente, se vedea surâzând binevoitor spre cameră. Mai multe numere vechi din *Town Tattle* erau azvârlite pe masă, alături de o carte cu titlul *Simon căruia i s-a spus Petru* și de vreo câteva reviste mici de scandal de pe Broadway. Doamna Wilson se ocupă întâi de câine. Un liftier care nu manifesta nici un entuziasm fu trimis să aducă o lădiță cu paie și puțin lapte, la care el adăugă, din proprie inițiativă, o cutie cu biscuiți tari pentru câini – și unul dintre aceștia rămase să se descompună apatic de-a lungul întregii după-amiezi în farfurioara cu lapte. Între timp, Tom scoase o sticlă de whisky dintr-un sertar încuiat al biroului.

Personal, m-am îmbătat cu adevărat numai de două ori în viață – și a doua oară a fost în acea după-amiază; astfel că tot ce s-a petrecut atunci păstrează pentru mine un aer confuz, încețoșat, deși până după ceasurile opt apartamentul rămăsese inundat de razele limpezi ale soarelui. Așezată pe genunchii lui Tom, doamna Wilson vorbi la telefon cu mai multă lume; pe urmă descoperi că nu sunt țigări, așa că am coborât să cumpăr la debitul din colț. Când m-am întors, amândoi dispăruseră, de aceea m-am așezat cu discreție în salonaș și am citit un capitol din *Simon căruia i s-a spus Petru* – dar sau cartea era proastă, sau whisky-ul deforma complet toate lucrurile în jurul meu, că n-am fost în stare să înțeleg nimic din ea.

Când Tom și cu Myrtle (căci după primul pahar doamna Wilson și cu mine stabiliserăm că trebuie să ne spunem pe numele mic) își făcură din nou apariția, începură să sune și oaspeții la ușa apartamentului.

Catherine, sora doamnei Wilson, era o persoană zveltă, mondenă, de vreo treizeci de ani, cu păr roșcat, tuns scurt, cu un breton lipit de frunte și cu un ten

pudrat într-un alb lăptos. Își smulsese sprâncenele și apoi le desenase din nou într-un unghi mai cochec, însă eforturile naturii de a restabili vechea arcuire, pe sub liniile trase cu creionul, făceau ca întreaga ei față să capete un aer indecis. La fiecare pas prin cameră se auzea un clinchet neîncetat provocat de nenumăratele brățări de lut ars care-i alunecau cu zgomot în sus și în jos pe brațe. Intră cu o grabă care semăna grozav cu cea a unui proprietar și privi în jurul ei prin apartament cu un aer de stăpân atât de neechivoc, încât m-am întrebat dacă nu cumva locuia în realitate acolo. Când însă am întrebat-o, se prăpădi literalmente de râs, repetă întrebarea mea cu voce tare și-mi răspunse că locuia la un hotel, împreună cu o prietenă.

Domnul McKee era un bărbat palid, efeminat, care stătea în apartamentul de dedesubt. Se răsese de curând, căci avea o pată albă de clăbuc pe umărul obrazului. Manifestă un respect cât se poate de pronunțat salutându-i pe cei din cameră. Mă informă că era „într-o oarecare măsură artist“ și înțelesei mai târziu că era fotograf – el mărise portretul tulbure al mamei doamnei Wilson care plutea ca o ectoplasmă pe perete. Nevastă-sa era stridentă, languroasă, bine făcută și oribilă, și mă anunță cu mândrie că, de când se luaseră, bărbatu-său o fotografiase de o sută douăzeci și șapte de ori.

Doamna Wilson își schimbase din nou toaleta, cândva, mai devreme, și acum era înfășurată într-o complicată rochie de după-amiază, de șifon de culoarea smântâniei, care scotea un foșnet neînterupt pe când evolua prin cameră. Prin influența acestei rochii, atât de remarcabilă în clipele când o cunoscusem în garaj, căpătase acum un impresionant aer de superioritate. Râsul, gesturile,

afirmațiile îi deveneau cu fiecare moment tot mai violent afectate și, pe măsură ce i se accentuau manifestările, camera se micșora tot mai mult în jurul ei, până când doamna Wilson păru că se-nvârtește pe un pivot zgomotos, scârțâitor, prin aerul încețoșat de fumul de țigară.

— Draga mea, i se adresă ea soră-sii pe un ton ascuțit, tăios, ăștia nu mai știi cum să te mai înșele. Nu se gândesc decât cum să-ți stoarcă banii. Am adus și eu o femeie săptămâna trecută să-mi facă pedichiura și, când mi-a dat nota de plată, ai fi crezut că mă operase de apendicită.

— Cum o chema? întrebă doamna McKee.

— Doamna Eberhardt. Cu asta se ocupă, vine acasă când o chemi și îți aranjează picioarele.

— Mie-mi place rochia dumată, remarcă doamna McKee. O găsesc adorabilă.

Doamna Wilson respinse acest compliment ridicând disprețuitoare din sprâncene.

— A, e doar o vechitură, spuse ea. O pun pe mine câteodată, când nu-mi pasă cum arăt.

— Dar îți stă minunat, dacă înțelegi ce vreau să spun, insistă doamna McKee. Dacă Chester ar putea să te prindă într-o poză așa, ar face ceva pe cinste.

O examinarăm cu toții tăcuți pe doamna Wilson, care-și dădu la o parte o buclă din ochi și ne întoarse privirea cu un surâs strălucitor. Domnul McKee o privi cu intensitate, cu capul puțin aplecat într-o parte, mișcându-și încet mâna înainte și înapoi, prin fața obrazului.

— Aș schimba lumina, spuse el după o clipă. Aș scoate în evidență modelajul trăsăturilor. Și aș încerca să prind părul, cum îți cade pe spate.

— Eu nici nu m-aș gândi să schimb lumina! exclamă doamna McKee. O găesc...

Soțul ei spuse „St!“ și cu toții o fixară iarăși pe eroina fotografiei, la care Tom Buchanan căscă tare și se ridică în picioare.

— Haideți să bem ceva, spuse el. Mai adu niște gheață și apă minerală, Myrtle, până nu adormim cu toții.

— I-am zis băiatului ăla să aducă gheață, ridică Myrtle din sprâncene, exasperată de indolența celor din clasele inferioare. Ce oameni! Trebuie să te ții după ei tot timpul.

Mă privi râzând – mie mi se părea că fără legătură. Apoi se aruncă cu tot trupul spre câine, îl sărută extatic și pluti spre bucătărie, ca și cum cel puțin o duzină de bucătari i-ar fi așteptat acolo ordinele.

— Am făcut câteva lucruri frumoase în Long Island, afirmă domnul McKee.

Tom îl privi cu ochi lipsiți de expresie.

— Două din ele le avem jos, înrămate.

— Două ce? întrebă Tom.

— Două studii. Unul se cheamă „Capul Montauk–Pescărușii“, celălalt „Capul Montauk–Marea“.

Catherine se așează lângă mine pe canapea.

— Și dumneata locuiești în Long Island? se interesă ea.

— Locuiesc la West Egg.

— Zău? Am fost și eu acolo la o serată, acum vreo lună. La un tip, Gatsby. Îl cunoști?

— Sunt vecin cu el.

— Știi, se spune că e nepotul sau vărul kaiserului Wilhelm. Cică de acolo i se trage averea.

— Adevărat?

Catherine dădu din cap.

— Mie mi-e frică de el. Nu m-aș simți deloc în largul meu dac-aș ști că mă are cu ceva la mână.

Această informație pasionantă despre vecinul meu fu întreruptă de doamna McKee, care arătă deodată cu degetul spre Catherine, izbucnind:

— Chester, cred că ai putea să faci ceva cu ea EA – însă domnul McKee doar dădu din cap cu un aer plictisit și-și îndreptă din nou atenția spre Tom.

— Mi-ar plăcea să mai lucrez câte ceva în Long Island, dacă aș avea posibilitatea. Nu cer altceva decât să mi se ofere prilejul de a arăta de ce sunt în stare.

— Spune-i lui Myrtle, zise Tom izbucnind într-un hohot de râs, repede curmat de intrarea doamnei Wilson cu o tavă. Are să-ți dea o scrisoare de recomandare, nu, Myrtle?

— Ce să fac? întrebă ea surprinsă.

— Să-i dai lui McKee o scrisoare de recomandare către soțul tău, să poată face niște studii după el. Mișcă o clipă tăcut din buze, pe când improviza: „George B. Wilson la pompa de benzină“, sau ceva în genul ăsta.

Catherine se aplecă spre mine și-mi șopti la ureche:

— Nici ea și nici el nu sunt deloc fericiți în căsnicie. Nici unul nu poate să-l înghită pe celălalt.

— Crezi?

— Nu pot să se SUFERE.

O privi întâi pe Myrtle și apoi pe Tom.

— Eu zic așa: de ce să continui să trăiești cu un om dacă nu-l poți suporta? Dacă aș fi în locul lor, aș divorța și m-aș mărita imediat cu celălalt tip.

— Nu-l poate suferi pe Wilson?

Răspunsul fu neașteptat. Venise din partea lui Myrtle, care mă auzise, și era violent și vulgar.

— Vezi? exclamă Catherine triumfătoare, apoi cobori vocea din nou. Nevasta lui însă e cea care-i desparte. E catolică, și catolicii nu cred în divorț.

Daisy nu era catolică și am fost puțin șocat de minciuna asta complicată la care recursese Tom.

— Când or să se căsătorească, urmă Catherine, or să plece undeva în Vest, să stea acolo până s-or mai liniști lucrurile.

— Ar fi mai discret să plece în Europa.

— A, îți place Europa? exclamă ea, surprinzându-mă. Eu tocmai m-am întors de la Monte Carlo.

— Nu mai spune!

— Exact acum un an. Am fost acolo cu o prietenă.

— Ai stat mult?

— Nu, am fost doar până la Monte Carlo și înapoi. Prin Marsilia. Aveam cu noi peste 1 200 de dolari la plecare, însă i-am pierdut pe toți în două zile la ruletă. Ne-am dat de ceasul morții până ne-am putut întoarce, poți să-ți închipui. Dumnezeuule, ce silă mi-a fost de locurile alea...

Cerul de după-amiază târzie înflori o clipă la fereastră, întocmai ca marea albastră a Mediteranei... apoi vocea ascuțită a doamnei McKee mă readuse în cameră.

— Și eu era odată cât pe-acți să fac o greșală, declară ea cu vigoare. Gata-gata să mă mărit cu un evreu care se ținea scai de mine de ani de zile. Știam că e mai prejos decât mine. Toți îmi spuneau: „Lucille, vezi că omul ăsta nu e de tine!” Și cu toate acestea, dacă nu l-aș fi întâlnit pe Chester, sigur că ar fi pus mâna pe mine.

— Da, dar vezi, spuse Myrtle Wilson dând din cap de sus în jos, cel puțin tu nu te-ai măritat cu el.

— Te cred.

— Ei, eu m-am măritat, spuse Myrtle oarecum ambiguu. Și asta-i diferența între cazul tău și-al meu.

— De ce-ai făcut-o, Myrtle? întrebă Catherine. Nu te-a silit nimeni.

Myrtle rămase o clipă pe gânduri.

— M-am măritat cu el pentru că mi l-am închipuit gentleman, spuse în cele din urmă. Credeam că are cât de cât bună creștere, iar el nu e bun nici să-mi sărute pantoful.

— Într-o vreme erai nebună după el, spuse Catherine.

— Nebună după el! exclamă Myrtle uimită. Cine a spus că eram nebună după el? N-am fost niciodată nebună după el, cum nu sunt după tipul ăsta de-aici.

Arată dintr-odată spre mine și toată lumea mă privi acuzator. Încercam să demonstrez prin atitudinea mea că nu jucasem nici un rol în trecutul ei.

— Singura dată când am fost NEBUNĂ a fost când m-am măritat cu el. Am știut de la început că fac o greșală. Închipuiți-vă că a împrumutat pentru nuntă hainele bune ale unuia... și nici nu mi-a spus. Și pe urmă, omul a venit într-o zi să-și ia hainele înapoi când el nici nu era acasă: „A, sunt hainele dumitale? i-am spus. Acum află și eu“. I-am dat costumul înapoi și pe urmă m-am trântit în pat și-am urlat toată după-masa, că nu s-ar fi auzit nici orchestra.

— Ar trebui să-l părăsească, zău așa, reluă Catherine către mine. Trăiesc acolo, deasupra garajului ăla, de unsprezece ani. Și Tom e primul iubit pe care l-a avut în tot timpul ăsta.

Sticla de whisky – a doua – mergea de la unul la altul, cu excepția lui Catherine, care se simțea „la fel de

bine și fără“. Tom sună după portar și-l trimise să cumpere niște sendvișuri faimoase care reprezentau, fiecare în sine, o cină completă. Aș fi vrut să cobor, să mă plimb pe jos prin parc spre est, prin amurgul acesta blând, însă de fiecare dată când încercam să plec eram angrenat în câte o ceartă sălbatică, stridentă, care mă trăgea parcă înapoi cu lasoul, în scaun. Și cu toate acestea, sus, sus, deasupra orașului, ferestrele noastre luminate auriu trebuie să fi constituit și ele o taină fascinantă, nostalgică, pentru vreun trecător care ar fi ridicat ochii din străzile tot mai întunecate, și puteam să mi-l închipui înălțându-și privirile și întrebându-se ce se petrece acolo, sus. Eram și aici, în casă, și acolo, în stradă, în același timp fermecat și dezamăgit de varietatea inepuizabilă a vieții.

Myrtle își trase scaunul lângă mine și dintr-odată respirația ei caldă revărsă peste mine povestea primei întâlniri cu Tom.

— Ședeam amândoi pe scăunelele alea mici, unul în fața altuia, alea care se ocupă totdeauna ultimele în tren. Mergeam la New York să-i fac o vizită soră-mii, mă înțelesesem să petrec noaptea la ea. Era în haine de seară și cu pantofi de lac, și pur și simplu nu puteam să-mi iau ochii de la el, dar de fiecare dată când se uita la mine, trebuia să mă prefac că citesc reclamele peste capul lui. Când am ajuns în gară, se-nghesuia în mine așa de tare, că-i simțeam plastronul cămășii pe braț, până sus la umăr – a trebuit să-l ameninț că o să chem un polițist, dar el a înțeles că ziceam numai așa. Eram atât de tulburată încât, când m-a suit într-un taxi, aproape că nu mi-am dat seama că nu sunt în metrou. Nu făceam altceva decât să-mi repet mereu: „O viață are omul, n-ai să trăiești veșnic“.

Se întoarse către doamna McKee și râsul ei artificial umplu deodată camera.

— Draga mea, exclamă, am să-ți dau ție rochia asta când n-oi mai vrea s-o port. Trebuie să-mi iau alta mâine. Am să fac o listă cu tot ce am nevoie. Chem ma-seuza, și-mi fac și permanent, și cumpăr o zgardă pen-tru câine, și o scrumieră dintr-alea mici, drăguțe, cu arc, și o coroană de flori cu fundă de mătase neagră pentru mormântul maică-mii, care să țină toată vara. Am să-mi însemn pe o listă, ca să nu uit, tot ce trebuie să fac.

Era ora nouă – dar aproape imediat după aceea, când mi-am privit ceasul, am constatat că era zece. Domnul McKee adormise pe scaun cu pumnii încleștați în poală, ca fotografia unui om în acțiune. Scoțându-mi batista, i-am șters de pe obraz pata de săpun uscat care mă obse-dase toată după-amiaza.

Cățelul ședea pe masă și privea cu ochi orbi prin fu-mul din încăpere, chelălăind slab din când în când. Oa-menii din jur dispăreau, reapăreau, făceau planuri să meargă nu știu unde, apoi se pierdeau unii de alții, se căutau, se găseau doar la câțiva metri. O dată, către mie-zul nopții, Tom Buchanan și doamna Wilson se opriră în picioare unul în fața altuia, discutând cu voci aprinse dacă doamna Wilson avea sau nu dreptul să vorbească despre Daisy, pronunțându-i numele mic.

— Daisy! Daisy! Daisy! țipa doamna Wilson. Am să-i spun pe nume ori de câte ori am chef Daisy! Dai...

Cu o mișcare scurtă, alunecoasă parcă, Tom Buchanan o pocni peste nas din toate puterile, cu palma larg deschisă.

Pe urmă a fost o învălmășeală de prosoape însânge-rate pe cimentul băii și voci feminine țipând și, strident, prin toată forfota, un urlat de durere prelung, stins.

Domnul McKee se trezi din ațipeală și porni în transă către ușă. La jumătatea drumului se opri locului, se întoarse pe călcâie și privi scena: nevastă-sa și Catherine se împiedicau de colo până colo printre mobilele îngheșuite, vociferând sau murmurând compătimitoare, agitându-se cu pansamente și tampoane de vată, iar pe sofa, victima disperată sângerând abundent și încercând să întindă un exemplar din *Town Tattle* peste tapițeria cu scene de la Versailles. Apoi domnul McKee se întoarse iarăși pe călcâie și-și continuă drumul pe ușă afară. Luându-mi pălăria de pe candelabru, îl urmau.

— Hai să ne întâlnim o dată să luăm masa împreună, sugera el pe când coboram cu ascensorul.

— Unde?

— Oriunde.

— Luați mâinile de pe manivelă! lătră băiatul de la lift.

— Pardon, spuse domnul McKee cu demnitate. Nici nu știam că o ating.

— Foarte bine, mă declarai de acord. Are să-mi facă plăcere.

...Eram în picioare lângă patul lui, iar el ședea în capul oaselor sub pătură, îmbrăcat doar în maiou și ținând în brațe un dosar mare.

— Frumoasa și Bestia... Singurătate... Cal bătrân trăgând căruciorul de băcănie... Podul Brook'n...

Apoi ședeam pe jumătate adormit pe peronul înghețat al Gării Pennsylvania, privind cu ochii ficși la ediția de dimineață din *Tribune* și așteptând trenul de ora patru.

Capitolul III

În nopțile verii aceleia, dinspre casa vecinului meu se auzea mereu muzică. În grădinile lui albăstirii, bărbați și femei pluteau tremurători ca niște fluturi de noapte, înconjurați de șoapte, de șampanie, de stele. După-amiaza, la ora fluxului, îi vedeam pe oaspeți plonjând de pe puntea debarcaderului sau făcând plajă pe nisipul fierbinte al țărmului, în timp ce cele două bărci cu motor, proprietatea lui, străbăteau apele strâmtorii trăgându-i peste cataracte de spumă pe cei dornici de schi nautic. În weekenduri, Rolls Royce-ul său circula încărcat ca un autobuz, ducând grupuri de oameni dinspre sau spre oraș între nouă dimineața și cu mult după miezul nopții, în timp ce duba în care i se transportau alimentele zbârâna ca un cărăbuș gălbui, grăbit, în întâmpinarea trenurilor la gară. Și luna, opt servitori, ajutați de un grădinar, munceau toată ziua cu mături, perii, ciocane și greble ca să repare ravagiile nopții precedente.

În fiecare vineri soseau de la un magazin de fructe din New York cinci lăzi cu portocale și lămâi – în fiecare luni, aceleași portocale și lămâi erau aruncate prin ușa din spate a casei într-o piramidă de felii stoarse. În bucătăria lui era o mașinărie care putea extrage sucul a două sute de portocale în jumătate de ceas, dacă un buton minuscul era apăsat de două sute de ori de degetul unui valet.

Cel puțin o dată la două săptămâni, un adevărat batalion de oameni special angajați veneau cu câteva sute de metri de pânză și destule lampioane colorate ca să transforme într-un uriaș pom de Crăciun întreaga grădină a lui Gatsby. Pe mesele bufetului instalat afară, pline de farfuri strălucitoare cu tot felul de gustări, sendvișurile cu șuncă în aspic se înghesuiau printre salatele aranjate în arabescuri ciudate și fripturile de porc și curcan de culoarea aurului vechi. În holul principal se instala un bar cu margine de alamă adevărată și scaune înalte, plin cu ginuri și lichioruri și băuturi atât de vechi, încât cele mai multe dintre invitate erau mult prea tinere ca să le deosebească unele de altele.

Către ora șapte sosea orchestra, nu o formație sărăcăcioasă din cinci persoane, ci o întregă companie de oboae, tromboane, saxofoane, viole, corni, piculine și tobe mari și mici. La vremea aceasta se întorceau în casă și ultimii întârziți de pe plajă și urcau în camerele lor să se schimbe; automobilele din New York erau parcate câte cinci pe aleea din față, iar holurile, saloanele și terasele începeau să se însuflețească de culori primăvăratice, de pieptănături ciudate și noi și de șaluri mai presus de visele Castiliei. Barul devenea acum centrul agitației și tăvi plutitoare, pline cu cocteiluri, răzbăteau spre grădinile de afară, până când tot aerul vibra de vorbe și de râsete, de remarci întâmplătoare și prezentări pe loc uitate, de întâlniri entuziaste între femei care nici nu-și cunoșteau una alteia numele.

Luminile erau tot mai strălucitoare pe măsură ce jumătatea noastră a pământului se depărta de soare, apoi orchestra cânta o muzică de cocteiluri gălbui și corul vocilor mai urca un ton. Râsul devenea tot mai liber în

fiece clipă, revărsat cu generozitate, izbucnind de la câte un singur cuvânt. Grupurile se schimbau mai repede, creșteau cu noii sosiți, se dizolvau și se formau într-o răsuflare. Începeau rătăcirile de la un grup la altul – fete pline de încredere care treceau de colo până colo printre cete mai mari și mai stabile, devenind câte o clipă scurtă și vie centrul unui grup, și apoi, vibrând de triumf, alunecau pe marea schimbătoare a chipurilor, glasurilor, culorilor, sub o mereu altă lumină.

Deodată, vreuna dintre aceste rătăcitoare, înfășurată în opal tremurător, ridica un pahar de pe una din tăvile plutitoare, îl dădea peste cap ca să-și facă curaj și, mișcându-și mâinile mult deasupra creștetului, dansa singură pe scena din fund. Urma o tăcere de-o clipă; dirijorul schimba ritmul dansului și urma o izbucnire de şușoteli pe când se răspândea zvonul fals că ar fi vorba de dublura Gildei Gray din *Follies*. Începea distracția.

Cred că în prima noapte când am participat la o asemenea petrecere la Gatsby, eram unul dintre pușinii oaspeți care fuseseră cu adevărat invitați. Oamenii nu erau poftiți, ei veneau pur și simplu. Se suiau în automobile care-i duceau către Long Island și, într-un fel sau altul, sfârșeau prin a ajunge la ușa lui Gatsby. Odată sosiți, erau prezentați de cineva care-l cunoștea pe Gatsby și după aceea se purtau după regulile dintr-un parc de distracții. Câteodată veneau și plecau de la câte o asemenea recepție fără a-l fi întâlnit măcar pe Gatsby, dar o făceau cu acea nonșalanță care constituie, prin ea însăși, un fel de bilet de intrare.

Eu însă fusesem invitat. Un șofer într-o livrea albastră ca oul de botgros traversase pajiștea mea, devreme într-o dimineață de sâmbătă, cu un bilet surprinzător

de ceremonios de la stăpânul său: onoarea avea să fie în întregime a lui Gatsby, scria acolo, dacă aveam să particip și eu la „mica sa petrecere“ din seara aceea. Mă văzuse de mai multe ori și intenționase mai demult să-mi facă o vizită, însă o potrivire de împrejurări de neevitat îl împiedicase... semnat Jay Gatsby, cu o parafă maiestruoasă.

Îmbrăcat într-un costum de flanel alb, m-am îndreptat către grădina sa puțin după ceasurile șapte, rătăcind de colo până colo cam stânjenit, printre grupuri și curenți de oameni necunoscuți – deși ici-colo se zărea câte o față pe care o remarcasem în trenurile suburbane. Am fost de la început izbit de numărul mare de tineri englezi care se învârteau pe acolo; toți bine îmbrăcați, toți arătând cam înfometați și toți discutând, încet și plini de seriozitate, cu americani solizi și prosperi. Eram sigur că încercau să vândă câte ceva: acțiuni, polițe de asigurare sau automobile. Ei cel puțin sesizaseră, cu un fel de suferință, cât de mulți bani se găseau în mediul acesta și erau convinși că s-ar fi putut ca banii aceștia să ajungă în buzunarul lor în schimbul câtorva cuvinte spuse pe tonul potrivit.

La sosire făcusem o încercare să-l gădesc pe amfitrion, însă cei doi sau trei oameni pe care-i întrebam despre el mă priviseră atât de uimiți și negaseră cu atâta vehemență că ar fi știut ceva despre prezența lui, încât în cele din urmă m-am îndreptat spre masa cu cocteiluri – singurul loc din grădină unde putea să întârzie un bărbat singuratic fără a arăta pierdut și dezorientat.

Eram pe cale să mă îmbăt cât puteam de tare, pur și simplu pentru că mă simțeam prea stânjenit ca să pot face altceva, când Jordan Baker ieși din casă oprindu-se

un moment în capul scărilor de marmură, în atitudinea ei obișnuită, cu umerii împinși înapoi și privind cu un interes disprețuitor jos în grădină.

Deși nu știam cât de bine-venit aveam să fiu, am găsit totuși că era cazul să mă atașez de cineva înainte de a ajunge în stadiul care m-ar fi făcut să adresez remarcă cordiale primului necunoscut ieșit în cale.

— Hello! am strigat, înaintând către ea.

Propria mea voce mi se păru artificială și prea răsunătoare.

— Bănuiam că ai să fii aici, îmi răspunse absentă, pe când urcam scările către ea. Mi-am amintit că locuiești alături...

Îmi păstră o clipă mâna într-a ei, cu un gest impersonal, ca și cum ar fi vrut să-mi promită că avea să aibă grijă de mine mai târziu, și își îndreptă atenția către două fete în rochii galbene, identice, care se opriseră în josul scărilor.

— Hei! strigară ele împreună. Ne pare rău că n-ai câștigat.

Asta se referea la turneul de golf. Jordan fusese eliminată în finale, cu o săptămână înainte.

— Nu ne mai cunoști, spuse una din fetele în galben. Ne-am mai întâlnit aici, acum câteva săptămâni.

— De atunci v-ați vopsit părul, remarcă Jordan și eu tresării, însă fetele trecuseră mai departe, indiferente, iar remarcă se adresă astfel doar lunii prematur răsărite, iscată fără îndoială, ca și farfuriile cu sendvișuri, din coșul vreunuia dintre valeții angajați pentru recepție.

Brațul auriu și subțire al lui Jordan se odihnea acum pe al meu și coborâram scările ca să facem câțiva pași prin grădină. O tavă cu cocteiluri se legăna spre noi prin

umbrele amurgului și ne așezarăm la o masă cu cele două fete în galben și trei bărbați, fiecare prezentându-se ca fiind domnul Mmm.

— Vii deseori la recepțiile de aici? o întrebă Jordan pe fata de lângă ea.

— Ultima oară am fost când ne-am întâlnit, răspuse fata cu o voce vie, plină de încredere. Se întoarse către tovarășa ei: Și tu la fel, nu, Lucille?

Și Lucille la fel.

— Mie-mi place să vin aici, spuse Lucille. Nu-mi bat niciodată capul cum să mă port și întotdeauna mă distrez minunat. Când am fost ultima oară mi-am agățat rochia de un scaun, iar el m-a întrebat cum mă cheamă și unde stau – și peste o săptămână am primit un pachet de la magazinul Croirier cu o rochie de seară nouă.

— Și ai acceptat-o? întrebă Jordan.

— Sigur că da! Voiam s-o pun în seara asta, dar era prea mare la piept și a trebuit s-o dau să mi-o strânteze. E din voal albastru cu mărgelile de culoarea lavandei. Două sute șaiszeci și cinci de dolari.

— Un tip care face așa ceva trebuie să fie ciudat de tot, spuse cealaltă fată cu un fel de invidie. Nu vrea să aibă neplăceri cu NIMENI.

— Cine nu vrea? am întrebat eu.

— Gatsby. Mi-a spus cineva că...

Cele două fete și Jordan se aplecară una spre alta șoptindu-și confidențial.

— Se zice că tipul ăsta a omorât odată pe cineva...

Ne trecu pe toți un fior. Cei trei domni Mmm se aplecară către noi ascultând cu atenție.

— Chiar nu cred așa CEVA, argumentă Lucille cu scepticism. Mai degrabă a fost spion german în timpul războiului.

Unul dintre bărbați confirmă din cap.

— Am auzit asta de la unul care-l cunoștea bine, a copilărit cu el în Germania, ne asigură apăsător.

— A, nu, spuse prima fată, nu se poate, în timpul războiului a fost în armata americană.

Ne privea pe toți cu entuziasm, pe când credulitatea noastră se transfera acum spre spusele ei.

— Să vă uitați o dată la el când crede că nu-l vede nimeni. Pot să pariez că are pe cineva pe conștiință.

Ochii i se îngustară și am văzut-o cutremurându-se. Lucille se înfioră și ea. Cu toții ne întoarserăm în scaune aruncându-ne privirile în jur, după Gatsby. Este, cred, o dovadă a intensității speculațiilor romantice pe care le inspira omul acesta faptul că și cei care credeau că de prea puține lucruri merită să vorbești cu vocea coborâtă despre el vorbeau în șoaptă.

Tocmai se servea primul supeu – avea să-i urmeze altul după miezul nopții – și Jordan mă invită să merg cu ea la grupul cu care venise și care se așezase în jurul unei mese la capătul celălalt al grădinii. Erau trei perechi și însoțitorul lui Jordan, un student insistent, care din când în când cădea victimă unor introspecții violente și, evident, avea impresia că mai devreme sau mai târziu Jordan avea să-i cedeze într-o măsură mai mare sau mai mică. În loc să se împrăștie prin grădină, acest grup își păstrase o omogenitate demnă, asumându-și rolul de a reprezenta cercurile nobiliare ale vecinătății – East Eggul care consimțise să coboare spre West Egg – menținând totuși o sobrietate îngrijită față de veselie cam prea violent colorată a mediului.

— Hai să plecăm, îmi șopti Jordan după o jumătate de ceas risipită cam fără rost, mediul ăsta e prea plicticos pentru mine.

Ne-am ridicat, Jordan explicând că trebuia să-l căutăm pe Gatsby, căci eu nu-i fusesem încă prezentat și asta mă făcea să mă simt prost. Studentul dădu din cap cu un fel de cinism melancolic.

Barul, spre care ne-am îndreptat mai întâi, era plin, însă Gatsby nu era de văzut. Jordan nu-l descoperi nici când se opri în capul scărilor, să cerceteze de acolo forfota neîntreruptă, și nu era nici pe verandă. Am încercat la întâmplare o ușă care părea importantă și am intrat într-o bibliotecă înaltă, în stil gotic, căptușită cu stejar englezesc sculptat și probabil transportată în întregime din vreo ruină istorică de peste ocean.

Un bărbat de vârstă mijlocie, corpolent, cu niște ochelari enormi care-i făceau ochii ca de bufniță și părând destul de beat, se instalase pe marginea unei mese mari și privea cu o concentrare nesigură la rafturile de cărți. Când am intrat, își roti tot corpul spre noi și o examină pe Jordan din cap până-n picioare.

— Ce zici de asta? o întrebă impetuos.

— Despre ce?

Omul făcu un semn cu mâna către rafturile de cărți.

— Despre chestia asta. Îți spun eu. Nu mai e nevoie să controlezi. M-am uitat. Află că sunt adevărate.

— Cărțile?

Tipul dădu din cap.

— Absolut adevărate, au pagini și tot ce vrei. Credeam că e doar un decor de carton. Și de fapt sunt cât se poate de adevărate. Au pagini și... Uite! Să-ți arăt.

Considerând de la sine înțeles că noi rămâneam sceptici, se repezi spre bibliotecă și se întoarse cu volumul I din *Prelegerile lui Stoddard*.

— Vedeți! strigă triumfător. E o tipăritură în adevăratul înțeles al cuvântului. Aici m-a avut. Tipul ăsta e

un adevărat Belasco. Un om mare. Câtă grijă pentru detalii! Ce realism! Și a știut și unde să se oprească: nu le-a tăiat paginile. Hm, ce spuneți? Ce-ați putea cere mai mult?

Îmi smulse cartea din mână și o puse repede la loc în raft, murmurând că dacă scoteam o cărămidă de la locul ei, întreaga bibliotecă s-ar fi putut prăbuși.

— Pe dumneavoastră cine v-a adus? întrebă el. Sau ați venit singuri? Pe mine m-a adus cineva. Cei mai mulți din cei de aici au fost aduși de câte cineva.

Jordan îl privea atentă, amuzată, fără să-i răspundă.

— Am fost adus de o femeie care se numește Roosevelt, continuă el. Doamna Claud Roosevelt. O cunoașteți? Am cunoscut-o undeva ieri-seară. Sunt beat de vreo săptămână fără întrerupere și m-am gândit că aș putea să mă mai trezesc puțin dacă stau în bibliotecă.

— Și ți-a ajutat?

— Puțin, cred. Încă nu știu. Nu sunt aici decât de un ceas. V-am spus de cărți? Sunt adevărate. Sunt...

— Ne-ai spus.

I-am strâns mâna cu gravitate și am ieșit iar în grădină.

Acum se dansa pe platforma instalată afară; bărbați în vârstă împingeau fete tinere în cercuri nesfârșite, lipsite de grație, cupluri cu aere arogante se strângeau unul pe altul cu mișcări contorsionate, cum cerea moda, ținându-se mai mult prin colțuri – și un mare număr de fete singure dansând fără parteneri sau substituindu-se câte o clipă în orchestră banjoului ori timpanelor. Către miezul nopții, ilaritatea crescuse mult. Un tenor celebru cântase în limba italiană și o contraltă aproape la fel de celebră cântase muzică de jazz, iar între aceste piese de rezistență oamenii se răspândiseră peste tot prin grădină

și hohote de râs vane, fericite, se ridicau spre cerul estival. O pereche de gemene, probabil actrițe, care se dovediseră a fi fetele în galben, interpretară costumate o scenetă pentru copii, și se servi șampanie în pahare mai mari decât bolurile de punch. Luna se ridicase și mai sus încă, iar pe apele golfului plutea un triunghi de solzi argintii, tremurând câte puțin la picăturile minuscule, rigide ale sunetelor de banjo de pe pajiște.

Eram tot alături de Jordan Baker. Ședeam acum la o masă cu un bărbat cam de vârsta mea și cu o fată durdulie, care la cea mai mică provocare izbucnea în hohote de râs necontrolat. Acum mă distram. Băusem două pahare de șampanie și scena se schimbase în fața ochilor mei într-o experiență naturală, profundă, plină de semnificații.

La un moment dat, când s-a făcut o pauză în agitația din jurul nostru, bărbatul mă privi și îmi surâse.

— Chipul dumitale mi se pare cunoscut, spuse el politicos. N-ai fost cumva în Divizia a treia în timpul războiului?

— Ba da. Am făcut parte din batalionul nouă de mitraliori.

— Eu am fost până în iunie 1918 în regimentul șapte infanterie. Știam de la început că ne-am întâlnit undeva.

Un timp am discutat despre niște sate umede, cenușii, din Franța. Locuia desigur pe undeva pe aproape, căci îmi spunea că tocmai își cumpăraseră un hidroavion și avea de gând să-l încerce a doua zi de dimineață.

— N-ai vrea să vii cu mine, prietene? Nu ne îndepărtăm de coastă, aici, în golf.

— La ce oră?

— Oricând vrei dumneata.

Tocmai voiam să-l întreb cum se numește, când Jordan întoarse capul spre noi și ne surâse.

— Ai început să te distrezi? se interesă ea.

— Mult mai bine.

M-am întors iarăși către noua mea cunoștință.

— Pentru mine petrecerea asta e cam neobișnuită. Nici nu mi-am văzut gazda încă. Locuiesc aici – am arătat cu mâna spre gardul meu, invizibil acum – alături, și Gatsby ăsta mi-a trimis o invitație prin șofer.

Bărbatul mă privi o clipă ca și cum n-ar fi înțeles.

— Eu sunt Gatsby, spuse dintr-odată.

— Cum așa! am exclamat. A, te rog să mă ierți.

— Credeam că știi, bătrâne. Mi-e teamă că nu sunt o gazdă prea bună.

Îmi surâse plin de înțelegere – ca și cum ar fi stabilit pe dată o legătură între noi. Era unul din acele zâmbete deosebite, iradiind un fel de încredere nesfârșită, un surâs pe care-l întâlnești doar de patru sau cinci ori în viață. Părea că se adresează o clipă lumii întregi și după aceea se concentrează tocmai asupra ta, desprinzându-te într-un mod căruia nu-i puteai rezista, alegându-te. Surâsul acesta te făcea să crezi că erai înțeles exact așa cum ai vrut să fii înțeles, că cel care ți-l adresa credea în tine așa cum și tu însuși ai fi vrut să crezi, că avea despre tine întocmai impresia pe care ai fi vrut, în momentele tale cele mai bune, să o lași. Și exact în momentul acela zâmbetul dispăru – în fața mea era un bărbat cu alură de sportiv, elegant, cu un an sau doi peste treizeci, cu o notă de formalism complicat în felul de a se exprima, care putea ușor să-l facă ridicol. Cu puțin timp înainte de a se fi prezentat, avusesem parcă impresia că e un om care-și alege cuvintele cu pedanterie.

Chiar în momentul în care domnul Gatsby îmi dezvăluia identitatea sa, un valet se grăbi către el anunțându-l că era chemat la telefon din Chicago. Se scuză cu o ușoară plecăciune ce ne incluse pe fiecare dintre noi în parte.

— Dacă ai nevoie de ceva, te rog să-mi spui, prietene, insistă el către mine. Scuză-mă acum. Ne vedem mai târziu.

Îndată ce se retrase, m-am întors către Jordan să-i comunic surpriza mea. Până atunci mă așteptasem ca domnul Gatsby să fie o persoană de vârstă mijlocie, corpolentă.

— Cine e omul acesta în realitate? am întrebat-o. Chiar nu știi?

— E pur și simplu un om care se numește Gatsby.

— Vreau să spun, de unde vine? Și cu ce se ocupă exact?

— Și TU începi acum, îmi răspunse ea cu un surâs plictisit. Nu știi altceva decât ce mi-a spus el singur odată, și anume că și-a făcut studiile la Oxford.

Un fel de halo nedeslușit începu să capete formă în jurul figurii lui Gatsby, însă la următoarea ei remarcă se șterse iarăși.

— Eu nu cred, însă.

— De ce nu?

— Nu știu, insistă ea. Pur și simplu nu cred că a fost vreodată la Oxford.

Ceva în tonul ei mi-a amintit de vorbele celeilalte fete – „cred că a asasinat pe cineva“ – și mă făcu și mai curios. Aș fi acceptat fără nici o rezervă afirmația că Gatsby venea din mlaștinile Louisiane sau din cartierul dubios al East Side-ului newyorkez. Așa ceva ar fi fost mai ușor de înțeles. Însă în viața de toate zilele nu se găseau tineri

care să răsară pur și simplu de nicăieri, ca să cumpere un castel în golful Long Island – sau cel puțin cu lipsa mea de experiență provincială nu credeam pe atunci că o asemenea apariție ar fi fost posibilă.

— Oricum, fapt este că dă niște serate grozave, spuse Jordan schimbând vorba, cu acea rețineră a oamenilor bine-crescuți față de detaliile concrete. Iar mie îmi plac petrecerile cu lume multă. Sunt atât de intime. La petreceri mai mici n-ai nici o clipă de liniște.

După asta se auzi bubuitul unei tobe mari și vocea șefului de orchestră se ridică deodată peste murmurul confuz al grădinii.

— Doamnelor și domnilor! strigă el. La cererea domnului Gatsby vom interpreta acum pentru dumneavoastră cea mai recentă compoziție a domnului Vladimir Tostoff, care s-a bucurat de o primire excepțională la concertul de la Carnegie Hall din luna mai. Dacă citiți ziarele, vă amintiți că a provocat o adevărată senzație.

Surâse cu un fel de condescendență jovială și adăugă:

— Mare senzație!

Aici toată lumea râse.

— Piesa este cunoscută, conchise el cu mult brio, sub numele de *Istoria jazzului în lume de Vladimir Tostoff*.

Compoziția domnului Tostoff mi-a rămas însă necunoscută, deoarece chiar în momentul când începu muzica, privirile mi-au căzut asupra lui Gatsby, care apăruse deodată, singur, în picioare pe scările de marmură, privind de la un grup la altul cu ochi plini de bunăvoință. Pielea bronzată i se întindea plăcut pe umerii obrajilor și părul tuns scurt arăta ca și cum ar fi fost potrivit cu grijă în fiecare zi. Personal, nu vedeam nimic sinistru în

înfățișarea lui. Mă întrebam dacă nu cumva faptul că nu bea deloc contribuia să-l separe atât de precis de oaspeții săi, căci mi se părea că devine din ce în ce mai corect și mai distant pe măsură ce buna dispoziție sporea în jur. Când *Istoria jazzului în lume* luă sfârșit, fetele începură să-și lase capetele pe umerii bărbaților cu gesturi iubitoare, de cățeluș, alte fete se lăsau pe spate în joacă în brațele bărbaților, uneori chiar în mijlocul unor grupuri, știind că oricum avea să le prindă cineva, însă nici una nu se gândi să facă asta în brațele lui Gatsby, nici un breton franțuzesc nu-i atinse umărul și nici un cvartet de voci soprane nu se formă în jurul lui.

— Vă rog să mă iertați.

Valetul lui Gatsby se ivise deodată lângă noi.

— Domnișoara Baker? întrebă el. Vă cer iertare, însă domnul Gatsby ar dori să vă vorbească.

— Mie? exclamă ea surprinsă.

— Da, doamnă.

Se ridică încet, făcându-mă să înțeleg prin expresia feței că habar nu avea despre ce era vorba, și-l urmă pe valet în casă. Am remarcat atunci că își purta rochia de seară ca pe o haină sport – de fapt, după cât constatasem, așa își purta toate rochiile. Avea în mișcări un fel de nervozitate grăbită, ca și cum ar fi învățat prima dată să meargă pe vreun teren de golf, cândva, într-o dimineață friguroasă și limpede.

Am rămas singur; era aproape ora două. De câțiva timp, niște sunete confuze și de natură să iște curiozitatea porneau dintr-o cameră lungă, cu multe ferestre, deasupra terasei. Evitându-l pe studentul lui Jordan, angajat acum într-o conversație de natură obstetrică împreună cu două coriste, și care mă implora să-l ajut, am intrat în casă.

Încăperea era plină de oameni. Una dintre fetele în galben cânta la pian și alături, în picioare, era o tânără doamnă înaltă, cu părul roșu, despre care se spunea că face parte dintr-un cor faimos și care tocmai era pe cale să cânte ceva. Băuse și o mare cantitate de șampanie și în timp ce-și cânta piesa ajunsese probabil, fără prea multă justificare, la concluzia că totul în jur era foarte, foarte trist – nu se mulțumea numai să cânte, ci și plângea. Ori de câte ori se ivea o pauză în cântec, o umplea cu suspine întretăiate, apoi își relua liedul cu o voce tremurătoare de soprană. Lacrimile îi alunecau pe obraji – însă nu prea ușor, căci atunci când ajungeau în contact cu genele greu fardate deveneau de culoarea cernei și-și continuau cursul în niște râulețe încete, întunecate. Cineva propuse – pare-se cu umor – să cânte după notele care apăruseră ca pe un portativ pe fața ei. La aceasta își ridică mâinile deasupra capului, căzu într-un fotoliu și se pierdu într-un somn adânc, bântuit de aburi de alcool.

— S-a bătut adineauri cu un bărbat care spune că e soțul ei, explică o fată de lângă mine.

Am privit în jur. Cele mai multe dintre femeile rămase de față se certau sau se băteau cu bărbați care spuneau probabil că sunt soții lor. Chiar prietenii lui Jordan, grupul de patru persoane din East Egg, erau acum dezbinați de neînțelegeri. Unul dintre bărbați se retrăsese la o parte cu o tânără actriță, căreia i se adresa cu intensitate stranie, iar nevastă-sa, după ce încercase să râdă cu indiferență și demnitate de această situație, renunțase dintr-odată să mai păstreze aparențele și recurgea la atacuri pe flanc – din timp în timp apărea brusc lângă el, scânteind rău ca un diamant înfuriat, și-i șuiera în ureche: „Bine, dar mi-ai promis!“

Lipsa de entuziasm față de planurile de întoarcere acasă nu se manifesta exclusiv în rândurile bărbaților supuși ispitelor. În momentul de față, în hol se găseau doi indivizi deplorabil de treji împreună cu soțiile lor, foarte indignate, care se văitau cu glasuri ușor stridente.

— Ori de câte ori vede că mă distrez, vrea să mergem acasă...

— N-am văzut în viața mea un egoist mai mare...

— Noi suntem primii care plecăm...

— Și noi...

— Bine, dar acum suntem aproape ultimii, spunea monoton unul dintre bărbați. Orchestra a plecat de o jumătate de ceas.

Deși soțiile căzuseră de acord că o asemenea rea-voință era de necrezut, disputa sfârși printr-o scurtă luptă și ambele neveste fură ridicate în brațe și scoase în noapte, zbatându-se și dând din picioare.

Pe când așteptam în hol să mi se dea pălăria, ușa dinspre bibliotecă se deschise și Jordan Baker și Gatsby ieșiră împreună. El tocmai îi mai spunea câteva cuvinte, însă pasiunea cu care-i vorbise probabil până atunci se transformă brusc într-o notă de formalism când se apropiară câteva persoane să-i zică la revedere.

Prietenii lui Jordan o strigau nerăbdători de pe verandă, dar ea mai întârzie un moment să dea mâna cu mine.

— Am auzit un lucru cu adevărat uimitor, îmi șopti. Cât timp am stat în bibliotecă?

— Aproape o oră...

— E pur și simplu... pur și simplu de necrezut, repetă absentă. Însă am jurat că n-am să spun și uite, am și început.

Căscă cu multă grație în fața mea, fără să se ascundă.

— Te rog, vino să-mi faci o vizită... Sunt în cartea de telefon... Sub numele doamnei Sigourney Howard... mătușa mea...

Se grăbi spre ieșire adresându-mi aceste ultime detalii peste umăr și mâna ei bronzată îmi mai flutură un salut nesigur în timp ce dispărea, la ușă, în mijlocul prietenilor.

Cam rușinat că întârzasem atâta la prima mea vizită, m-am alăturat ultimilor oaspeți ai lui Gatsby, strânși în jurul lui. Voiam să-i explic că-l căutasem mai devreme, seara, și să mă scuz pentru că nu-l recunoscusem, atunci când ne întâlniserăm în grădină.

— Nici nu face să mai vorbim despre asta, îmi spuse el repede. Nici nu te mai gânde, bătrâne.

Expresia aceasta de familiaritate nu era de fapt mai intimă decât mâna pe care mi-o puse într-un gest liniștitor pe umăr.

— Și nu uita că mâine-dimineață, la nouă, încercăm hidroavionul.

Apoi apăru valetul, chiar în spatele lui:

— Vă cheamă Philadelphia la telefon, domnule.

— Da, da, imediat. Spune-le că vin acum... Noapte bună.

— Noapte bună.

— Noapte bună.

Surăse – și dintr-odată faptul că rămăsesem printre ultimii mi se păru a avea o semnificație deosebită, încântătoare, ca și cum el ar fi dorit asta toată vremea.

— Noapte bună, bătrâne... noapte bună.

Însă pe când coboram scările, am văzut că petrecerea nu se terminase cu totul. La vreo cincisprezece pași de ușă, o duzină de faruri de automobil iluminau o scenă

bizară și zgomotoasă. În șanțul de la marginea șoselei, cu partea din dreapta încă pe asfalt, însă cu o roată smulșă brutal, se găsea un automobil elegant care părăsise aleea lui Gatsby cu câteva clipe înainte. Ieșitura bruscă a unui zid explica dislocarea atât de violentă a roții și la locul accidentului se strânseseră cu o atenție încordată vreo jumătate de duzină de șoferi curioși. Dar, cum își lăsa-se mașinile pe șosea, blocând-o, un vacarm discordant și ascuțit provenit de la automobilele din spate se ridica de câțeva vreme, adăugându-se confuziei și așa violente.

Un bărbat înfășurat într-o pelerină lungă coborâse din mașina avariata și se oprise în mijlocul drumului, privind de la automobil spre roată și de la roată spre curioșii din jur, cu o expresie amabilă, confuză.

— Ia te uită! exclamă el. Am intrat în șanț.

Faptul i se părea nespuse de uimitor și l-am recunoscut, însă tocmai după aerul acesta de uimire și apoi am identificat persoana însăși: era ocupantul de adineauri al bibliotecii lui Gatsby.

— Dar cum s-a întâmplat?

Bărbatul în pelerină ridică din umeri.

— Nu mă pricep deloc la mecanică, spuse el ca și cum ar fi vrut să încheie discuția.

— Bine, dar ce-ai făcut? Ai intrat în zid?

— Nu mă întrebați, răspuse Ochi-de-Bufniță spălându-se pe mâini de toată afacerea. Nu mă pricep aproape deloc la condus, aproape deloc. S-a întâmplat și asta-i tot ce știu.

— Bine, dar dacă nu știi să conduci n-ar trebui să încerci, și tocmai noaptea.

— Dar nici nu încercam, explică el indignat. Nici măcar nu încercam.

— Atunci, ai vrut să te sinucizi?

— Ai avut noroc că s-a rupt numai roata! Nu știi să conduci și nici măcar nu ÎNCERCai.

— Nu mă înțelegeți, lămurii criminalul. Nu conduceam eu. Mai e cineva în mașină.

Șocul care urmă acestei declarații își găsi expresia într-o exclamație prelungită, tocmai când portiera automobilului începuse să se deschidă încet. Mulțimea – se făcuse acum o adevărată mulțime – undui fără voie înapoi și, când portiera se deschise încet, extrăgându-și fiecare membru, un individ palid cu mișcări dezarticulate coborî din vehicul, pipăind nesigur pământul cu un pantof mare, ascuțit, de dans.

Orbită de lumina farurilor și amețită de urletul neîncetat al claxoanelor, apariția se opri, clătînându-se pe picioare un moment, până când îl văzu pe bărbatul în pelerină.

— Ce-i? întrebă el calm. Ni s-a terminat benzina?

— Uită-te și tu.

Jumătate de duzină de degete arătară către roata smulsă. El o privi un moment și apoi își ridică ochii spre stele, ca și cum ar fi bănuit că a căzut din cer.

— S-a desprins, explică cineva.

El dădu din cap.

— La început n-am băgat de seamă că ne-am oprit.

Urmă o pauză. Apoi, respirând adânc și îndreptându-și umerii, spuse cu voce hotărâtă:

— Mă întreb dacă cineva dintre dumneavoastră știe vreo stație de benzină.

Cel puțin o duzină de bărbați, unii dintre ei doar puțin mai treji decât el, îi explicară că roata și automobilul nu mai erau unite printr-o legătură fizică.

— Atunci să trag îndărăt, sugeră el după o clipă.
Marșarier.

— Dar e smulsă roata, omule.

El ezită.

— Nu strică să încercăm, spuse.

Claxoanele nervoase din spate urcaseră acum în crescendo. M-am desprins din grupul ce se formase și m-am îndreptat pe pajiște către locuința mea. Am mai aruncat o privire în urmă. Luna plină strălucea peste casa lui Gatsby, făcând noaptea să tremure în aceeași splendoare, liniștită, deasupra râsetelor și șoaptelor ce se mai auzeau din grădina încă scânteietoare. Un gol neașteptat părea să se reverse acum pe ferestrele și ușile mari ale casei, înconjurând cu o izolare desăvârșită silueta gazdei, în picioare, pe verandă, cu mâna ridicată într-un gest țeapăn de adio.

Recitind ce am scris până acum, înțeleg limpede: am lăsat impresia că evenimentele din trei seri, despărțite între ele prin săptămâni întregi, ar fi fost singurele mele motive de preocupare și interes. Dimpotrivă, erau pe atunci simple întâmplări obișnuite într-o vară pentru mine plină, și abia mult mai târziu au început să capete mai mare importanță decât treburile mele personale.

Majoritatea timpului mi-o petreceam la lucru. Dimineața devreme, soarele îmi arunca umbra către apus pe când mă grăbeam prin strămtorile străzilor newyorkeze spre Probity Trust. Ajunsesem să-i cunosc acum bine pe ceilalți funcționari și agenți de bursă, să le spun pe numele mic, și mâncam împreună în restaurante întunecoase, aglomerate sendvișuri mici cu cârnați de porc și piure de cartofi, și beam cafea. Am avut chiar o scurtă legătură cu o fată din Jersey City care lucra la serviciul

de contabilitate, însă fratele ei începuse să-mi arunce priviri sinistre, pline de subînțeles, astfel că atunci când fata a plecat în concediu, în iulie, am lăsat întreaga afacere să moară de la sine.

Masa de seară o luam de obicei la Yale Club – într-un fel asta constituia partea cea mai posomorâtă din întreaga zi – după aceea urcam în bibliotecă și studiam câte un ceas cu multă conștiinciozitate investiții și operații de bursă. Prin localul clubului se învârteau uneori niște băieți mai gălăgioși, care însă nu intrau niciodată în bibliotecă, astfel că acolo se putea lucra în liniște. După aceea, dacă noaptea era frumoasă, porneam pe jos pe Madison Avenue, pe lângă vechiul hotel Murray Hill, și pe 33rd Street către Gara Pennsylvania.

Începuse să-mi placă New Yorkul, sentimentul de risc, de aventură pe care-l trezeau străzile lui noaptea și impresiile plăcute pe care le lasă ochiului, mereu atras într-o parte și într-alta, freamătul neîntrerupt al siluțelor de bărbați, de femei, de automobile, alunecându-ți prin față. Îmi plăcea să mă plimb alene pe Fifth Avenue, să-mi aleg din mulțime femei romantice, să-mi închipui că în clipa următoare aveam să intru în viața lor și că nimeni n-avea să afle vreodată sau să mă dezaprobe pentru asta. Uneori, le urmăream în gând spre apartamentele lor, la colțul vreunei străzi retrase, iar ele se întorceau și-mi surâdeau înainte de a se pierde în întunericul cald al blocurilor. În semiobscuritatea fermecată a coridoarelor metroului, simțeam câteodată o singurătate obsedantă și o simțeam tremurând și în alții, în funcționarii tineri, săraci, care întârziu în fața vitrinelor, așteptând să vină ora cinei singuratice – oameni tineri, umblând fără rost pe străzile întunecate, risipindu-și cele mai prețioase clipe ale nopții, ale vieții.

Sau, către ceasurile opt, când asfaltul întunecos al străzilor numerotate de la 40 în sus era străbătut de taxiuri, pe câte cinci benzi, îndreptându-se spre sălile de spectacole, simțeam deseori o strângere de inimă. Vedeam siluete aplecându-se una spre alta în taxiurile oprite la stopuri, auzeam glasuri modulându-se ca un cântec și râsete izbucnind din glume pe care eu n-aveam să le ascult niciodată și țigări aprinse descriind în spațiul acela închis cercuri de neînțeles. Imaginându-mi că și eu mă îndreptam către întâmplări vii, luminoase, că aveam să cunosc odată cu ei senzațiile, trăirile lor intense, secrete, treceam mai departe, urându-le să fie fericiți.

Un timp, am pierdut-o din vedere pe Jordan Baker, apoi pe la mijlocul verii am întâlnit-o iarăși. La început, mă simțeam măgulit că pot ieși cu ea, pentru că era campioană de golf și o cunoștea toată lumea. Pe urmă, treaba căpătă importanță. Nu eram propriu-zis îndrăgostit, însă simțeam față de ea un fel de curiozitate amestecată cu tandrețe. Chipul arogant, plictisit, pe care-l întorcea către lume ascundea ceva – de cele mai multe ori afectările ascund până la urmă ceva, chiar dacă la început n-au fost alese pentru asta – și într-o zi am înțeles despre ce era vorba. Eram invitați amândoi la o petrecere, undeva la locuința unei cunoștințe din Warwick; uitase afară, în fața casei, un automobil împrumutat, cu capota descoperită în ploaie, și apoi, când a fost întrebată dacă ea făcuse asta, mințise. Și atunci, dintr-odată, mi-am amintit ce știam despre ea, povestea care îmi scăpase în seara aceea când o cunoscusem la Daisy. În primul turneu important de golf la care participase, se iscaseră discuții ce amenințaseră să ajungă în ziare – cineva sugerase că își mișcase mingea dintr-o poziție

proastă în semifinală. Lucrurile atinseseră aproape proporțiile unui scandal – și apoi totul se mușamalizase. Un băiat de mingi își retractă declarația și singurul martor citat recunoscă că, probabil, se înșelase. Însă incidentul și numele rămăseseră asociate în mintea mea.

Jordan Baker evita instinctiv oamenii inteligenți, pătrunzători, și mi-am dat seama că făcea asta pentru că se simțea mai sigură într-un mediu unde orice abatere de la codurile obișnuite ar fi fost considerată imposibilă. Era însă de o lipsă de onestitate incurabilă. Nu putea suporta să se vadă într-o situație dezavantajoasă și, tocmai din cauza acestei incapacități, începuse, cred, să recurgă încă de foarte tânără la subterfugii pentru a-și putea păstra în fața tuturor surâsul acela rece și insolent și pentru a putea satisface, în același timp, revendicările trupului ei sportiv, sănătos.

Pentru mine, lucrul acesta nu constituia un obstacol important. Lipsa de onestitate la femei nu e un lucru pe care să-l condamn cu asprime – bineînțeles, îmi părea rău, însă era un regret de moment, și apoi am și uitat asta. La aceeași petrecere am avut o conversație ciudată în legătură cu felul cum conducea automobilul. Discuția începuse după ce trecuse atât de aproape de niște muncitori, încât aripa mașinii smulsesese un nasture de la haina unuia dintre ei.

— Conduci foarte prost, am protestat eu. Ar trebui să fii mai atentă sau să nu mai conduci deloc.

— Sunt foarte atentă.

— Nu, nu ești.

— Atunci n-au decât să fie ceilalți atenți, spuse ea cu nepăsare.

— Ce-are a face una cu alta?

— Să se dea la o parte din fața mea, stăruie Jordan. Pentru un accident e nevoie de două persoane.

— Dar închipuie-ți că dai peste unul la fel de neatenț ca și tine.

— Sper că așa ceva n-o să se întâmple, îmi răspunse. Nu pot să-i sufăr pe oamenii neglijenți. De asta îmi ești tu simpatic.

Ochii ei cenușii, mijiți în soare, priveau drept înainte, însă nu puteam ignora că în mod deliberat trecuse relațiile noastre pe alt plan. O clipă am crezut că m-am îndrăgostit de ea. Cum însă sunt un om cu reacții încete și cu o mulțime de norme interioare care acționează ca niște frâne asupra dorințelor mele, știam că în primul rând va trebui să termin definitiv cu încurcătura aceea de acasă de la mine, din provincie. Continuasem să-i scriu fetei scrisori, câte una pe săptămână, să le semnez: „Cu dragoste, Nick“ și-mi aminteam că atunci când juca tenis, o mustață vagă de transpirație îi apărea pe buza superioară. Rămăsese totuși un angajament vag, care trebuia desfăcut cu tact, înainte de a mă putea considera liber.

Orice om e convins că posedă cel puțin una dintre virtuțile esențiale și, după părerea mea, aceea pe care o aveam eu era următoarea: sunt unul dintre puținii oameni onești pe care i-am cunoscut în viață.

Capitolul IV

Duminica dimineața, când clopotele bisericilor răsunau în cartierele de pe malul golfului, lumea și stăpânul ei, soarele, reveneau în jurul casei lui Gatsby și, sclipind de bună dispoziție, își îndreptau privirile spre pajiștea lui.

— Face contrabandă cu alcool, spuneau niște tinere doamne învârtindu-se printre cocteilurile și florile grădinii lui Gatsby. Odată a ucis un om care descoperise despre el că e nepotul lui Hindenburg și văr de-al doilea cu diavolul. Dă-mi și mie un trandafir, dragă, și mai toarnă-mi o picătură în paharul ăsta de cristal.

Mi-am notat, într-un rând, în spațiile goale dintr-un mers al trenurilor numele celor care veneau în vara aceea la Gatsby. Acum este un mers al trenurilor vechi, cu foile mai mult sau mai puțin desprinse, iar deasupra scrie „Valabil de la 5 iulie 1922“. Se mai pot citi încă numele acelea cenușii, iar ele vor putea da o impresie mai exactă decât generalitățile pe care le-aș putea spune despre cei care acceptau ospitalitatea lui Gatsby și care-i aduceau omagiul subtil de a nu ști nimic despre el.

Din East Egg, așadar, veneau soții Chester Becker și Leech și un bărbat numit Bunsen, pe care-l cunoscusem la Yale, și doctorul Webster Civet, care s-a înecat vara trecută undeva în Maine. Și soții Hornbeam și Willie Voltaire și un întreg clan numit Blackbuck, care se strângeau

cu toții într-un colț și strâmbau din nas ca țăpii când se apropia cineva de ei. Și familiile Ismay și Chrystie (sau mai degrabă Hubert Auerbach și soția lui, Chrystie) și Edgar Beaver căruia, se spunea, îi albise părul într-o singură după-amiază de iarnă, fără nici un motiv.

Clarence Endive era și el din East Egg, după câte îmi aduc aminte. A venit o singură dată, cu pantaloni albi, bufanți, și s-a bătut în grădină cu un tip numit Etty. De mai departe, din Long Island, veneau soții Cheadle și O.R.P. Schraeder, și Stonewall Jackson Abram din Georgia, și tribul Fishguard și Ripley Snell. Snell fusese oaspetele lui Gatsby cu trei zile înainte de a fi băgat la pușcărie și se îmbătase atât de tare atunci, încât căzuse în nesimțire pe aleea de pietriș dinspre ușa de la intrare, iar automobilul doamnei Ulysses Swett îi trecuse peste mâna dreaptă. Veneau soții Dancy și S.B. Whitebait, care trecuse cu mult de șaiszeci de ani, și Maurice A. Flink, și soții Hammerhead și Beluga, importatorul de tutun, și fetele lui Beluga.

Din West Egg veneau soții Pole și Mulready, precum și Cecil Roebuck și Cecil Schoen și senatorul Gulick și Newton Orchid, care controla compania cinematografică Films Par Excellence, și Eckhaust și Clyde Cohen și Don S. Schwartz (fiul) și Arthur McCarty, toți având într-o măsură sau alta legătură cu lumea cinematografului. Și soții Catlip și Bemberg și G. Earl Muldoon, fratele aceluia Muldoon care mai târziu avea să-și stranguleze nevasta. Venea și Da Fontano și Ed Legros și James B. („Poșircă”) Ferret și soții De Jong precum și Ernest Lilly – cu toții veneau să joace cărți și, când îl vedeau pe Ferret rătăcind singur prin grădină, însemna că se curățase de bani și că acțiunile Associated Traction aveau să fluctueze rentabil la bursă a doua zi.

Un individ numit Klipspringer venea atât de des și se ședea atât de multă vreme, încât cu timpul ajunsese să i se spună „chiriașul“ – personal mă îndoiesc că avea o altă locuință. Din lumea teatrului veneau Gus Waize și Horace O'Donovan și Lester Meyer și George Duckweed și Francis Bull. Și tot din New York erau soții Chrome și Backhysson și Dennicker, precum și Russel Betty, familiile Corrigan și Kelleher și Dewer și Scully, precum și S.W. Belcher și soții Smirke și tinerii însurăței Quinn, divorțați astăzi, și Henry L. Palmetto, care s-a sinucis aruncându-se în fața unui vagon de metrou în Times Square.

Benny McClenahan venea întotdeauna cu patru fete. Nu erau niciodată aceleași, vreau să spun ca persoane fizice, dar erau atât de asemănătoare, încât întotdeauna îți făcea impresia că le mai văzuseși acolo. Acum am uitat cum se numeau – cred că Jacqueline sau Consuela sau Gloria sau Judy sau June, numele lor de familie erau fie cuvinte melodioase ca nume de flori și de luni, fie sunete mai grave, numele marilor capitaliști americani, ale căror verișoare, dacă insistai, mărturiseau că sunt.

Pe lângă toți aceștia, îmi mai amintesc de Faustina O'Brien, care a fost cel puțin o dată, și de fetele Baedeker și de tânărul Brewer căruia îi fusese smuls nasul de un glonț în război, și de domnul Albrucksburger și de domnișoara Haag, logodnica lui, și de Ardita Fitz-Peters și de domnul P. Jewett, odinioară comandantul Legiunii Americane, și de domnișoara Claudia Hip, cu un bărbat despre care se spunea că e șoferul ei, și de un prinț de nu mai știu cum, căruia noi îi spuneam Ducele și al cărui nume l-am uitat, presupunând că l-aș fi știut vreodată.

Toți oamenii aceștia veneau în vara de-atunci la reședința lui Gatsby.

Într-o dimineață spre sfârșitul lui iulie, pe la ora nouă, automobilul strălucitor al lui Gatsby lunecă pe aleea pietruită din fața ușii mele și scoase o izbucnire melodică din claxonul cu trei note. Era prima dată când mă vizita Gatsby, deși eu fusesem la vreo două dintre seratele sale, mă plimbasem cu hidroavionul și, după invitații insistente, mă foloseam adesea de plaja lui.

— Bună dimineața, bătrâne. Iei astăzi prânzul cu mine? M-am gândit să mergem împreună cu mașina.

Se legăna pe scara automobilului cu acea nonșalanță în mișcări atât de caracteristic americană – și care provine, pe cât presupun, din absența căratului de greutate și a statului îndelung într-o poziție incomodă în tinerețe, și poate în și mai mare măsură din lipsa de grație a jocurilor noastre sportive impulsive, nervoase. Calitatea aceasta, de altfel, apărea evidentă, izbucnind mereu în manierele lui atente, prevenitoare, manifestându-se de obicei printr-un fel de neliniște. Nu era niciodată perfect imobil; totdeauna îi puteai vedea piciorul tresărind sau remarcai nerăbdarea cu care-și încleșta sau descleșta pumnul.

Mă surprinse privindu-i cu admirație automobilul.

— E frumos, nu-i așa?

Sări jos ca să mă lase să-l admir mai bine.

— Nu l-ai mai văzut până acum?

Îl mai văzusem. Toată lumea îl văzuse. Avea o culoare gălbuie, somptuoasă, punctată de scânteierea nichelului și, în lungimea monstruoasă, se umfla ici și colo în dreptul portbagajelor triumfătoare, al cutiilor cu unelte, într-o adevărată înșiruire de terase a parbrizelor care

răsfârâneau o duzină de sori. Instalându-ne în spatele mai multor straturi de sticlă, într-un fel de seră de piele verzuie, pornirăm către oraș.

Avusesem prilejul să stau de vorbă cu Gatsby de vreo cinci-șase ori în ultima lună și descoperisem, spre dezamăgirea mea, că n-avea prea multe de spus. Astfel că prima mea impresie, care mă făcuse să cred că era un om enigmatic însă interesant, se pierduse treptat, iar el rămăsese pentru mine un simplu vecin, proprietarul unui fel de han scump și sofisticat.

Atunci a survenit această plimbare cu automobilul, care mi-a trezit din nou curiozitatea. Nu ajunsesem încă în West Egg când Gatsby începu să-și lase neterminate frazele elegante și să se bată stânjenit cu mâna pe genunchi, peste pantalonii costumului de culoarea caramellei.

— Spune-mi, bătrâne, mi se adresa el dintr-odată, făcându-mă să tresar. Ce gândești tu despre mine exact?

Stânjenit, am început să rostesc formula de ordin general cu care cauți în mod obișnuit să te eschivezi de la o asemenea întrebare.

— Uite, am să-ți povestesc ceva din viața mea, mă întrerupse el. N-aș vrea să-ți faci despre mine o idee greșită, din cauza zvonurilor care ți-ar putea ajunge la urechi.

Știa deci de acuzațiile bizare formulate în cursul conversațiilor de la recepțiile lui.

— Am să-ți spun adevărul gol-goluț.

Mâna sa dreaptă descrise deodată prin aer un gest care căuta parcă să prevină judecata și condamnarea divină.

— Sunt fiul unor oameni bogați din Vestul Mijlociu – părinții mei sunt morți acum. Am crescut în America, însă mi-am făcut studiile la Oxford, pentru că de mulți

ani toți strămoșii mei au studiat acolo. E o tradiție în familia noastră.

Mă privi dintr-o parte și am înțeles atunci de ce Jordan Baker îl suspectase de la început că minte când spune asta. Cuvintele „mi-am făcut studiile la Oxford“ le pronunțase prea grăbit, le înghițise, se împiedicase parcă de ele, ca și cum și cu alte prilejuri l-ar mai fi pus în încurcătură. Odată ce această îndoială mi se născu în minte, toate explicațiile lui Gatsby și-au pierdut puterea de convingere și m-am surprins întrebându-mă dacă în fond nu se ascundea totuși ceva straniu în personalitatea lui.

— Și de unde din Vestul Mijlociu e familia ta? l-am întrebat într-o doară.

— Din San Francisco.

— Aha.

— Ai mei au murit cu toții și am ajuns să moștenesc o grămadă de bani.

Vocea-i era solemnă, ca și cum amintirea stingerii bruște a clanului său îl urmărea și acum. O clipă l-am suspectat că-și bătea joc de mine, însă când i-am aruncat o privire m-am convins că mă-nșelasem.

— După asta am trăit ca un rajah prin toate capitalele Europei – Paris, Veneția, Roma – am colecționat bijuterii, mai ales rubine, am organizat vânători de animale exotice, am și pictat câte puțin, doar așa, pentru plăcerea mea, încercând tot timpul să uit ceva foarte trist care mi s-a întâmplat acum multă, multă vreme.

Am reușit să-mi reprim un râs neîncrezător. Frazele pe care le folosea erau atât de uzate, încât nu mai invocau nici o imagine, decât poate cea a unui farsor cu turban căruia-i curgeau paie și rumeguș prin toți porii, pe când urmărea vreun tigru prin Bois de Boulogne.

— După aceea a venit războiul, bătrâne. Pentru mine a fost o mare ușurare și mi-am căutat moartea din toate puterile, însă s-ar fi spus că eram vrăjit. La început am acceptat rangul de locotenent-major. În pădurea Argonne am înaintat cu două detașamente de artilerie atât de mult, încât la un moment dat se făcuse un gol de câte o jumătate de milă în dreapta și-n stânga noastră, pe unde infanteria nu putea să înainteze. Am stat așa două zile și două nopți, o sută treizeci de oameni cu șaisprezece mitraliere, și când ne-a ajuns infanteria a găsit semnele și numerele a trei divizii germane diferite în grămada de leșuri din jurul nostru. Am fost avansat maior și toate guvernele aliate mi-au dat câte o decorație – chiar și Muntenegru, micuțul Muntenegru de pe coasta Adriaticei!

Micuțul Muntenegru! Îl și vedeai cum ridică în palmă aceste cuvinte și le privește dând din cap încântat și surâzător. Surâsul acesta îți arăta că înțelege perfect istoria tulbure a Muntenegrului și avea doar compasiune pentru luptele curajoase ale poporului muntenegrean. Cântărea exact, cu înțelegere, complexul de împrejurări și interese naționale care-i aduseseră acest omagiu pornit din inima caldă, micuța a Muntenegrului. Rezerva mea se încesase acum într-un fel de fascinație; aveam senzația că răsfoiam captivat un teanc de reviste colorate.

Scoase mâna din buzunar și în palmă îmi căzu o bucată de metal atârnată de o panglică.

— Uite, asta-i decorația din Muntenegru.

Spre surprinderea mea, lucrul părea să fie autentic. *Orderi di Danilo* – spunea legenda circulară – *Montenegro, Nicolas Rex*.

— Uită-te și pe partea cealaltă.

Maiorului Jay Gatsby, am citit. *Pentru curajul său extraordinar*.

— Și uite și o altă chestie pe care o port totdeauna la mine. O amintire de la Oxford. E făcută la Colegiul Trinity – cel din stânga mea este actualul lord Dorcaster.

Era o fotografie înfățișând vreo cinci sau șase tineri în bluze de sport, grupați în atitudini degajate sub un portal prin care se vedeau o mulțime de turnuri cu săgeți. Era și Gatsby, arătând ceva, dar nu mult, mai tânăr – cu un baston de crichet în mână.

Așadar, tot ce povestise era adevărat. Vedeam blănuri de tigru întinzându-se ca niște flăcări prin palatul său de pe Gran Canale; puteam să mi-l imaginez deschizând un cufăr cu rubine spre a-și alina, în scânteierile lor sângerii, durerea inimii zdrobite.

— Vreau astăzi să te rog ceva foarte important, spune acum punându-și cu satisfacție la loc în buzunare amintirile, așa încât m-am gândit că ar trebui să știi câte ceva despre mine. N-aș vrea să crezi că sunt un oarecare. Vezi, trăiesc mereu printre străini din cauză că rățesc de colo-colo, încercând să uit lucrul acela trist care mi s-a întâmplat pe vremuri. Ezită: Ai să vezi despre ce este vorba, poate chiar după masă.

— Vrei să spui la masă?

— Nu, după masă. Am aflat din întâmplare că ai o întâlnire cu domnișoara Baker, la ceai.

— Vrei să spui că ești îndrăgostit de domnișoara Baker?

— Nu, bătrâne, nu. Însă domnișoara Baker a avut amabilitatea să-mi promită că o să discute cu tine o anumită chestiune.

N-aveam nici cea mai vagă idee despre ce „chestiune“ putea fi vorba, însă eram mai degrabă plictisit decât curios. N-o invitasem pe Jordan la ceai ca să discutăm

afacerile domnului Jay Gatsby. Eram sigur că voia să-mi ceară prin ea ceva cu totul fantastic și un moment îmi păru sincer rău că pusesem vreodată piciorul pe pajiștea lui, și așa suprapopulată.

N-a vrut să mai adauge nimic. Pe măsură ce ne apropiam de oraș, căpăta un aer tot mai corect și mai țeapăn. Am trecut de Port Roosevelt, unde o clipă au sclipit niște transatlantice cu dungă lată roșie, și am alunecat grăbiți pe o stradă îngustă, pietruită, mărginită de cafelele întunecoase, aglomerate, ca niște imagini cu farmec stins ale anilor 1900. Pe urmă, valea cenușii se deschise într-o parte și într-alta în drumul nostru, și o clipă am zărit-o pe doamna Wilson muncind cu o vitalitate găfâitoare la pompa garajului pe când automobilul nostru trecea mai departe.

Cu aripile roților desfăcute ca niște adevărate aripi, am parcurs iradiind lumină o jumătate din bulevardul Astoria, numai jumătate, căci pe când ocoleam pilonii de susținere ai trenului suspendat am auzit POCnetele motorului unei motociclete și un agent de circulație grăbit se ivi alături de noi.

— Bine, bine, bătrâne! îi strigă Gatsby.

Am încetinit. Scoase o carte de vizită din portofel și o flutură prin fața ochilor agentului.

— E-n regulă, spuse acesta ducând mâna la chipiu. Data viitoare am să vă recunosc, domnule Gatsby. IERTAȚI-mă!

— Ce-a fost asta? am întrebat. Fotografia de la Oxford?

— I-am făcut odată șefului poliției o favoare și el îmi trimite în fiecare an, de Crăciun, cartea lui de vizită cu felicitări.

Traversam podul imens printre pilonii căruia soarele își revărsa lumina făcând să izburnească flăcări mici, fluide, pe fiecare dintre mașinile care treceau într-o parte și-n alta, și în fața noastră orașul se înalță, dincolo de râu, în turnuri albe și în bucăți mari de zahăr, clădit tot din dorințele unor bani care nu aveau miros. De pe Podul Queensboro ai întotdeauna senzația că vezi pentru prima dată orașul acesta, care ascunde parcă promisiuni prea frumoase ca să fie adevărate despre toate tainele și frumusețile lumii.

Pe lângă noi trecu un mort într-un dric acoperit cu flori, urmat de două trăsură cu perdelele lăsate și de niște trăsură mai vesele, cu prieteni. Prietenii mortului aveau ochii tragici și chipurile buzate caracteristice unor popoare meridionale din Europa, și mi-a părut bine că imaginea automobilului strălucitor al lui Gatsby alunecă și ea în umbra lor peregrinare. Apoi, pe când străbăteam Blackwell's Island, ne ajunse din urmă o limuzină condusă de un șofer alb, în care erau trei negri spilcuiți, după modă, doi bărbați și o fată. Mi-a venit să râd când i-am văzut cum își rostogoleau spre noi albul ochilor, într-o fanfaronadă de rivalitate.

„Acum se poate întâmpla orice, dacă am trecut podul, mă gândeam, orice...”

Chiar și Gatsby își putea găsi locul în aceste întâmplări, fără să stârnească vreo uimire.

Amiază zgomotoasă. Urma să mă întâlnesc cu Gatsby într-un restaurant bine aerisit de pe 42nd Street, la subsol, să luăm împreună dejunul. Pe când clipeam ca să-mi șterg din ochi scânteierea străzii de afară, l-am descoperit, la început ca o siluetă încă nesigură, stând de vorbă în anticameră cu un alt bărbat.

— Domnule Carraway, ți-l prezint pe prietenul meu, domnul Wolfsheim.

Un evreu scund, cu nasul turtit, cu două izbucniri superbe de păr țâșnindu-i luxuriante din fiecare nară, își ridică fruntea imensă și mă privi. Abia după o clipă i-am descoperit în semiîntunericul camerei ochii minusculi.

— ...așa că m-am uitat o dată la el, spunea omul acela pe care îl chema Wolfsheim, strângându-mi mâna cu gravitate, și ce credeți că am făcut?

— Ce? m-am interesat eu cu politețe.

Era însă evident că nu mi se adresa mie, căci îmi lăsă mâna să cadă și îl ținti pe Gatsby cu nasul său expresiv.

— I-am dat banii lui Katspaugh și i-am spus: „Foarte bine, Katspaugh, nu-i plătești nici un penny până nu închide pliscul“. Și l-a închis pe loc.

Gatsby ne apucă pe amândoi de braț și ne împinse ușor înainte spre restaurant, iar domnul Wolfsheim își înghiți o frază nouă, abia începută căzând într-o transă de somnambul.

— Whisky cu sifon și gheață? întrebă chelnerul.

— Drăguț restaurantul ăsta, spuse domnul Wolfsheim, privind nimfele grave, pictate în manieră prezbiteriană pe tavan. Dar îmi place mai mult cel de peste drum!

— Da, whisky cu sifon și gheață, aprobă Gatsby; și apoi către domnul Wolfsheim: Acolo e prea cald.

— Prea cald și prea mic – da, spuse domnul Wolfsheim. Însă plin de amintiri.

— Despre ce restaurant e vorba? am întrebat eu.

— Despre vechiul Metropol.

— Vechiul Metropol, medită domnul Wolfsheim posomorât. Bântuit acum de chipuri trecute, moarte de

mult. Chipuri de prieteni care s-au dus pentru totdeauna. N-am să uit cât oi trăi noaptea în care l-au împușcat acolo pe Rosy Rosenthal. Eram șase inși la masă, și Rosy mâncase și băuse din greu toată seara. Când se făcuse aproape ziua, chelnerul a venit la el cu o expresie ciudată pe față și i-a spus că afară e cineva care vrea să-i vorbească. „Bine“, zice Rosy și dă să se ridice de pe scaun, însă l-am tras înapoi. „N-are decât să vină aici, ăsta, cine-o fi, dacă vrea să te vadă, Rosy. Zău, crede-mă, nu ieși din cameră.“ Se făcuse patru dimineața și, dacă am fi ridicat storurile, am fi văzut ziua afară.

— Și s-a dus? am întrebat eu cu inocență.

— Sigur că s-a dus.

Nasul domnului Wolfsheim scânteie indignat spre mine.

— La ușă s-a întors și-a zis: „Spune-i chelnerului să nu-mi ia cafeaua!“ Pe urmă a ieșit afară, în stradă, și i-au tras trei gloanțe-n burtă și-au luat-o din loc cu mașina.

— Patru dintre ei au fost condamnați la scaunul electric, am spus eu, amintindu-mi.

— Cinci, cu Becker – apoi nările se întoarseră spre mine, cu interes parcă. După câte înțeleg, dumneata cauți o „gonegiune“ de afaceri.

Juxtapunerea acestor două remarci era uimitoare. Răspunse Gatsby în numele meu.

— A, nu! exclamă el. Nu este dumnealui omul.

— Nu?

Domnul Wolfsheim părea dezamăgit.

— Dânsul e doar un prieten. Ți-am spus că despre chestiunea aia vorbim altă dată.

— Te rog să mă ierți, îmi spuse domnul Wolfsheim, te-am confundat.

Fură aduse feluri suculente de mâncare și domnul Wolfsheim, dând uitării atmosfera mai sentimentală a vechiului Metropol, începu să mănânce cu o delicatețe furioasă. Între timp ochii îi alunecau cu multă încetineală de jur împrejurul camerei — și închise arcul întorcându-se să-i inspecteze pe cei așezați exact în spate. Bănuiesc că, dacă n-aș fi fost eu de față, ar fi aruncat o scurtă privire și sub masă.

— Ascultă, bătrâne, spuse Gatsby aplecându-se peste masă către mine, mi-e teamă că te-am cam supărat azi-dimineață, în mașină.

Își îndreptă spre mine surâsul, însă de data aceasta am rezistat.

— Mie nu-mi plac misterele, i-am răspuns, și nu înțeleg de ce nu ești sincer și nu-mi spui direct. De ce trebuie s-o amestecăm pe domnișoara Baker?

— A, nu e nimic suspect, mă asigură el. Domnișoara Baker e o mare sportivă, știi, și nu face nimic din ce nu se cuvine.

Deodată își privi ceasul, sări în picioare și ieși grăbit din sala restaurantului lăsându-mă la masă cu domnul Wolfsheim.

— Trebuie să dea un telefon, spuse domnul Wolfsheim urmărindu-l cu privirile. Un om mare, nu? Simpat și un gentleman perfect.

— Da.

— E absolvent de la Oggsford.

— Da?

— A studiat la Universitatea Oggsford, în Anglia. Știi, Universitatea Oggsford.

— Am auzit de ea.

— Este una dintre cele mai faimoase universități din lume.

— Îl cunoști de mult pe Gatsby? am întrebat.

— De câțiva ani, îmi răspunse el recunoscător. Am avut plăcerea să-l cunosc chiar după război. După ce-am stat de vorbă cu el un ceas, am văzut că am descoperit un om grozav. Mi-am spus: „Asta-i genul de om pe care ți-ar plăcea să-l aduci acasă și să-l prezinți mamei și surorii“. Făcu o pauză. Văd că te uiți la butonii mei.

Nu mă uitam, însă am făcut-o acum. Erau alcătuiți din niște bucăți de fildeș care mi se păreau ciudat de familiare.

— Cele mai frumoase exemplare de măsele umane, mă informă el.

— Ce vorbești!

I-am examinat mai atent.

— Asta-i o idee foarte interesantă.

— Mda.

Își trase manșetele înapoi în mâneca hainei.

— Mda, Gatsby e foarte fin în ce privește femeile. Nici nu s-ar uita la nevasta unui prieten.

Când persoana care constituia obiectul acestei încrederi instinctive se întoarce la masa noastră și își reluu locul, domnul Wolfsheim își bău cafeaua dintr-o singură înghițitură bruscă și se ridică în picioare.

— M-am bucurat mult că am avut prilejul să iau masa cu dumneavoastră, spuse el, dar acum am să fug din mijlocul celor tineri, câtă vreme n-am încetat încă să fiu bine-venit.

— Nu-i nici o grabă, Meyer, spuse Gatsby fără entuziasm.

Domnul Wolfsheim își ridică mâna într-un fel de binecuvântare.

— Ești prea amabil, însă eu sunt din altă generație, anunță solemn. Rămâneți să discutați despre sport, despre tinere doamne și despre... suplini un cuvânt imaginar cu o altă fluturare a mâinii. În ce mă privește, eu am cincizeci de ani și n-am să-mi impun prezența printre dumneavoastră.

Când dădu mâna cu noi și se întoarse să plece, nasul tragic îi tremura. Mă întrebam dacă nu cumva spusese ceva care să-l ofenseze.

— Câteodată devine foarte sentimental, îmi explică Gatsby. Astăzi e una dintre zilele lui sentimentale. E un personaj foarte cunoscut la New York – un obișnuit al Broadway-ului.

— Dar ce e în fond, actor?

— Nu.

— Dentist?

— Meyer Wolfsheim? Nu, e un om căruia îi place riscul. Gatsby ezită, apoi adăugă cu răceală:

— El este omul care a aranjat finala la World's Series în 1919.

— Finala la World's Series? am repetat.

Noutatea aceasta mă zgudui. Bineînțeles că-mi aminteam că finala de la World's Series din 1919 fusese aranjată. Însă dacă mă gândeam la asta, o făceam doar ca la un lucru care SE ÎNTÂMPLASE la sfârșitul unui șir inevitabil de evenimente. Nici nu mi-ar fi trecut prin cap că un om ar fi putut-o pune la cale, că ar fi putut începe să se joace cu încrederea și buna-credință a cincizeci de milioane de oameni – și asta cu concentrarea simplă a unui spărgător care deschide un seif.

— Dar cum de-a izbutit să facă așa ceva? am întrebat după o clipă.

— Pur și simplu a profitat de ocazie.

— Și de ce nu-i la pușcărie?

— N-au putut să dovedească nimic, bătrâne. E un om deștept.

Am insistat să plătesc eu nota. Pe când chelnerul îmi aducea restul, l-am zărit pe Tom Buchanan la celălalt capăt al încăperii aglomerate.

— Vino puțin cu mine, i-am spus lui Gatsby, trebuie să salut pe cineva.

Văzându-ne, Tom sări în picioare și făcu câțiva pași spre noi.

— Unde-ai fost toată vremea asta? mă întrebă el cu aprindere. Daisy e furioasă că n-ai mai dat nici un semn de viață.

— Faceți cunoștință: domnul Gatsby, domnul Buchanan.

Își strânseră scurt mâna și o expresie constrânsă, de stânjenală, pe care nu i-o cunoșteam, apăru pe chipul lui Gatsby.

— Unde-ai fost? mă întrebă Tom. Cum se întâmplă că ai venit tocmai aici, în localul ăsta, atât de departe?

— Am luat masa cu domnul Gatsby.

M-am întors către domnul Gatsby, dar acesta dispăruse.

Într-o zi din luna octombrie, în anul 1917... (îmi spunea Jordan Baker în după-amiaza aceea, așezată cu spatele foarte drept într-un scaun cu spetează înaltă în grădina cofetăriei de la hotelul Plaza) ...mă plimbam fără rost dintr-un loc într-altul, când pe trotuar, când pe pajiștea din fața caselor. Mă simțeam mai bine pe pajiște pentru că aveam niște pantofi englezești cu o talpă de

cauciuc crestată, care intra în asfaltul încălzit. Purtam o fustă nouă, care se umfla în vânt și de câte ori mi se întâmpla asta, steagurile roșii, albe și albastre din fața caselor se umflau și ele și spuneau dezaprobator TTTT-TTTT-TTTT-TTTT, ca și cum m-ar fi certat.

Cel mai mare dintre steagurile acestea și curtea cea mai mare, cu iarba cea mai îngrijită, erau în fața casei lui Daisy Fay. Pe atunci avea optsprezece ani, cu doi ani mai mult decât mine, și era de departe cea mai curtată din toate fetele din Louisville. Se îmbrăca în alb, avea o mașinuță sport albă, acasă la ea telefonul suna cât era ziua de lungă și tot felul de ofițerași din garnizoana de la Camp Taylor îi solicitau intimidatăi privilegiul de a o întâlni în seara respectivă. „Cel puțin un ceas!“

Când am trecut prin fața casei în dimineața aceea, automobilul alb era tras la marginea străzii și înăuntru se afla ea, împreună cu un locotenent pe care nu-l mai văzusem până atunci. Erau atât de absorbiți unul de altul, încât Daisy nici nu mă remarcă până nu ajunseseam la doi pași de ei.

— Hello, Jordan! mă strigă pe neașteptate. Vino puțin, te rog.

Eram flatată că accepta să stea de vorbă cu mine, pentru că, dintre toate fetele mai mari decât mine, pe ea o admiram cel mai mult. Mă întrebă dacă mă duceam în dimineața aceea la Crucea Roșie, unde făceam din când în când muncă benevolă, pregătind feșe și bandaje. Mă duceam. Atunci, voiam să le spun că ea nu putea veni? În timp ce vorbea cu mine, ofițerul o privea într-un fel în care orice fată ar dori să fie privită o dată și, cum totul mi se părea atât de romantic, de atunci m-am gândit mereu la el. Se numea Jay Gatsby și nu l-am mai

văzut timp de mai bine de patru ani; nici chiar când l-am întâlnit în Long Island nu mi-am dat seama că era aceeași persoană.

Asta s-a întâmplat în 1917. Un an mai târziu aveam și eu admiratori și începusem să iau parte la concursuri, așa că n-o mai vedeam pe Daisy prea des. Se învârtea într-un cerc de bărbați ceva mai în vârstă – atunci când accepta să iasă cu cineva. Începuseră să circule istorioare neașteptate despre ea, de exemplu că maică-sa a surprins-o într-o noapte de iarnă făcându-și bagajele să plece la New York ca să-și ia adio de la un militar care pleca în Franța. În cele din urmă reușiseră să o împiedice. Însă timp de câteva săptămâni nu mai schimbase nici o vorbă cu cei din familie. După asta, nu mai ieșise deloc cu militari, ci numai cu câțiva tineri miopi sau cu platfus din orașul nostru, care nu fuseseră primiți în armată.

În toamna următoare era din nou veselă, mai bine-dispusă ca oricând. Își făcuse debutul în viața mondenă puțin după armistițiu și în luna februarie se spunea că e logodită cu un tip din New Orleans. În iunie s-a măritat cu Tom Buchanan, din Chicago. Nunta s-a făcut cu mai multă pompă și veselie decât se văzuse vreodată în Louisville. Mirele a chemat la nuntă vreo sută de invitați, care au venit într-un tren unde reținuseră patru vagoane și au închiriat un etaj întreg la hotelul Seelbach, iar în ajunul nunții i-a oferit un șirag de perle despre care se spunea că îl costase 350 000 de dolari.

Eram domnișoară de onoare. Cu o jumătate de ceas înainte de masa festivă, am intrat în camera ei și-am găsit-o întinsă în pat în rochia înflorată, frumoasă ca și noaptea aceea de iunie – și beată turtă. Avea o sticlă de Sauterne într-o mână și o scrisoare în cealaltă.

— Felicită-mă, mormăia. N-am băut niciodată până acum dar, Doamne Dumnezeule, ce mult îmi place...

— Ce s-a întâmplat, Daisy?

Eram înspăimântată. Poți să-ți închipui că nu mai văzusem până atunci o fată în halul ăsta.

— Uite, ia-le de aici.

Pipăi nesigur într-un coșuleț de-alături, pe pat, din care scoase șiragul de perle.

— Ia-le și dă-i-le înapoi cui îi aparțin. Spune-le tuturor că Daisy s-a răzgândit. Zi așa: „Daisy s-a răzgândit!“

A început să plângă – și plângi, și plângi. M-am repezit s-o caut pe camerista maică-sii, am încuiat ușa și am băgat-o cu sila într-o baie rece. Nu voia să dea drumul din mână scrisorii nici în ruptul capului. A luat-o cu ea în cadă și a strâns-o în pumn până s-a făcut un ghemotoc ud și nu mi-a dat voie s-o pun în savonieră decât atunci când a văzut-o desfăcută în fulgi, ca un bulgăre de zăpadă.

Însă n-a mai scos o vorbă. I-am dat să miroasă amoniac, i-am pus gheață pe frunte, am vârat-o la loc în rochie și, o jumătate de oră mai târziu, când am ieșit împreună din cameră, avea șiragul de perle la gât și incidentul era închis. A doua zi, la ora cinci, s-a căsătorit cu Tom Buchanan fără măcar să strâmbe din nas și au plecat într-o călătorie de trei luni în mările sudului.

I-am întâlnit după aceea la Santa Barbara, când s-au întors, și n-am mai văzut niciodată o femeie atât de nebună după soțul ei. Dacă el ieșea o clipă din cameră, se uita peste tot neliniștită și întreba mereu: „Unde-i Tom?“ și, până-l vedea intrând pe ușă, avea un aer amețit, absent. Stătea pe plajă ținându-i capul în poală cea-

suri întregi, mângâindu-l mereu pe ochi și uitându-se la el cu o încântare fără sfârșit. Era de-a dreptul emoționant să-i vezi împreună – te făceau să râzi fascinat, amuțit. Asta s-a întâmplat în august. O săptămână după ce am plecat din Santa Barbara, Tom a intrat într-un camion pe șoseaua Ventura, într-o noapte, și și-a rupt o aripă la mașină. Fata care se afla cu el și-a văzut și ea numele-n ziare, pentru că și-a rupt brațul cu ocazia asta – era una dintre cameristele hotelului de la Santa Barbara.

Anul următor, în aprilie, Daisy a născut fetița și au plecat în Franța un an. I-am întâlnit într-o primăvară la Cannes și mai târziu la Deauville, și după o vreme s-au întors să se stabilească la Chicago. După cum știi, Daisy era foarte căutată la Chicago. Se învâртеau într-un cerc monden de oameni tineri, bogați și de viață, însă ea și-a păstrat tot timpul o reputație absolut ireproșabilă. Poate și din cauză că nu bea. E un mare avantaj să nu bei când te miști printre oameni care beau prea mult. Poți să-ți ții gura și, pe lângă asta, poți să-ți permiți mici abateri atunci când toți ceilalți sunt atât de băuți, încât nici nu mai observă sau nu le mai pasă. Poate că Daisy nici n-a căutat vreodată dragostea – și totuși e ceva în vocea ei...

Ei, și acum vreo șase săptămâni, a auzit numele lui Gatsby pentru prima dată după ani de zile. Atunci când te-am întrebat – mai ții minte? – dacă nu-l cunoști pe Gatsby, din West Egg. După ce-ai plecat, a venit în camera mea și m-a trezit, ca să mă întrebe: „Care Gatsby?” Și când i l-am descris – eram pe jumătate adormită – mi-a spus cu o voce ciudată că trebuie să fie omul pe care l-a cunoscut pe vremuri. Abia atunci am făcut legătura între Gatsby cel de azi și ofițerul din automobilul ei alb.

Când Jordan Baker își termină povestirea, eram plecați de la Plaza de o jumătate de ceas și ne plimbam cu trăsura prin Central Park. La vremea aceasta soarele coborâse dincolo de zgârie-norii de pe 50th Street, unde locuiau starurile de cinema, și vocile limpezi ale copiilor care se strânseseră ca greierii în iarbă se ridicau în amurgul cald:

*Eu sunt șeicul din Arabia,
Dragostea în sân ți-o port.
Noaptea, când adormi, iubito,
Mă strecur la tine-n cort...*

— E o coincidență stranie, am spus eu.

— Dar nu e nici o coincidență.

— De ce nu?

— Gatsby și-a cumpărat casa asta ca să fie exact vizavi de Daisy, de cealaltă parte a golfului.

Așadar, nu numai spre stele suspinase el în noaptea aceea de iunie. Gatsby deveni deodată viu pentru mine, născându-se brusc din splendoarea până atunci fără sens care-l înconjura.

— Vrea să te roage, continuă Jordan, s-o inviți pe Daisy acasă la tine într-o după-masă și după aceea să-i dai voie și lui să vină.

Modestia acestei cereri mă emoționa. Așteptase cinci ani, cumpărase o casă de unde iradia o lumină ca a stelelor pentru niște fluturi întâmplători – totul numai ca să poată „veni” într-o după-amiază în grădina unui străin.

— Și era necesar să aflu toate acestea pentru ca să-mi ceară un lucru atât de mărunț?

— Îi e frică. A așteptat prea mult. S-a temut că te-ai putea supăra. Vezi, în fond e un om foarte corect.

Era un lucru pe care nu-l înțelegeam.

— De ce nu ți-a cerut ție să aranjezi o întâlnire?

— Ar vrea ca ea să-i vadă casa, îmi explică. Iar tu locuiești chiar alături de el.

— Aha!

— Cred că se aștepta s-o vadă apărând din întâmplare într-o seară la vreuna din recepțiile lui, continuă Jordan. Dar n-a venit niciodată. Atunci a început să întreb, cu un aer cât mai nepăsător, ba pe unul, ba pe altul, dacă n-o cunoșteau cumva, și eu am fost prima care i-am răspuns că da. Asta s-a întâmplat în seara în care a trimis valetul să mă cheme în casă, atunci când ne-am întâlnit în grădina lui, și făcea să vezi cu câtă fereală și cu câte ocoluri a adus vorba. I-am propus imediat să luăm cu toții masa împreună la New York și am crezut că-și iese pe loc din minți. „Nu vreau să fac nimic care să iasă din comun! repeta. Aș vrea s-o văd undeva, aici.“ Când i-am spus că ești prieten bun cu Tom, a fost pe punctul să lase totul baltă. Nu știe prea multe despre el, deși zice că citește de cinci ani un ziar din Chicago, doar-doar o vedea o dată numele lui Daisy.

Se făcuse întuneric acum și, pe când treceam pe sub un pod, mi-am întins brațul peste umărul auriu al lui Jordan și am tras-o către mine, întrebând-o dacă n-ar vrea să luăm cina împreună. Dintr-odată nu mă mai gândeam la Daisy și la Gatsby, ci la fata asta vie, reală, limpede, dură, care trăia într-o atmosferă de blazare și se lăsa acum, leneșă, cuprinsă în cercul brațului meu. Începuseră să-mi sune în urechi șoapte, însuflețite de un fel de tremur nedeslușit: „Nu există decât urmăriți, urmăritori, ființe prea ocupate și ființe prea obosite“.

— Daisy ar trebui, în fond, să aibă și ea viața ei, murmură Jordan.

— Ea vrea să-l vadă pe Gatsby?

— Nici nu trebuie să afle. Gatsby nu vrea ca ea să știe dinainte. Trebuie doar s-o inviți la ceai.

Am trecut pe lângă o perdea de arbori întunecați și apoi 59th Street, ca un bloc de lumină palidă, delicată, scânteie stins în jos, spre parc. Spre deosebire de Gatsby și de Tom Buchanan, pentru mine nu exista nici o ființă al cărei chip fără trup să plutească deasupra balcoanelor întunecate și a firmelor luminoase, și acum o atrăgeam spre mine pe fata de alături, apropiindu-mi brațele. Gura ei palidă, disprețuitoare, surâse, și am strâns-o tot mai aproape, de data aceasta spre buzele mele.

Capitolul V

Când m-am întors la West Egg în noaptea aceea, mi-a fost teamă o clipă că-mi luase foc casa. Se făcuse ora două noaptea și întreg capătul peninsulei era scaldat într-o lumină care se revărsa peste grădină și aprindea linii strălucitoare, lungi, pe firele de telegraf de la marginea șoselei. Dând colțul, am văzut că venea din casa lui Gatsby, iluminată din vârful turnului și până-n pivniță.

La început am crezut că e o altă petrecere. Vreuna mai agitată care se transformase acum în jocul „de-a v-ați ascunselea” sau „de-a sardelele-n cutie” cu toată casa deschisă jocului. Însă nu se auzea nici un sunet. Numai vântul printre arbori făcea să tremure frunzele, ascunzând sau dezvăluind iarăși luminile, ca și cum casa ar fi clipit în întuneric. Pe când taxiul care mă adusese se depărta, l-am văzut pe Gatsby venind spre mine de-a curmezișul pajiștii.

— Casa ta parcă ar fi o expoziție universală, i-am spus.

— Da? își întoarce el absent ochii spre ea. Am trecut și eu, fără rost, așa, prin două-trei camere. Hai să mergem la Coney Island, bătrâne. Luăm mașina mea.

— E prea târziu.

— Atunci, hai să facem o baie în piscină. Nu m-am folosit de ea toată vara.

— Trebuie să mă culc.

— Bine, atunci.

Aștepta, privindu-mă cu o nerăbdare reprimată.

— Am vorbit cu domnișoara Baker, am spus după o clipă. Am să-i telefonez lui Daisy mâine și am s-o invit să ia ceaiul cu mine.

— A, foarte bine, spuse el absent. Nu vreau să-ți pricinuiesc bătaie de cap.

— Ce zi îți convine?

— Ce zi îți convine ȚIE, mă corectă el repede. Înțelegi, nu vreau să-ți dau nici un fel de bătaie de cap.

— Ce zici de poimâine?

Se gândi un moment. Apoi spuse fără tragere de inimă:

— Vezi că... voiam să tund iarba.

Am privit amândoi iarba: era un hotar evident acolo unde se termina pajiștea mea neîngrijită și unde începea câmpul mai întunecos, bine întreținut, al curții lui. Am crezut o clipă că voia să tundă iarba din curtea mea.

— Mai e un singur amănunt, spuse el nesigur și ezită.

— Ai vrea să mai amânăm câteva zile?

— A, nu, nu asta. Sau, cel puțin...

Se încurcă într-o serie de formule de început.

— Vezi, m-am gândit... Uite, bătrâne, ascultă. Mi se pare că tu nu câștigi prea mult?

— Nu cine știe ce.

Asta păru să-l liniștească și continuă cu mai multă încredere.

— Mă gândeam eu că nu, și ai să mă ierți că sunt... Uite, știi că și eu mă ocup cu mici afaceri în genul ăsta, oarecum în genul ăsta, înțelegi. Și mă gândeam că dacă nu câștigi prea mult... Tu vinzi acțiuni, nu-i așa, bătrâne?

— Încerc.

— Atunci, te-ar putea interesa. Nu ți-ar lua mult timp și ai putea câștiga o sumă frumoasă. E o chestie confidențială, în fond.

Îmi dau seama acum că, în împrejurări diferite, această conversație ar fi putut constitui unul dintre punctele de cotitură ale vieții mele. Dar întrucât oferta era în mod evident și prea lipsit de tact o compensație pentru un serviciu pe care urma să i-l fac, n-aveam altă soluție decât s-o resping scurt.

— Acum sunt prea ocupat, i-am spus. Îți mulțumesc foarte mult, însă n-aș mai avea timp să mă ocup și de altceva.

— Dar nu e nevoie să ai de-a face cu Wolfsheim.

Era evident că se gândea că mă feresc de „gonegziunea” pe care acesta o menționase atunci, la masă, însă l-am asigurat că se înșela. Mai așteptă un moment, sperând că am să încep eu o conversație, însă eram prea preocupat ca să-i mai pot răspunde, astfel că se întoarse fără nici un entuziasm acasă la el.

Seara aceea mă făcuse să mă simt fericit și cu inima ușoară; cred că am căzut într-un somn adânc îndată ce am trecut pragul propriei mele locuințe. Nu mai știu, deci, dacă Gatsby s-a dus sau nu în noaptea aceea să se plimbe la Coney Island sau câte ceasuri s-a mai vânturat „fără rost” prin camere, în timp ce în casă luminile ardeau festiv mai departe. A doua zi dimineată i-am telefonat lui Daisy de la birou, invitând-o să ia ceaiul cu mine.

— Nu-l aduce pe Tom, am avertizat-o.

— Ce-ai spus?

— Nu-l aduce pe Tom.

— Cine e Tom? mă întrebă ea cu nevinovăție.

În ziua asupra căreia ne înțeleseserăm cădea o ploaie torențială. La ora unsprezece, un om în impermeabil, trăgând după el o mașinărie, bătu la ușa din față și-mi spuse că domnul Gatsby îl trimisese să tundă iarba în curtea mea. Asta mi-a amintit că uitasem să-i spun bucătăresei mele finlandeze să se întoarcă spre seară, așa că am plecat eu însumi la West Egg Village s-o caut, pe niște alei cu case văruite, ude learcă, și să cumpăr cești, lămâi, flori.

Florile se dovediră inutile, căci la ora două o adevărată seră sosi din partea lui Gatsby, în nenumărate glas-tre mai mari sau mai mici. O oră mai târziu, ușa din față se deschise brusc și Gatsby, într-un costum alb de flanel, cu cămașă argintie și cravată aurie, intră grăbit. Era palid și sub ochi i se adânceau cearcăne întunecate de insomnie.

— E totul în regulă? mă întrebă el de îndată.

— Iarba arată foarte bine, dacă la asta te referi.

— Ce iarbă? mă întrebă absent. A, iarba din curte.

Privi pe fereastră spre curte, dar, judecând după expresia feței, nu cred că vedea ceva.

— Arată foarte bine, remarcă vag. Într-un ziar scria că, după cât pare, ploaia se va opri pe la ora patru. Parcă în *The Journal*. Ai nevoie de ceva, să zicem de... ceai?

L-am dus în bucătărie, unde se uită cam cu reproș spre finlandeză. Împreună am examinat cele vreo duzină de prăjituri cu lămâie pe care le cumpărasem de la prăvălia de delicatese.

— Crezi că merg? l-am întrebat.

— Sigur, sigur! Sunt grozave! și adăugă cu voce găunoasă: ...bătrâne.

Ploaia se rări către ora trei și jumătate, preschim-bându-se într-o ceață umedă prin care pluteau din când

în când, ca roua, picături fine. Gatsby frunzărea, orb, printr-un număr din *Economia* lui Clay, tresărind când pasul finlandezei zguduia podeaua bucătăriei și privind din când în când, cu ochii mijiiți, spre ferestrele încețoșate, ca și când o serie de întâmplări nevăzute, însă îngrijorătoare ar fi avut loc afară. În cele din urmă se ridică și mă informă cu o voce nesigură că pleacă acasă.

— Ce mai e și asta?

— N-o să vină nimeni. S-a făcut prea târziu!

Și își privi ceasul ca și cum timpul i-ar fi fost măsurat cu zgârcenie.

— Nu pot să aștept aici toată ziua.

— Nu fi absurd, este exact patru fără două minute.

Se așeză nenorocit, ca și cum l-aș fi împins pe scaun și în același moment se auzi zgomotul unui motor de automobil în curtea mea. Am sărit în picioare amândoi în același timp și, împins de neliniștea lui, am ieșit în curte.

Sub boschetul de liliac picurând de ploaie, o mașină mare, deschisă, se îndrepta pe alee spre ușa de la intrare. Se opri. Fața lui Daisy, aplecată într-o parte pe sub pălărioara în trei colțuri de culoarea izmei, mă privea cu un surâs extatic, strălucitor.

— Aici locuiești cu adevărat, scumpul meu?

Vocea ei care-ți dădea fiori era ca o băutură amețitoare, reconfortantă, prin ploaie. O clipă i-am urmărit doar cu urechea modulațiile urcând și coborând, înainte ca vorbele să-și capete înțelesul. O șuviță umedă de păr îi cădea ca o izbucnire albăstrie peste obraz și mâna îi era udă de picături scânteietoare când o luai într-ale mele ca s-o ajut să coboare din automobil.

— Te-ai îndrăgostit de mine? mă întrebă încet la ureche. De ce mi-ai cerut să vin singură?

— Acesta-i secretul din Castelul Rackrent. Spune-i șoferului să se ducă undeva departe și să facă ce vrea el un ceas.

— Întoarce-te peste un ceas, Ferdie, îi spuse ea și adăugă într-un murmur grav: îl cheamă Ferdie.

— Îi face rău la nas mirosul de benzină?

— N-aș crede, spuse ea nevinovată. De ce?

Am intrat. Spre stupefacția mea, sufrageria era pustie.

— Ciudat, exclamai.

— Ce e ciudat?

Întoarse capul, căci tocmai atunci se auzi o bătaie ușoară, demnă, la ușa din față. M-am dus să deschid. Gatsby, palid ca moartea, stătea într-o baltă de apă de ploaie, privindu-mă tragic cu ochi orbi.

Cu mâinile încă în buzunarele hainei, păși mecanic pe lângă mine în hol, coti brusc, ca și cum ar fi fost tras pe ață, și dispăru în sufragerie. Nu era nimic amuzant. Conștient de faptul că inima-mi bătea prea tare, am închis ușa de la intrare spre ploaia care se întetea.

Timp de o jumătate de minut nu se auzi nici un sunet. Apoi răzbătu din sufragerie un murmur înăbușit și o frântură dintr-un râs, după care urmă vocea lui Daisy, pe un ton limpede, artificial:

— Pot să-ți spun că-mi pare grozav de bine că te întâlnesc iarăși.

Pauză; dură oribil de mult. N-aveam nimic de făcut în hol, așa că am intrat în cameră.

Gatsby, cu mâinile în buzunare, se rezema de consola căminului într-o poză contrafăcută a degajării perfecte, poate chiar a unei vagi plictiseli. Dăduse capul pe spate atât de mult, încât se rezema de cadranul ceasului defunct de pe cămin, și din această poziție, ochii săi

deznădăjduiți o priveau pe Daisy, care ședea, înfricoșată, însă plină de grație, pe marginea unui scaun cu spătarul drept.

— Noi ne-am mai întâlnit, murmură Gatsby.

Ochii lui privesc o clipă spre mine și buzele i se despart într-o încercare eșuată de râs. Din fericire, ceasul alesese acest moment ca să se încline primejdios la apăsarea capului său, așa că se întoarce, îl apucă repede cu degete tremurătoare și-l puse la loc. Apoi se așează, rigid, cu cotul pe brațul canapelei și cu bărbia sprijinită în palmă.

— Te rog să mă ierți c-am deranjat ceasul, spuse.

Bănuiesc că fața mea prinsese o nuanță roșiatică, asemenea celor bătuți de soarele tropicelor. Nu eram în stare să murmur nici măcar o singură banalitate din cele o mie care-mi treceau prin cap.

— E un ceas vechi, am spus, probabil cu o expresie idioată.

Un moment, după câte mi s-a părut, toți am fost convinși că ceasul se spărsese în bucățele pe podea.

— Nu ne-am mai văzut de ani de zile, spuse Daisy cu vocea cât se poate de indiferentă.

— Cinci ani în noiembrie viitor.

Răspunsul acesta automat al lui Gatsby ne-a amuțit din nou pe toți încă un timp. I-am ridicat pe amândoi în picioare în cele din urmă, cu sugestia disperată că ar fi putut să mă ajute la bucătărie să pregătesc ceaiul, însă tocmai atunci diabolica finlandeză îl aduse pe o tavă.

În confuzia bine-venită care urmă, în zgomotul ceștilor și al farfuriilor de prăjituri, se stabili de la sine un fel de decență fizică. Gatsby se retrase în umbră și, în timp ce eu și cu Daisy stăteam de vorbă, ne privea conștiincios când pe unul, când pe celălalt cu ochi încordați,

nefericiți. Totuși, întrucât această liniște nu reprezenta un scop în sine, am invocat o scuză în primul moment posibil și m-am ridicat în picioare.

— Unde te duci? mă întrebă Gatsby cuprins de o panică bruscă.

— Mă întorc imediat.

— Trebuie să-ți spun ceva înainte de a pleca.

Mă urmă disperat în bucătărie, închise ușa și șopti: „O, Doamne!“ cu un aer complet nenorocit.

— Ce s-a întâmplat?

— Toată chestia asta este o greșeală teribilă, spuse, clătînând din cap într-o parte și într-alta, o greșeală teribilă, teribilă.

— Ești doar intimidat, asta-i tot. Și din fericire, și Daisy e intimidată.

— E intimidată? repetă el incredul.

— La fel de mult ca și tine.

— Nu vorbi așa tare.

— Te porți ca un adolescent, am izbucnit nerăbdător. Și nu numai atât, ești și prost crescut. Daisy a rămas acolo singură.

Ridică mâna pentru a-mi opri cuvintele, mă privi cu un reproș de neuitat și, deschizând ușa cu precauție, se strecură din nou în camera cealaltă.

Am ieșit pe ușa din spate – întocmai cum făcuse și Gatsby când executase circuitul încărcat de nervozitate, în jurul casei, cu o jumătate de ceas mai înainte – și am alergat spre un copac uriaș, noduros, bătrân, al cărui frunziș des făcea o țesătură ce mă apăra de ploaie. Începuse din nou să plouă torențial și pajiștea mea nenivelată, bine tunsă de grădinarul lui Gatsby, era plină de mici băltoace noroioase și de adevărate mlaștini preistorice.

De sub copac nu aveam la ce să mă uit în afară de casa enormă a lui Gatsby, așa că am privit-o fix, cum făcea Kant cu clopotnița bisericii lui, timp de o jumătate de ceas. O construisese un negustor de bere pe la începutul epocii în care cu toții erau înnebuniți de „culoarea istorică“, cu vreo zece ani mai înainte, și circula o anecdotă că ar fi fost dispus să plătească impozitele pe cinci ani pentru toate vilele din împrejurimi dacă proprietarii se învoiau să le facă acoperișul din paie. Poate că refuzul acesta îl descurajase în planul său de a întemeia o familie – căci intrase într-un declin aproape imediat. Copiii săi vânduseră casa când coroana funerară era încă pe ușa de la intrare. Americanii, chiar dacă sunt uneori dispuși să fie sclavi, au manifestat întotdeauna un fel de încăpățănare împotriva încercărilor de a-i face să se simtă țărani.

După o jumătate de ceas soarele strălucea iarăși și automobilul de la băcănia din oraș intră pe alea lui Gatsby aducând materiile prime pentru masa de seară a servitorilor – eram sigur că în ceea ce-l privește pe el, n-o să poată înghiți nici măcar o îmbucătură. O cameristă începu să deschidă ferestrele de la etajul de sus al casei, apărând câte o clipă la fiecare și, aplecându-se la balconul mare din mijloc, scui pă gânditoare în grădină. Era vremea să intru și eu în casă. Cât timp plouase, zgomotul picăturilor părea să fie însuși murmurul vocilor ridicându-se din când în când în izbucniri de emoție. Însă în liniștea aceasta nouă care se lăsase, simțeam într-un fel că se lăsase tăcere și în casă.

Am intrat – după ce am făcut în bucătărie toate zgomotele posibile, oprindu-mă doar de la a răsturna aragazul – însă nu cred că auziseră ceva. Ședeau fiecare la câte un capăt al canapelei, privindu-se ca și cum tocmai

și-ar fi adresat o întrebare sau ar fi fost pe punctul de a o face, și orice urmă de stânjenală dispăruse. Fața lui Daisy era pătată de lacrimi și, când am intrat, sări în picioare și începu să și-o șteargă cu batista în fața oglinzii, însă Gatsby suferise o schimbare pur și simplu uluitoare. Strălucea de-a binelea; deși nu spunea nici o vorbă și nu schița nici un gest exaltat, o stare de necunoscută bucurie iradia din el, răspândindu-se în întreaga cameră.

— A, salut, bătrâne, spuse, ca și cum nu m-ar fi văzut de ani de zile.

Un moment am crezut că avea să-mi strângă mâna.

— A stat ploaia.

— A stat?

Când înțelese ce-i spuneam, când văzu că acum soarele intra în cameră cu clopoței scânteietori de lumină, surâse ca omulețul din barometru, ca o ființă însuflețită extatic de lumina revenită, și repetă știrea pentru Daisy:

— Ce zici de asta? A stat ploaia.

— Ce bine-mi pare, Jay.

Vocea ei plină de o frumusețe dureroasă, nostalgică, exprima acum numai bucurie neașteptată.

— Aș vrea ca tu și Daisy să veniți dincolo, acasă la mine. Vreau să-i arăt locuința mea.

— Ești sigur că ții să vin și eu?

— Absolut, bătrâne.

Daisy urcă să se spele pe față – acum de-abia, prea târziu, m-am gândit umilit la prosoapele mele – în timp ce Gatsby și cu mine o așteptam pe pajiștea din fața casei.

— Casa mea arată bine, ce zici? mă întrebă el. Vezi cum se răsfrânge lumina pe fațadă.

M-am declarat de acord că arăta splendid.

— Da.

Ochii îi alunecau în sus și-n jos peste fațada construcției, peste fiecare ușă arcuită, peste fiecare turnuleț pătrat.

— Mi-au trebuit exact trei ani ca să câștig banii cu care am cumpărat-o.

— Credeam că ai moștenit averea.

— Am moștenit-o, bătrâne, răspuse el automat, însă cea mai mare parte din ea am pierdut-o când cu panica cea mare, panica războiului.

Cred că habar n-avea ce spunea, pentru că atunci când l-am întrebat cu ce afaceri se ocupa îmi răspuse: „Asta-i treaba mea“, înainte de a-și da seama că nu era răspunsul cuvenit.

— A, m-am ocupat cu mai multe chestii, se corectă. La început, am făcut afaceri cu produse farmaceutice și pe urmă am intrat în afaceri cu petrol. Însă acum nu mă mai ocup cu nici una din astea.

Mă privi cu ceva mai multă atenție.

— Vrei să spui că te-ai gândit la ce ți-am propus ieri-noapte?

Înainte de a-i putea răspunde, Daisy ieși din casă și cele două rânduri de nasturi de alamă de pe rochia ei scânteiară în lumina soarelui.

— Casa ASTA uriașă? strigă ea arătând cu degetul.

— Îți place?

— E splendidă, însă nu înțeleg cum de poți trăi acolo singur.

— O umplu în permanență cu oameni interesați, ziua și noaptea. Dintre cei care fac lucruri interesante. Oameni celebri.

În loc de a lua drumul cel mai scurt, de-a lungul golfului, am ieșit în drumul principal ca să intrăm pe poarta

laterală. Cu murmure fermecătoare, Daisy admira unul sau altul dintre aspectele siluetei feudale care se profila pe cer, se extazia în fața grădinilor, a mirosului viu al crinilor de baltă și a miresmelor mai ascuțite ale trandafirilor sălbatici sau ale florilor de prun. Mi se părea ciudat să ajung la treptele de marmură de la intrare fără să văd culorile vii ale rochiilor de seară agitându-se în hol și fără să aud alte sunete decât ciripitul păsărilor prin pomi.

Înăuntru, pe când treceam prin camerele de muzică în stil Marie Antoinette și prin saloanele în stilul Restaurației, aveam impresia că sub fiecare masă sau canapea erau ascunși oaspeți paralizați de porunci severe și siliți să rămână nevăzuți, ținându-și respirația la trecerea noastră. Când Gatsby închise ușa „Bibliotecii Colegiului Merton“, aș fi putut jura că-l aud pe omul cu ochi de bufniță izbucnind într-un râs fantomatic.

Am urcat la etaj, trecând prin dormitoare de epocă, tapetate în trandafiri și în mătase de culoarea izmei și însuflețite acum de flori proaspete, trecând prin camere de toaletă, prin băi cu căzi îngropate – intrând chiar, nepoftiți, într-o cameră unde un bărbat cu aspect hirsut, îmbrăcat în pijama, făcea un fel de gimnastică medicală, lungit pe podea. Era domnul Klipspringer, „chiriașul“. Devreme dimineața, îl văzusem rătăcind înfometat pe plajă. În cele din urmă ajunserăm la apartamentul personal al lui Gatsby, un dormitor, o cameră de baie și un salon de bărbat singur, unde ne oprirăm să bem un pahar de lichior pe care el îl scoase dintr-un dulap în perete.

Nu încetase nici un moment s-o privească pe Daisy și cred că reevalua acum tot ce avea în casă în funcție de nuanțele reacțiilor pe care le întâlnea în ochii ei adorați. Uneori, el însuși privea în jur, la bunurile lui, cu un aer

buimăcit, ca și cum prezența ei amețitoare, vie, făcea ca nimic dintre ele să nu mai fie real. O dată fu cât pe ce să se prăbușească pe scări.

Dormitorul era camera cea mai simplu mobilată din întreaga locuință – cu excepția măsuței cu oglindă, împodobită cu un serviciu de toaletă din aur curat. Daisy ridică încântată peria și-și perie părul, iar Gatsby se așază, își acoperi ochii cu mâna și începu să râdă.

— Ce lucru straniu, straniu, bătrâne, spunea el râzând. Nu pot... Dacă aș încerca să...

Era vizibil că trecuse prin două stări de spirit și că intra acum într-a treia. După stânjeneala și bucuria excesivă, era mistuit de un fel de uimire religioasă față de prezența ei. Fusesse stăpânit de așteptare atât de mult timp, visase atâta, o dorise cu dinții strânși într-un fel de paroxism, o tensiune de neîndurat, că acum, printr-o reacție naturală, se dezagrega pe dinăuntru ca un ceas prea tare întors.

Revenindu-și într-o clipă, ne deschise două dulapuri în care erau îngrămădite costumele și halatele, cravatele și cămășile lui, acestea din urmă așezate unele peste altele în teancuri de câte o duzină, asemenea unor cărămizi.

— Am pe cineva în Anglia care-mi cumpără haine. Îmi trimite ce alege el la începutul fiecărui sezon, primăvara și toamna.

Luă un teanc de cămăși și începu să le desfacă una câte una, în fața ochilor noștri, cămăși cu țesătură fină, de mătase mai groasă, sau de jerseu, care-și pierdeau forma și acopereau masa într-un fel de revărsare multicoloră. Pe când le admiram, scoase altele și grămada aceasta bogată și moale creștea tot mai mult – cămăși cu dungulițe și cămăși în carouri, închipuind un caleidoscop

trandafiriu, albastrui și portocaliu decolorat, cu monogramele în albastru indian. Și deodată, cu un suspin chinuit, Daisy își îngropă capul în grămada aceasta de mătase și începu să plângă furtunos.

— Ce cămăși frumoase, suspina ea cu vocea înăbușită în faldurile de mătase. Ce tristă sunt... n-am... n-am văzut niciodată cămăși atât de frumoase.

După ce am vizitat casa, urma să ieșim în curte, să vedem piscina și hidroavionul și florile târzii de vară — însă afară, dincolo de ferestrele lui Gatsby, începu iarăși să plouă, așa că am rămas cu toții în casă privind luciul, mereu spart de picăturile ploii, al apei din golf.

— Dacă n-ar fi ceața, am putea vedea casa ta, dincolo de golf, spunea Gatsby. La capătul debarcaderului vostru e întotdeauna o lumină verzuie, care arde toată noaptea.

Daisy își trecu repede brațul pe sub brațul lui, însă el părea absorbit de ceea ce spusese. Poate începuse să înțeleagă că semnificația imensă pe care o avea pentru el luminița verzuie dispăruse acum pentru totdeauna. Cât timp o distanță enormă îl separase de Daisy, lumina aceea i se păruse poate foarte apropiată, cât s-o atingă. Poate atât de aproape cât pare câteodată o stea față de lună. Iar acum devenise iarăși o luminiță verzuie la capătul unui debarcader. Comoara sa de obiecte fermecate era sărăcită de unul din ele.

Am început să mă plimb prin cameră, examinând diferite obiecte, nedeslușite în semiîntunericul care se lăsase. O fotografie mare, reprezentând un bătrânel în costum de iahting, atârnată pe perete deasupra mesei de lucru, îmi atrase atenția.

— Cine e?

— Ăsta? A, e domnul Dan Cody, bătrâne.

Numele îmi suna vag cunoscut.

— E mort acum. A fost cel mai bun prieten al meu, cu mulți ani în urmă.

Pe birou era o fotografie mică a lui Gatsby, tot în costum de iahting – Gatsby cu capul răsturnat pe spate într-o atitudine sfidătoare – fotografie făcută după toate aparențele pe la vârsta de optsprezece ani.

— Adorabil, exclamă Daisy.

— Uite aici, spuse Gatsby repede. Am aici un teanc de tăieturi din ziare... despre tine.

Se așezară unul lângă altul, examinându-le. Ajunsesem la punctul când aș fi vrut să-i cer să-mi arate rubinele, însă tocmai atunci sună telefonul și Gatsby ridică receptorul:

— Da... Nu, nu pot să vorbesc acum... Nu pot acum, bătrâne... Am spus un oraș MIC... O fi știind el ce înseamnă un oraș mic... Ei, dacă după părerea lui Detroit e un oraș mic, atunci înseamnă că omul acesta nu-i potrivit pentru noi...

Și închise.

— Vino REPEDE încoace! îl strigă Daisy de la fe-reastră.

Mai ploua încă, însă spre apus norii întunecoși se risipiseră și deasupra apei, în golf, se ridica un văl trandafiriu și auriu de nori spumoși.

— Uite ce frumos, șopti ea și apoi, după o clipă: Aș vrea să iau unul dintre norii ăștia trandafirii, să te așez înăuntru și să te împing de colo-colo.

Am spus că eu o să mă retrag, însă nici nu au vrut să audă; poate tocmai prezența mea îi făcea să se simtă într-un mod mai liniștitor singuri.

— Am o idee, spuse Gatsby. O să-l punem pe Klip-springer să ne cânte ceva la pian.

Ieși din cameră strigând: „Ewing!“ și se întoarse după câteva minute, însoțit de un tânăr stânjenit, oarecum vlăguit, cu ochelari cu ramă de os și păr blond rarit. Acum era îmbrăcat decent într-o „cămașă de sport“ deschisă la gât, papuci și niște pantaloni pescărești de o nuanță nedefinită.

— V-am întrerupt exercițiile de gimnastică? se interesă Daisy politicoasă.

— Dormeam! strigă domnul Klipspringer cuprins de un spasm de stânjeneală. Adică, DORMISEM. Tocmai mă trezisem...

— Klipspringer știe să cânte la pian, spuse Gatsby întrerupându-l. Nu-i așa că știi, Ewing, bătrâne?

— Nu cânt bine. Nu... de-abia dacă s-ar putea spune că știu, și acum nu am deloc exer...

— Mergem jos, îl întrerupse Gatsby.

Apăsă pe comutator. Ferestrele cenușii dispărură și casa scânteie de lumini.

În sala de muzică, Gatsby aprinse doar o lampă singuratică, lângă pian. Apropie de țigara lui Daisy un chibrit tremurător și se așeză alături de ea pe o canapea, în cealaltă parte a camerei, unde nu era altă lumină decât răsfrângerea pe parchetul strălucitor a lămpilor de alături, din hol.

După ce interpretează *Cuibul dragostei*, Klipspringer se întoarse pe scaunul pianului și, cu o expresie nefericită, îl căută pe Gatsby prin întuneric.

— Nu mai am deloc tehnică, vedeți. V-am spus că nu știu să cânt. N-am mai făcut exer...

— Nu mai tot da cu gura, bătrâne, îl repezi Gatsby. Cântă înainte:

*FIE SEARA,
DIMINEAȚA,
BEM, CÂNTĂM, CĂ-I SCURTĂ VIAȚA...*

Afară vântul sufla tot mai tare și dinspre golf se auzea un huruit nedeslușit de tunet. Luminile se aprinseseră din West Egg; trenurile electrice încărcate îi duceau pe oameni spre case prin ploaia newyorkeză. Erau ceasurile când se desăvârșesc schimbări omenești profunde și un fel de neliniște tremura în aer.

*CÂND PLOUĂ, BOGATUL AVEREA-ȘI PRIVEȘTE
IAR CEL NEVOIAȘ NEVASTA-ȘI IUBEȘTE,
ȘI UITE-AȘA TRECE
PLOAIA CEA RECE...*

Când m-am îndreptat spre ei să le spun la revedere, am văzut că expresia de perplexitate revenise pe fața lui Gatsby, ca și cum ar fi început să simtă o îndoială vagă în ce privește calitatea fericirii lui actuale. Aproape cinci ani! Trebuie să fi fost clipe, chiar în acea după-amiază, când Daisy fusese dureros de departe de visul său – și asta nu din vina ei, ci tocmai din cauza uriașei vitalități a iluziei lui. Iluzia aceasta crescuse mult mai înaltă decât ea, depășind-o, depășind orice altceva. Se aruncase în ea cu o pasiune creatoare, adăugându-i mereu nuanțe, împodobind-o cu fiecare moment, ca și cum ar fi mânuit un penel strălucitor. Oricât de intensă ar fi vibrația sau prospețimea realității, ea nu se poate măsura cu ce este în stare un om să închidă în adâncul sufletului său.

Pe când îl priveam încă, încercă în mod vizibil să se controleze. Îi prinse din nou mâna și, când Daisy îi

spuse încet ceva la ureche, se întoarse spre ea cu o izbucnire de emoție. Cred că vocea ei era ceea ce îl fascina în primul rând acum, cu acea căldură febrilă, mereu schimbătoare, desigur din cauză că la vocea ei nu putuse visa îndeajuns – vocea ei era un cântec fără moarte.

Mă uitaseră cu totul. Daisy își mai ridică ochii și îmi întinse mâna; Gatsby nici nu mă mai recunoștea. I-am mai privit o dată și ei îmi întoarseră privirea, îndepărtați, prinși într-o viață intensă. Apoi am ieșit din cameră și am coborât pe treptele de marmură în ploaie, lăsându-i împreună.

Capitolul VI

Cam în acea epocă, un ziarist newyorkez tânăr și ambițios sună într-o zi la ușa lui Gatsby și-l întrebă dacă are ceva de spus.

— Ceva de spus despre ce? se interesă Gatsby cu politețe.

— Despre... o declarație despre orice ați dori să spuneți ceva.

După vreo cinci minute de conversație cam confuză, reieși că tânărul auzise numele lui Gatsby rostit în redacția sa, în legătură cu o chestiune pe care fie că nu voia s-o dezvăluie, fie că n-o înțelesese prea bine. Se nimerise ca atunci să fie ziua lui liberă și, cu un lăudabil spirit de inițiativă, se grăbise să vină „să vadă“.

Reporterul procedase la întâmplare, și totuși instinctul nu-l înșelase. Notorietatea legată de numele lui Gatsby, la răspândirea căreia contribuiseră sutele de oameni ce-i acceptaseră ospitalitatea, devenind fiecare din ei, prin aceasta – credeau ei – o autoritate în ce privește trecutul său, crescuse în cursul verii până ajunsese aproape un subiect de senzație pentru presă. În legătură cu numele său se pomeneau acum legende crescute din fapte reale, cum ar fi fost proiectul pentru „o conductă subterană spre Canada“, și circula cu persistență o versiune potrivit căreia el nici n-ar locui într-o casă, ci pe o navă care arăta

exact ca o casă și care se mișca misterios în sus și-n jos de-a lungul coastei Long Islandului. Și nu s-ar fi putut spune de ce, dar asemenea născociri constituiau surse de satisfacție pentru James Gatz din Dakota de Nord.

James Gatz – acesta era în realitate, sau cel puțin din punct de vedere legal, numele său. Și-l schimbase la vârsta de șaptesprezece ani, și anume în momentul care marcase începutul carierei sale, adică atunci când văzuse iahtul lui Dan Cody aruncând ancora într-unul din locurile cele mai primejdioase din apropierea țărmurilor Lacului Superior. James Gatz era cel care hoinărea în după-amiaza aceea pe plajă într-un jersey verde zdrențuit și cu o pereche de pantaloni de pânză de cort, însă o clipă mai târziu Jay Gatsby era cel care împrumutase o barcă cu vâsle, se îndreptase spre TUOLOMEE și-l informase pe Cody că în locul unde ancorase se expunea să fie surprins de vânt și răsturnat sau sfârâmat de stânci în mai puțin de jumătate de ceas.

Cred că se gândise la numele acesta cu mult înainte de acea clipă. Părinții săi erau niște fermieri rătăcitori și ghinioniști – în imaginația sa, nici nu-i acceptase vreodată ca părinți. Adevărul este că Jay Gatsby din West Egg, Long Island, izvorâse dintr-o concepție platonicească despre sine însuși. Era un copil al Domnului – expresie care, în ipoteza că vrea să spună ceva, însemna exact asta – și trebuia să se îndeletnicească mai ales cu afacerile părintelui său, să se pună în slujba unei entități pe care și-o închipuia ca pe o forță imensă, cam vulgară și mercantilă. Așa că își construi din imaginație exact tipul de Jay Gatsby pe care și-l putea imagina un adolescent de șaptesprezece ani și până la sfârșitul vieții sale rămăsese credincios acestei concepții.

De peste un an bătea coasta de sud a Lacului Superior pescuind scoici sau somoni, sau făcând orice altă slujbă care-i putea asigura hrana și locuința. Trupul său ars de soare și bătut de vânturi se dezvoltase de la sine în munca aceasta pe jumătate istovitoare, pe jumătate simplă lenevie. Cunoscuse femeile de timpuriu și, cum ele îl răsfățaseră, ajunsese să le privească cu dispreț – dispreț față de tinerele fecioare fiindcă erau ignorante și dispreț față de celelalte femei deoarece se comportau ca niște isterice în tot felul de împrejurări pe care el, închis în concentrarea-i covârșitoare din jurul lui însuși, le considera ceva de la sine înțelese.

Însă inima lui era bântuită de o agitație continuă, de o adevărată furtună. Visurile cele mai groțesti și mai fantastice îi umpleau nopțile. Un univers inexprimabil de viu și colorat lua ființă în creierul lui, pe când ceasul de pe măsura de noapte măsura trecerea timpului și luna îi scâldea în lumina ei acvatică hainele aruncate în dezordine pe dușumea. În fiecare noapte mai adăuga acestor închipuiri câte un detaliu, până îl fura somnul în toiul vreunei scene mai vii, în mijlocul vreunei îmbrățișări mai romantice. Un timp, reveriile de felul acesta fură o evadare pentru imaginația sa, constituind într-un fel recunoașterea liniștitoare a faptului că realitatea era de fapt ireală, vrând parcă să-i spună că lumea nu e niciodată mai sigur așezată decât pe aripile unei zâne.

Un fel de instinct al reușitei îi îndreptase cu câteva luni mai înainte pașii spre micul colegiu luteran Sf. Olaf, din sudul statului Minnesota. Rămase acolo două săptămâni, dezamăgit de indiferența feroce a acestei lumi față de indiciile sigure ale destinului său, față de destin în general, și disprețuind profund munca de portar care

ar fi trebuit să-i dea posibilitatea să-și plătească taxele și întreținerea. Se întoarse deci pe țărmurile Lacului Superior și era încă în căutare de lucru în ziua când iahtul lui Dan Cody își aruncase ancora printre stâncile din fața coastei.

Cody avea pe atunci cincizeci de ani – zămislire a minelor de argint din Nevada, din Yukon, a fiecăreia dintre goanele după metalul prețios, iscate în mai multe rânduri din 1875 încoace. Tranzacțiile cu cuprul găsit în Montana, de pe urma cărora ajunsese multimilionar, îl lăsaseră încă robust din punct de vedere fizic, însă cu neliniștitoare simptome de sentimentalism; bănuind aceasta, se iviseră nenumărate femei care încercau să-l despartă de banii săi. Manevrelor deloc onorabile prin care Ella Kaye, o ziaristă celebră, adoptase rolul doamnei de Maintenon față de slăbiciunea lui și-l silise în cele din urmă să fugă pe mare într-un iaht, fuseseră descrise pe larg în ziarele de scandal din jurul anului 1902. Cody rătăcise vreo cinci ani, prin preajma unor țărmuri mereu prea ospitaliere, până se dovedise că era menit să fie destinul lui James Gatz la Little Girl Bay.

Pentru tânărul Gatz, care aștepta acum sprijinit în vâsle și ridicându-și privirile spre punte, iahtul reprezenta frumusețea și farmecul întregii lumi. Presupun că în momentul acela îi surâseseră lui Cody – constatase probabil încă de pe atunci că cei cărora le surâdea îl găseau pe dată simpatic. În orice caz, Cody îi pusese câteva întrebări (una dintre ele dădu de altfel naștere acestui nume nou-nouț) și văzuse că avea de-a face cu un tânăr inteligent și neobișnuit de ambițios. Câteva zile mai târziu îl luă cu el la Duluth și-i cumpără un sacou albastru, șase perechi de pantaloni de doc și o șapcă de marinar.

Și când iahtul TUOLOMEE se îndreptă spre Indiile Occidentale și spre coasta Californiei, tânărul Gatsby se afla la bord.

Folosit într-o funcție greu de definit, oarecum casnică, în timpul petrecut alături de Cody fusese pe rând steward, șef de echipaj, căpitan, secretar și chiar și temnicer, pentru că Dan Cody treaz, știind foarte bine în ce situații extravagante ar fi putut intra Dan Cody în stare de beție, căuta să se asigure pentru asemenea eventualitate acordându-i lui Gatsby din ce în ce mai multă încredere. Situația aceasta dură cinci ani, în care timp iahtul făcu de trei ori înconjurul continentului. Ar mai fi putut dura la nesfârșit, dacă într-o noapte, la Boston, Ella Kaye n-ar fi urcat pe bordul iahtului și dacă, o săptămână mai târziu, dând dovadă prin aceasta de lipsă de ospitalitate, Dan Cody n-ar fi încetat din viață.

Îmi amintesc portretul lui din dormitorul lui Gatsby – un om cărunt, roșu în obraz, cu o față dură, lipsită de expresie – tipul de pionier extravagant în manifestări și trăiri, desfrânat și vicios, care într-o anumită perioadă a istoriei americane reînviase în regiunile de pe coasta răsăriteană violența sălbatică a bordelurilor și tavernelor de la frontierele Vestului sălbatic. Tocmai datorită lui Cody, dar în mod indirect, Gatsby ajunsese să bea atât de puțin mai târziu. Câteodată, la veselele lui petreceri, femeile îi turnau șampanie în păr; însă în ce-l privește, își făcuse obiceiul să se țină departe de băutură.

Cody îi lăsa și averea – o moștenire de 25 000 de dolari. Nu-i încasă însă niciodată. Nu ajunsese niciodată să înțeleagă trucurile legale care fuseseră folosite împotriva lui, însă ceea ce mai rămăsese din averea lui

Cody îi parveni intact Ellei Kaye. Gatsby se alesese doar cu școala neașteptat de rodnică pe care o constituise viața alături de Cody, silueta lui fluidă căpătând acum consistența unui om adevărat.

Toate acestea mi le-a povestit mult mai târziu, dar le transcriu acum, pentru a arăta cât erau de lipsite de teme și de departe de adevăr zvonurile despre trecutul său. De altfel, lucrurile acestea mi le-a povestit într-un moment de confuzie, când aș fi putut crede tot atât de bine orice sau absolut nimic despre el. Astfel că profit de acest scurt interval, în care Gatsby, ca să spunem așa, căuta să-și vină-n fire, ca să spulber toate afirmațiile false asupra persoanei sale.

Pe vremea aceea a survenit de altfel o pauză și în relațiile mele cu el, și în interesul meu față de preocupările lui. Nu l-am văzut și nici nu i-am auzit glasul la telefon timp de câteva săptămâni – cea mai mare parte a timpului mi-o petreceam la New York, ieșind cu Jordan și căutând să mă fac agreeat de senila ei mătușă. În cele din urmă însă, într-o duminică după-amiază i-am făcut o vizită la el acasă. Eram acolo doar de două minute când cineva în trecere îl aduse pe Tom Buchanan, să bea un pahar. Evident, a fost o surpriză, deși lucrul cu adevărat uimitor era că așa ceva nu se întâmplase mai demult.

Era un grup de trei persoane care sosiseră călare: Tom, un bărbat numit Sloane și o femeie drăguță într-un costum de călărie cafeniu, care mai fusese pe la Gatsby.

— Sunt încântat să vă văd, spuse Gatsby oprit în picioare pe verandă, unde le ieșise în întâmpinare. Îmi pare foarte bine că v-ați gândit să-mi faceți o vizită.

Ca și cum lor le-ar fi păsat!

— Luați loc, vă rog. Aveți aici țigarete, țigări de foi.

Se învârtea repede prin încăpere, sunând, făcându-și de lucru.

— Are să ne aducă numaidecât și ceva de băut.

Era profund emoționat de faptul că Tom se afla în casa lui. În orice caz se simțea stânjenit atâta vreme cât nu le oferise ceva, dându-și seama nelămurit că pentru asta se opriseră să-i facă o vizită. Domnul Sloane nu voia nimic. O limonadă? Nu, mulțumesc. Puțină șampanie? Nu, nimic, mulțumesc... Îmi pare rău...

— Ați făcut o plimbare frumoasă?

— Drumurile sunt foarte bune pentru călărie pe aici.

— Dar cred că mașinile au cam speriat caii...

— Mda...

Împins de un impuls irezistibil, Gatsby se întoarce către Tom, care lăsase să-i fie prezentat ca un străin.

— Cred că noi ne-am mai întâlnit, domnule Buchanan.

— A, da, spuse Tom cu o politețe cam mecanică, evident fără să-și amintească. Ne-am mai întâlnit, îmi amintesc perfect.

— Acum vreo două săptămâni.

— Exact. Erai cu Nick.

— O cunosc și pe soția dumitale, continuă Gatsby aproape agresiv.

— Așa?

Tom se întoarce spre mine.

— Locuiești pe undeva pe aproape, Nick?

— Alături.

— Zău?

Domnul Sloane nu se amesteca în conversație – cu un aer superior, se lăsase pe spate în scaun; nici femeia nu spunea nimic, până când, pe neașteptate, după două cocteiluri, deveni cordială.

— O să venim cu toții la viitoarea dumitale petrecere, domnule Gatsby.

— Sigur. Voi fi încântat să vă primesc.

— Are să fie grozav, spuse domnul Sloane, fără nici un fel de plăcere. Ei, cred că ar trebui să mergem acasă.

— Vă rog să nu vă grăbiți, insistă Gatsby.

Își recâștigase controlul și voia să-l examineze mai îndeaproape pe Tom.

— De ce nu... de ce nu rămâneți la cină? Nu m-aș mira dacă ar mai pica și alți prieteni de la New York.

— Mai bine veniți dumneavoastră să luați cina cu mine, spuse doamna cu entuziasm. Amândoi.

Invitația mă includea și pe mine. Domnul Sloane se ridică în picioare.

— Haide, spuse el; dar i se adresa numai femeii.

— Serios, insistă ea. Mi-ar face mare plăcere. Am o grămadă de camere.

Gatsby mă privi întrebător. Ar fi vrut să meargă și nu-și dădea seama că domnul Sloane era hotărât să-l împiedice.

— Mi-e teamă că n-am să pot veni, am spus eu.

— Atunci vino dumneata, se concentără ea asupra lui Gatsby.

Domnul Sloane îi murmură ceva la ureche.

— Nu întârziem dacă plecăm acum, insistă ea cu voce tare.

— Nu am cal, spuse Gatsby. Când eram în armată călăream, dar nu mi-am cumpărat niciodată cai. O să trebuiască să vă urmez în mașină. Scuzați-mă numai o clipă.

Noi ceilalți ne-am îndreptat spre verandă, unde Sloane și doamna începură cu voce scăzută o conversație aprinsă.

— Dumnezeu, cred că omul ăsta vine cu noi, spuse Tom. Nu-și dă seama că, în realitate, ea n-are nici un chef de el?

— Dar a spus că are.

— Dă o masă cu o mulțime de invitați, iar acolo tipul ăsta nu cunoaște pe nimeni.

Se încruntă:

— Mă întreb unde dracu' o fi cunoscut-o pe Daisy. S-ar putea să am eu idei învechite, însă femeile se învârtesc prea mult singure în zilele noastre, și asta nu-mi prea place. Vezi și tu, ajung să întâlnească tot felul de tipi suspecți.

Brusc, domnul Sloane și doamna coborâră treptele verandei și încălecară.

— Haide, îi spuse domnul Sloane lui Tom. Am întârziat. Trebuie să plecăm. Și apoi, către mine: Spune-i că nu l-am mai putut aștepta, da?

Tom și cu mine ne strânserăm mâna, cu ceilalți am schimbat un semn rece din cap și plecară în trap pe alee, dispărând pe sub frunzișul de august tocmai când Gatsby, cu pălăria și un pardesiu ușor pe braț, ieșea pe ușa din față.

Tom era, desigur, neliniștit într-o oarecare măsură de felul în care Daisy „se învârtea singură“, căci în sâmbăta următoare o însoți la petrecerea lui Gatsby. Poate prezența lui crease în acea seară o atmosferă ciudată, apăsătoare, care în amintirea mea o deosebește de toate celelalte petreceri oferite de Gatsby în vara aceea. Oamenii erau aceiași, sau cel puțin de aceeași categorie, șampania se revârsa cu aceeași generozitate, învâlmășeala era la fel de multicoloră și de vie, însă simțeam în aer ceva neplăcut, o asprime perceptibilă pe care nu o mai întâlnisem până

atunci. Sau poate că eu mă obișnuisem, ajunsesem să accept West Egg ca pe o lume completă în ea, un întreg cu propriile-i norme și cu personaje caracteristice, și care n-ar fi putut fi comparată cu nici o alta pentru că nu avea nici un moment conștiința faptului că se deosebește de restul. Acum însă o vedeam dintr-odată ca și cum aș fi privit-o prin ochii lui Daisy. Era întotdeauna un prilej de tristețe să vezi deodată cu ochi noi, ca și cum le-ai vedea pentru prima oară, lucruri și situații pe care le-ai privit până atunci cu propriile tale puteri de judecată și de adaptare.

Tom și cu Daisy sosiră tocmai când apunea soarele și, pe când ne plimbam printre grupurile multicolore și scânteietoare, vocea lui Daisy cânta în triluri murmurătoare, ciudate, în surdină.

— CÂT de mult îmi plac asemenea seri, petrecerile de felul acesta, șopti ea. Dacă vrei să mă săruți oricând în seara asta, Nick, spune-mi doar și am să gădesc eu repede o posibilitate. Spune-mi doar pe nume. Sau dă-mi unul din bilețelele astea verzi. O să împart bilețelele verzi...

— Uită-te împrejur, îi sugeră Gatsby.

— Mă uit. E minunat, minu...

— Ai să vezi aici mulți oameni despre care ai auzit adesea vorbindu-se.

Tom cântărea mulțimea din jur cu priviri arogante.

— Noi nu prea ieșim, spuse el. De fapt, mă gândeam tocmai că nu cunosc pe nimeni aici.

— Probabil că o cunoști totuși pe doamna de acolo.

Gatsby arată spre o fință splendidă, mai degrabă o orhidee decât o creatură omenească, care trona sub un prun înflorit. Tom și cu Daisy o priviră cu sentimentul

acela ireal, ciudat cu care recunoști o celebritate a ecranului, până atunci fantomatică.

— O, e minunată, spuse Daisy.

— Omul care se apleacă acum spre ea este regizorul ei.

Îi conducea cu solemnitate de la un grup la altul.

— Doamna Buchanan... domnul Buchanan. După un moment de ezitare adăugă: ...cunoscutul jucător de polo.

— A, nu, obiectă Tom grăbit, nu sunt eu acela.

Era însă evident că felul cum suna această formulă îi plăcuse lui Gatsby, căci tot restul seriei Tom rămase „cunoscutul jucător de polo“.

— N-am întâlnit niciodată în viața mea atâtea celebrități la un loc! exclamă Daisy. Ce mult mi-a plăcut omul acela... cum spui că se numea? Țăla cu un nas așa, cam vânăt.

Gatsby îl identifică, adăugând că era patronul unei mici case de filme.

— Oricum, mi-a plăcut mult.

— Dacă n-ai nimic împotriva, aș vrea să nu mă mai prezinți ca pe un jucător de polo, îi spuse Tom amabil. Aș prefera să-i cunosc pe toți oamenii așația celebri, așa... incognito.

Daisy și Gatsby dansară. Îmi amintesc că am fost cam surprins de stilul lui, un foxtrot cam conservator, plin de grație – până atunci nu-l văzusem niciodată dansând. Apoi se îndreptară împreună spre locuința mea și se așezară pe treptele de la intrare. Rămaseră acolo cam o jumătate de ceas și eu, la cererea ei, am stat de gardă în grădină – „dacă izbucnește un incendiu sau vreo inundație, îmi explicase ea, sau pentru caz de forță majoră“.

Tom reveni dintre grupurile pe care le cercetase până atunci incognito, tocmai când ne așezam la o masă.

— N-aveți nimic împotriva dacă am să stau la altă masă, dincolo, cu câțiva tipi? ne spuse el. Aici întâlnești tot felul de oameni interesanți.

— Poftim, îi răspunse Daisy jovială. Și dacă vrei să-ți notezi vreo adresă, uite creionul meu de aur...

Îi privi după o clipă pe cei de la masa soțului ei, apoi îmi șopti că fata era „vulgară, însă drăguță“, și atunci am înțeles că în afară de jumătatea de ceas pe care o petrecuse singură cu Gatsby, nu se simțise deloc bine în seara aceea.

Ne aflam la o masă cu oameni cam prea afumați. Era vina mea – Gatsby fusese tocmai atunci chemat la telefon și-mi amintisem că mă distrasem bine doar cu două săptămâni înainte cu aceleași persoane care erau acum în jurul nostru. Însă ceea ce mi se păruse amuzant atunci se vădi acum cam fără haz și destul de fad.

— Nu te simți bine, domnișoară Baedeker?

Fata astfel interpelată încercase până atunci, fără succes, să se cuibărească lăsându-și capul pe umărul meu. La această întrebare își ridică fruntea deschizând larg ochii.

— Ce... Ce spui?

O femeie masivă și cam letargică și care insistase până atunci pe lângă Daisy să aranjeze o partidă de golf pentru a doua zi la clubul din vecinătate luă cuvântul în apărarea domnișoarei Baedeker.

— A, acum e bine. Când bea cinci sau șase cocteiluri o apucă pandaliile, ca adineauri. De când îi spun să nu mai bea...

— Dar nici nu mai beau, afirmă acuzata cu voce găunoasă.

— Te-am auzit adineauri zbierând și i-am și spus doctorului Civet, aici de față: „Uite, cineva care are nevoie de ajutorul dumitale, doctore“.

— Îți este foarte recunoscătoare, sunt sigură, interveni o altă tânără, ea însăși cu un ton lipsit de grațitudine, dar ai udat-o de sus până jos când ai băgat-o cu capul în piscină.

— Dacă nu pot să sufăr ceva este să fiu împinsă cu capul în piscină, murmură confuz domnișoara Baedeker. Aproape că m-am sufocat odată, la o petrecere în New Jersey.

— Atunci nu mai bea, spuse doctorul Civet.

— Mai bine uită-te-n oglindă! îi strigă domnișoara Baedeker cu violență. Nu vezi cum îți tremură mâna? Nu te-aș lăsa să mă operezi pentru nimic în lume.

Și așa mai departe. Cred că ultimul lucru de care-mi aduc aminte cu precizie este că stăteam în picioare alături de Daisy, privindu-i pe faimosul regizor și pe vedeta sa. Erau încă așezați sub prunul înflorit și fețele aproape li se atingeau – printre ele mai încăpea o rază subțire, palidă de lună. Aveam impresia că, toată seara, regizorul nu făcuse altceva decât să se încline încetișor spre ea, pentru a ajunge atât de aproape și știu că exact în momentul când îi priveam l-am surprins aplecându-se cu încă un grad și sărutând-o pe obraz.

— Ce mult îmi place, spuse Daisy. E cu adevărat minunată.

Însă tot restul o impresiona neplăcut – și fără în-
doială din cauză că nu era vorba de simple gesturi, ci de emoții. Era oripilată de suburbia asta, West Egg, de provincia asta de lume bună pe care Broadway-ul o făcuse să se nască dintr-un sătuc de pescari de pe Long Island –

era oripilată de vigoarea brutală care vibra sub vechile eufemisme, de forța, comparabilă cu cea a destinului, care-i împingea pe locuitori pe drumul cel mai scurt de la un neant spre altul. Simțea ceva înspăimântător chiar în această simplitate pe care nu reușea s-o înțeleagă.

Știu că am rămas alături de ei pe treptele de la intrare în timp ce așteptau automobilul. Aici, în față, era întuneric; doar ușa larg deschisă arunca un dreptunghi de lumină tremurătoare în aerul palid, decolorat al dimineții. Din când în când, o umbră se mișca în spatele transperantului tras peste fereastra salonului, făcea loc alteia, o procesiune confuză de umbre care se pudrau și se fardau în fața unei oglinzi invizibile.

— În fond, cine-i Gatsby ăsta? întrebă Tom deodată. Vreun traficant de alcool?

— Asta de unde ai mai scos-o? l-am întrebat.

— N-am scos-o de nicăieri. Îmi închipui pur și simplu. Mulți dintre tipii ăștia proaspăt îmbogățiți nu sunt altceva decât traficanți de alcool, știi și tu.

— Nu e cazul lui Gatsby, i-am răspuns scurt.

Un moment rămase tăcut. Pietrișul de pe alee scrâșnea sub pașii lui.

— În orice caz, și-a dat multă osteneală să strângă laolaltă toată menajeria asta.

O briză făcu să onduleze ca un abur cenușiu gulerul de blană al lui Daisy.

— Cel puțin, sunt mai interesați decât oamenii pe care-i cunoaștem noi, spuse ea cu un efort.

— N-au părut să te intereseze din cale-afară.

— Află că m-au interesat.

Tom râse întorcându-se către mine.

— Ai văzut ce față a făcut Daisy când fata aia a rugat-o s-o bage sub un duș rece?

Daisy începu să fredoneze, însoțind muzica de alături cu o șoaptă ritmată, adâncă, insuflând fiecărui cuvânt al cântecului un înțeles pe care nu-l mai avusese și nu mai avea să-l aibă niciodată. Când linia melodică urcă, vocea i se frânse blând curmând-o, așa cum se întâmplă câteodată cu vocile de contralto, și fiecare din modulațiile acestea iradia în jurul nostru ceva din magia ei caldă.

— Vin aici o grămadă de oameni care n-au fost invitați, spuse ea deodată. Fata aceea nici n-a fost poftită. Intră pur și simplu, ca la ei acasă, și el e prea politicos ca să obiecteze

— Tare mi-ar plăcea să aflu cine e exact și ce învârtește, insistă Tom. Și cred că până la urmă tot aflu.

— Pot să-ți spun de pe acum, îi răspunse Daisy. Este proprietarul unui lanț de magazine. Și le-a înființat singur.

Limuzina lor întârziată alunecă fără zgomot pe alee.

— Noapte bună, Nick, spuse Daisy.

Privirea îi trecu peste mine, oprindu-se cercetătoare asupra careului de lumină din susul scărilor, de unde un vals trist și dulceag, *Ora trei dimineăța*, la modă în anul acela, răzbătea prin canaturile deschise. În fond, petrecerea aceasta organizată de Gatsby cu neglijența lui caracteristică avea o notă romantică, de care lumea ei era cu totul lipsită. Ce vibra, de pildă, în cântecul acesta, părând acum s-o cheme, s-o atragă înăuntru? Ce-ar fi putut să se întâmple acum, în ceasurile acestea încă întunecate, necunoscute și ireale? Avea să sosească poate un oaspete cu totul neașteptat, un personaj de necrezut, o ființă nespuse de rară, minunată, o copilă strălucitoare care, cu o privire îndrăzneță, spre Gatsby, avea să spulbere printr-o asemenea întâlnire magică toți cei cinci ani de dragoste neșovăitoare?...

În noaptea aceea am întârziat mai mult. Gatsby mă rugase să stau până aveau să plece oaspeții, așa că am rămas să mă plimb fără rost prin grădina până când grupul inevitabil de înotători reveni, înfiorat dar exaltat, de pe plaja întunecoasă, și luminile se stinseră în camera de oaspeți de sus. Când coborî și el, în sfârșit, pielea-i arămie era întinsă mult peste umerii obrazilor și ochii îi erau strălucitori și obosiți.

— Nu i-a plăcut, îmi spuse îndată.

— Prostii, sigur că i-a plăcut.

— Nu, nu i-a plăcut, insistă el. Nu s-a distrat deloc în seara asta.

Rămase tăcut, și nu puteam decât să ghicesc deprimarea pe care nici nu mai încerca să și-o exprime.

— Mă simt foarte departe de ea, îmi spuse. Cât e de greu s-o fac să înțeleagă...

— Te gândești la dans?

— Dans?

Înlătură cu un gest neglijent din mână dansul și toate seratele pe care le dăduse în viața lui până atunci.

— Bătrâne, dansul n-are nici o importanță.

Voia nici mai mult nici mai puțin decât ca Daisy să-i spună lui Tom: „Nu te-am iubit niciodată“. După ce avea să anihileze complet patru ani cu declarația asta, abia atunci puteau ei doi să decidă ce aveau să facă de acum încolo. Unul dintre lucrurile acestea, în orice caz, era ca, atunci când ea avea să devină liberă, să plece amândoi la Louisville și să se căsătorească la vechea ei locuință – așa cum ar fi trebuit să se întâmple încă de acum cinci ani.

— Și ea nu înțelege, îmi spunea. Pe vremuri simțea numaidecât ce vreau... Am fi putut sta ceasuri întregi...

Se întrerupse și începu să se plimbe în sus și-n jos pe aleea acoperită de o revărsare deprimantă de coji de fructe, carnete de bal mototolite și flori strivite.

— În locul tău nu i-aș cere prea mult, m-am aventurat eu. Trecutul nu poți să-l repeți.

— Nu poți să repeți trecutul! exclamă el neîncrezător. Cum așa – bineînțeles că poți!

Se uită în jur cu priviri rătăcite, ca și cum trecutul însuși s-ar fi ascuns undeva, în umbra casei, atât de aproape încât ar fi putut să-l atingă dacă ar fi întins mâna.

— Am să aranjez totul exact așa cum era înainte, îmi spuse dând din cap cu toată hotărârea. Daisy are să vadă și are să înțeleagă.

În noaptea aceea îmi vorbi mult despre trecutul lui și am înțeles că voia să recâștige ceva, poate respectul pe care-l avea față de sine însuși și care trecuse în dragostea pentru Daisy. De atunci viața lui devenise confuză, dezordonată, însă credea că dacă s-ar putea întoarce o dată în punctul de plecare și dacă avea după aceea s-o pornească din nou încet, atent, ar fi putut înțelege care era lucrul acela tainic, de neînțeles...

...Într-o seară de toamnă, cu cinci ani înainte, se plimbaseră împreună pe o stradă acoperită de frunze și ajunseseră într-un loc unde nu mai erau arbori și pavajul scânteia alb sub lumina lunii. Se opriseră acolo și se întorseseră unul spre celălalt. Era o seară răcoroasă, învăluită în atmosfera aceea ciudată pe care o simți primăvara sau toamna, când se schimbă vremea. Luminile liniștite de prin case tremurau ca un murmur în întuneric, și li se părea că văd o scânteiere nemaiîntâlnită în stelele de deasupra capului. Lui Gatsby i se părea că vede casele de la capătul străzii închipuind o scară ce

urca spre un loc tainic, deasupra copacilor. Ar fi putut să urce pe treptele acestea, dacă ar fi plecat singur, și odată ajuns acolo, sus, ar fi putut înțelege viața, ar fi putut să soarbă dintr-odată licoarea aceea nemaîntâlnită, minunată.

Inima îi bătea tot mai puternic pe când fața albă a lui Daisy se înălța spre a sa. Înțelese atunci că după ce avea s-o sărute pe fata asta, după ce avea să-și unească pentru totdeauna viziunile lui de neînțeles, de neexprimat, cu respirația ei pieritoare, mintea lui n-o să mai reușească vreodată să zburde asemenea gândului dumnezeiesc. Astfel că mai întârzie, ascultând încă o clipă vibrația unei stele însuflețite de o respirație nevăzută. Apoi o sărută. La atingerea buzelor lui, Daisy se deschise ca o floare, iar întruchiparea se desvăârși.

Tot ce spunea, chiar și sentimentalismul acesta ieftin, mi se părea că-mi amintește de ceva – un ritm ce scăpa mereu amintirii, sau poate un fragment din niște vorbe uitate pe care le auzisem undeva, cu mult înainte. O clipă, am simțit cum mi se formează cuvintele pe limbă și mi s-au întredeschis buzele ca ale unui mut, nu ca să inspir, ci ca și cum m-aș fi luptat să spun ceva. Însă buzele mele nu scoaseră nici un sunet, iar lucrul de care aproape îmi amintisem avea să rămână pentru totdeauna nerostit.

Capitolul VII

Tocmai când curiozitatea stârnită de Gatsby atinsese punctul culminant, într-o sâmbătă seară luminile nu se mai aprinseră în vila sa – și, tot atât de tainic pe cât începuse, cariera sa de Trimalchio luă sfârșit. N-am remarcat decât treptat că automobilele care se angajau pline de speranță pe alee spre intrarea casei sale se opreau doar câteva clipe, pentru a se îndepărta apoi posomorâte. Întrebându-mă dacă nu cumva era bolnav, m-am dus eu însumi să mă interesez – și un valet necunoscut, cu o față de bandit mă privi chiorâș, plin de suspiciune, din ușă.

— Domnul Gatsby e cumva bolnav?

— Nu.

După o pauză adăugă: „domnule“, ca și cum mi-ar fi făcut o concesie.

— Nu l-am mai văzut și eram îngrijorat. Spune-i, te rog, că domnul Carraway a întrebat de dânsul.

— Cine? mă întrebă el cu grosolănie.

— Carraway.

— Carraway. Foarte bine. Am să-i spun.

Și îmi trânti ușa în nas.

Menajera mea mă informă că Gatsby își concediasse de câteva zile toți valeții, înlocuindu-i cu cinci sau șase servitori care nu coborau niciodată în West Egg, unde

ar fi putut fi trași de limbă de negustori, ci comandau prin telefon cantități moderate de provizii. Băiatul care aducea pachetele de la băcănie spusese la toată lumea că bucătăria casei lui Gatsby arăta acum ca o cocină de porci și în cartier se răspândi zvonul că noii valeți ai lui Gatsby nici n-ar fi servitori în adevăratul înțeles al cuvântului.

A doua zi îmi telefonă Gatsby.

— Pleci cumva? m-am interesat eu.

— Nu, bătrâne.

— Aud că ți-ai concediat toți servitorii.

— Aveam nevoie de oameni care să nu trăncănească.

Daisy vine acum destul de des la mine acasă, după-amiezile.

Așadar, tot palatul acesta de basm, de petreceri strălucitoare, se prăbușise ca un castel de cărți de joc la simpla expresie de dezaprobare din ochii ei.

— Am angajat niște tipi pe care voia să-i ajute Wolfshiem. Sunt frați. Țineau pe vremuri un mic hotel.

— Înțeleg.

Mă sunase de fapt la sugestia lui Daisy – n-aș fi vrut să vin să iau masa cu ei la ea acasă, a doua zi? Avea să vină și domnișoara Baker. O jumătate de ceas mai târziu, îmi telefonă Daisy însăși, aparent ușurată să afle că aveam să vin. Se pregătea ceva. Și totuși, nu puteam crede că aveam să alegă tocmai acest prilej pentru o scenă – mai ales pentru scena de efect la care se gândise Gatsby atunci, în grădină.

A doua zi era o căldură sufocantă, una din ultimele zile, dar cu siguranță cea mai caldă a verii. Când trenul în care mă aflam a ieșit din tunel la lumina soarelui, numai șuieratul fabricii de biscuiți mai sfâșia toropeala

orbitoare a amiezii. Banchetele compartimentului frigean, doamna care ședea alături de mine transpiră un timp, delicat, în bluza-i albă, și apoi, când constată că ziarul i se înmoaie, umed, între degete, se prăbuși în sine, copleșită de căldură, cu un fel de scâncet dezolant. Poșeta îi scăpă pe podeaua vagonului.

— Of, Doamne! suspină doamna.

Am ridicat-o cu o mână obosită și i-am întins-o ținând-o de colțul cel mai depărtat de fermoar și cât mai departe de mine, ca să-i arăt că n-aveam nici o intenție de a mi-o însuși – dar toată lumea din jur, inclusiv femeia însăși, mă suspectară.

— Ce căldură! spunea conductorul celor pe care-i cunoștea. Ce vreme!... zăpușală!... cald... teribil de cald... Nu vi se pare teribil de cald? Ne înăbușim, nu vi se pare?...

Când mi-l înapoie, biletul avea o pată întunecoasă de umezeală de la degetele lui. Mi se părea imposibil ca pe căldura asta cuiva să-i mai pese ale cui buze ar fi putut să le sărute, al cui avea să fie capul care să îi facă o pată umedă pe buzunarul pijamalei, deasupra inimii!...

...Prin holul casei soților Buchanan bătea o briză slabă aducându-ne, mie și lui Gatsby, sunetul telefonului pe când așteptam în fața ușii.

— Cadavrul stăpânului! țipa valetul în receptor, îmi pare rău, doamnă, dar nu vi-l putem livra – e prea cald ca să încercăm să-l atingem în după-amiaza asta.

Ceea ce spunea el în realitate era însă: „Da... da, să văd“.

Puse receptorul deoparte și se îndreptă către noi, cu fața lucioasă de transpirație, să ne ia din mână pălăriile de pai.

— Doamna vă așteaptă în salon, ne spuse arătându-ne inutil direcția.

Pe căldura asta, orice gest superfluu era o adevărată risipă din provizia generală, comună, de viață.

Camera, umbrită confortabil de storuri, era întune-coasă și aproape răcoroasă. Daisy și Jordan stăteau întinse pe o sofa enormă, ca niște idoli de argint, strângându-și în jurul trupurilor rochiile albe, care unduiau în briza șuierătoare a ventilatoarelor.

— Nu ne putem mișca de aici, spuseră amândouă.

Degetele lui Jordan, pudrate cu alb peste bronzul de soare, se opriră o clipă în mâna mea.

— Și domnul Thomas Buchanan, bine-cunoscutul sportiv? le-am întrebat.

Exact atunci i-am auzit vocea groasă, înăbușită, răgușită parcă, la telefonul din hol.

Gatsby se oprise în picioare în mijlocul covorului trandafiriu, privind în jur cu ochi fascinați. Daisy îl fixă un moment și râse, râsul ei dulce, excitant; o zvâcnire mărunță de pudră i se ridică de pe corsaj în aer.

— Potrivit zvonurilor, șopti Jordan, la telefon ar fi amanta lui Tom.

Am rămas tăcuți. Vocea din hol se ridică o clipă cu o expresie de plictiseală: „Foarte bine atunci. N-am să-ți mai vând mașina, asta-i tot... N-am nici un fel de obligație față de dumneata... și dacă mă mai plictisești cu asta la ora prânzului, află că n-am să ți-o mai înghit!”

— În același timp ține mâna peste pâlnia receptorului? întreabă Daisy cu cinism.

— Nu, n-o ține, am asigurat-o eu. E vorba într-adevăr de o chestiune de afaceri. Se întâmplă să știu exact despre ce este vorba.

Tom deschise ușa exploziv, o astupă complet o clipă cu trupul lui voinic și apoi se năpusti în cameră.

— Domnule Gatsby!

Întinse mâna puternică, deschisă, cu o neplăcere bine mascată.

— Îmi pare bine că vă văd aici, domnule... Nick...

— Dă-ne ceva rece de băut! strigă Daisy.

Când Tom părăsi camera, ea se ridică, se îndreptă spre Gatsby și-i trase capul în jos, sărutându-l pe gură.

— Ce mult te iubesc, murmură.

— Uți că e o doamnă de față, spuse Jordan.

Daisy întoarse capul spre ea privind-o cu îndoială.

— Și tu te săruți cu Nick.

— Ce vulgară ești!

— Nu-mi pasă! strigă Daisy și încep să danseze în fața căminului. Apoi își aminti de căldură și se lungi iarăși, cu o expresie de vinovăție, pe sofa, tocmai când o guvernanta cu rochia proaspăt călcată și scrobită intră în cameră, ținând de mână o fetiță.

— Dră-gu-ța de-ea, cântă Daisy întinzând brațele. Ia vino tu la mami a ta care te iubește așa de mult.

Guvernanta o eliberă pe fetiță și aceasta lipăi prin cameră cuibărindu-se cu timiditate peste rochia maică-sii.

— Dră-gu-ța de-ea! Ia să vedem, ți-e plin părul ăsta al tău blond de pudră de la mama! Stai frumos acum și spune cuminte bună ziua.

Gatsby și cu mine ne înclinăram pe rând, strângând mânuța care ni se oferea fără entuziasm. După aceea, el rămase cu ochii la copil, plin de surpriză. Nu părea că până atunci ar fi crezut cu adevărat în existența lui.

— Vezi, m-am îmbrăcat pentru masă, spuse fetița întorcându-se spre Daisy, plină de așteptare.

— Pentru că mami vrea să se mândrească cu tine.

Își lipi obrazul de cuta pe care o făcea gâtul alb și subțirel al copilului.

— Ești un vis. Ești visul cel mai frumos al lui mami.

— Da, admise copilul cu calm. Și tanti Jordan are o rochie albă.

— Cum îți plac prietenii lui mami? Daisy o întoarse spre Gatsby. Nu-i așa că-s drăguți?

— Unde-i tati?

— Nu seamănă cu taică-său, explică Daisy. Seamănă cu mine. Are părul meu, chipul meu.

Daisy se lăsă din nou pe spate, pe sofa. Guvernanta făcu un pas în cameră, întinzând mâna.

— Haide, Pammy.

— La revedere, iubito!

Cu o ultimă privire peste umăr, fetița se lăsă, fără entuziasm, dar bine-crescută, trasă de mână de guvernantă și împinsă pe ușă tocmai când Tom se întorcea în cameră, precedând o tavă cu patru pahare cu gin și cuburi de gheață.

Gatsby își ridică paharul.

— E o adevărată plăcere să te uiți la băutura asta rece, spuse el cu o încordare vizibilă.

Am băut cu sorbituri lungi, lacome.

— Am citit undeva că soarele se face tot mai fierbinte pe an ce trece, spunea Tom jovial. Se pare că în curând pământul are să cadă în soare – sau, stați puțin – cred că tocmai dimpotrivă – soarele se face tot mai rece de la un an la altul. Hai cu mine, îi sugeră el lui Gatsby. Vreau să-ți arăt casa mea.

I-am însoțit pe verandă. Peste golful verzui, cu apele încremenite de căldură, o singură pânză mărunță se târa

încetșor către larg. Ochii lui Gatsby o urmăriră o clipă; își ridică apoi mâna și arată spre partea cealaltă a strâmtorii.

— Eu stau chiar vizavi de voi.

— Într-adevăr.

Ochii noștri trecură peste răsadurile cu flori, peste pajiștea fierbinte, peste ziazele și resturile de mâncare risipite pe plajă. Aripile albe ale bărcii alunecau încet pe linia albastră, rece, a orizontului. Dincolo era oceanul întins și insulele binecuvântate, nenumărate.

— Asta înseamnă să faci sport, spuse Tom dând din cap. Mi-ar plăcea să fiu și eu cu ei, pe barca aceea, măcar un ceas.

Am luat masa în sufragerie, o cameră întunecoasă acum, cu obloanele lăsate împotriva căldurii, înghițindu-ne veselia nervoasă odată cu berea de la gheață.

— Și ce-o să facem după-masă? strigă Daisy. Și ce-o să facem mâine și în cei treizeci de ani pe care o să-i mai trăim de acum încolo?

— Nu fi morbidă, îi spuse Jordan. Viața începe din nou la toamnă, când se răcorește vremea.

— Dar acum e atât de cald, insistă Daisy gata să izbucnească în plâns, și totul e atât de fără rost. Hai să mergem în oraș!

Vocea i se gătui luptându-se cu căldura, izbindu-se în căldură, încercând s-o modeleze în formele pe care le-ar fi dorit.

— Am auzit că se poate face un garaj dintr-un grajd, îi spunea Tom lui Gatsby. Dar eu cred că sunt primul care a făcut un grajd dintr-un garaj.

— Cine-i de acord să mergem în oraș? întrebă Daisy stăruitor.

Privirile lui Gatsby plutiră spre ea.

— Ah, strigă Daisy, s-ar zice că nu ți-e cald deloc!

Ochii li se întâlneau și rămaseră privind-se, singuri, suspendați în timp. Cu un efort, Daisy își coborî privirile spre masă.

— Totdeauna pari atât de controlat, mai spuse ea.

Era o declarație de dragoste, iar Tom Buchanan înțelese. Se schimbă la față. Gura i se deschise puțin, îl privi pe Gatsby și apoi își îndreptă ochii înapoi spre Daisy, ca și cum abia atunci ar fi văzut în ea pe cineva pe care l-ar fi cunoscut odinioară, demult.

— Semeni cu tipul din reclamă, continuă nevinovată, știi reclama cu tipul acela...

— Foarte bine, o întrerupse Tom repede. Sunt perfect de acord să mergem în oraș. Haideți, mergem cu toții în oraș.

Se ridică și ochii îi oscilară strălucitori de la Gatsby la nevastă-sa. Nu se mișcă nimeni.

— Haideți!

Părea să-și fi pierdut puțin controlul.

— Ce s-a întâmplat? Dacă vreți să mergem în oraș, haideți să pornim.

Își duse, cu o mână care tremura de efortul făcut pentru a se stăpâni, paharul de bere spre buze. Vocea lui Daisy ne făcu să ne ridicăm și ne împinse afară spre aleea cu pietrișul înfierbântat de soare.

— Plecăm așa? obiectă ea. Chiar acum? Poate mai vrea cineva să mai fumeze o țigară.

— Cine a vrut a fumat în timpul mesei.

— Ah, haideți să fim binedispuși, îl rugă ea. E prea cald să ne certăm acum.

El nu-i răspunse.

— Fă cum vrei atunci, spuse Daisy. Haide, Jordan.

Au urcat amândouă să se pregătească, în timp ce noi, cei trei bărbați, am rămas în picioare, izbind cu vârful pantofului în pietrișul aleii. Spirala argintie a lunii începuse să tremure pe cer spre apus. Gatsby încercă să spună ceva, se răzgândi, însă Tom se întoarse spre el și-l privi întrebător.

— Poftim?

— Grajdurile sunt chiar aici? îl întrebă Gatsby cu un efort.

— La vreun sfert de milă, la marginea șoselei.

— A.

Pauză.

— Nu înțeleg deloc ideea asta cu mersul în oraș! izbucni Tom violent. Femeilor, când le intră ceva în cap...

— Să luăm cu noi ceva de băut? strigă Daisy de la o fereastră deschisă.

— Am să iau niște whisky, răspunse Tom și intră în casă.

Gatsby se întoarse rigid spre mine.

— Câtă vreme sunt în casa lui, nu pot să-i spun nimic, bătrâne.

— Daisy are o voce într-adevăr indiscretă, am remarcat eu. E o voce plină de...

Am ezitat.

— Vocea ei e doldora de bani, spuse Gatsby deodată.

Asta era. Nu înțelesesem până atunci. Era o voce încărcată de bani – acesta era farmecul ineputabil care vibra, urca și se stingea, clinchetul glasului, sunetul muzical al vocii ei... Undeva, sus, într-un palat de marmură albă, flica regelui, fecioara de aur...

Tom ieși din casă înfășurând o sticlă într-un prosop, urmat de Daisy și de Jordan, care aveau pe cap pălărioare

mici, strâmte, dintr-o țesătură metalică, și purtau pe braț niște cape ușoare.

— Mergem cu toții în mașina mea? întrebă Gatsby.

Pipăi cu mâna pielea verde, fierbinte a banchetelor.

— Ar fi trebuit s-o las undeva la umbră.

— Are comenzile obișnuite? întrebă Tom.

— Da.

— Atunci, ia mașinuța mea și am s-o conduc eu pe a dumitale până în oraș.

Sugestia aceasta nu păru să-i placă lui Gatsby.

— Mi-e teamă că nu prea are benzină, obiectă el.

— Are destulă, spuse Tom jovial, examinând cadranul de pe bord. Și dacă s-o termina, pot să mă opresc undeva pe drum, la vreun magazin. Astăzi poți să cumperi orice de la magazinele astea.

După această remarcă în aparență nevinovată, urmă o pauză. Daisy îl privi pe Tom încruntându-se și o expresie de nedefinit, în același timp decis nefamiliară și vag identificabilă, cum nu văzusem descrisă decât în cărți, trecu peste fața lui Gatsby.

— Hai, Daisy, spuse Tom împingând-o spre automobilul mai mare. Am să te conduc eu în limuzina asta de circ.

Deschise portiera, însă ea se feri de cercul pe care-l descria brațul lui.

— Du-te tu cu Nick și cu Jordan. Noi venim în mașina sport.

Se îndreptă spre Gatsby, atingându-i sacoul cu mâna. Jordan, Tom și cu mine am urcat pe bancheta din față a automobilului lui Gatsby. Tom manevră cam cu îndoială schimbătorul cu care nu era familiarizat și am țâșnit dintr-odată în căldura apăsătoare, lăsându-i pe ceilalți doi în urmă, pierzându-i din vedere.

— Ai văzut? întrebă Tom.

— Ce să văd?

Mă privi deodată atent, înțelegând că Jordan și cu mine trebuie să fi știut de la bun început.

— Credeți că sunt tâmpit, nu-i așa? spuse. S-ar putea să fiu. Dar am uneori o... un fel de intuiție, care-mi spune ce trebuie să fac. Poate că nu credeți în asta, însă știința...

Tăcu. Împrejurările imediate îl covârșiră, îl traseră înapoi de pe marginea abisului teoretic pe care-l comentase în vorbe până atunci.

— Am făcut eu o mică anchetă în legătură cu tipul ăsta, continuă. Dacă aș fi știut, aș fi aflat și mai multe...

— Vrei să spui că ai consultat un medium? întrebă Jordan cu umor.

— Ce tot spui?

Ne privi, în timp ce noi râdeam.

— Ce medium?

— Despre Gatsby.

— Despre Gatsby? Nu, nici un medium. Spuneam că am făcut o mică anchetă în legătură cu trecutul lui.

— Și ai aflat că e un tip care și-a făcut studiile la Oxford, îl ajută Jordan.

— La Oxford! se ridică vocea lui Tom cu totul neîncrezătoare. Pe dracu'! Nu vezi că poartă haine roz?!

— Cu toate acestea, e un tip care a trecut pe la Oxford.

— Oxford din statul New Mexico, mormăi Tom disprețuitor, sau vreun alt orașel nenorocit de provincie.

— Ascultă, Tom, dacă ești atât de snob, de ce l-ai mai invitat la masă? întrebă Jordan iritată.

— Daisy l-a invitat; îl cunoaște dinainte de căsătoria noastră... Dumnezeu știe de unde!

Acum, când efectul berii începea să se risipească, deveniserăm cu toții iritabili și, conștienți de asta, am făcut o bucată de drum în tăcere. Apoi, când ochii doctorului T.J. Eckleburg și-a arătat privirea cețoasă în fața noastră pe șosea, mi-am amintit avertismentul lui Gatsby în legătură cu benzina din rezervorul automobilului.

— Avem benzină de ajuns până în oraș, spuse Tom.

— Dar uitate un garaj aici, obiectă Jordan. N-am nici un chef să rămânem pe drum în căldura asta de cuptor.

Tom acționează nervos ambele frâne și automobilul se opri brusc, stârnind praful, chiar sub firma lui Wilson. După o clipă, proprietarul însuși ieși din clădire privind cu ochii adânciți în orbite spre automobilul nostru.

— Niște benzină! strigă Tom cu brutalitate. De ce crezi că ne-am oprit, să admirăm peisajul?

— Sunt bolnav, spuse Wilson fără să se miște. Toată ziua mi-a fost rău.

— Ce s-a întâmplat?

— Sunt complet epuizat.

— Și ce vrei, să mă servesc singur? întrebă Tom. La telefon păreai destul de sănătos.

Cu un efort, Wilson ieși din umbră dezlipindu-se din pragul ușii și, gâfâind, deșurubă capacul rezervorului de benzină. În lumina soarelui arăta verde la față.

— Nu voiam să te deranjez de la masă, spuse, însă am mare nevoie de bani și mă întrebam ce ai de gând să faci până la urmă cu mașina aia veche a dumitale.

— Dar asta cum îți place? se interesează Tom. Am cumpărat-o săptămâna trecută.

— O mașină pe cinste, spuse Wilson încordându-se asupra pompei.

— N-ai vrea s-o cumperi?

— Cum să nu, surâse Wilson palid. Nu, dar aş putea scoate ceva pe cealaltă.

— Dar de ce ai nevoie de bani, așa, dintr-odată?

— Nu mai suport să stau aici. Vreau să plec. Nevastă-mea și cu mine vrem să ne mutăm undeva în Vest.

— Soția dumitale vrea? exclamă Tom surprins.

— De zece ani numai despre asta vorbește.

Wilson se odihni un moment sprijinindu-se de pompă, apărându-și ochii cu mâna.

— Și acum are să meargă fie că vrea, fie că nu. Am s-o iau cu forța.

Automobilul mic, sport, trecu ca o săgeată pe lângă noi într-un nor de praf, lăsând să se vadă strălucirea unei mâini care se agita în direcția noastră.

— Cât îți datorez? întrebă Tom răgușit.

— Am început să înțeleg în ultimele două-trei zile o chestiune ciudată, remarcă Wilson. De asta vreau s-o iau din loc. De asta te-am tot pisat cu mașina.

— Cât îți datorez?

— Un dolar și douăzeci de cenți.

Căldura nemiloasă începuse să mă năucească și am trecut printr-un moment neplăcut înainte de a-mi da seama că, până atunci, bănuielile lui nu se opriseră asupra lui Tom. Descoperise că Myrtle ducea o viață a ei, complet deosebită de a lui, într-o altă lume, și șocul acesta îl îmbolnăvise fizic. L-am privit lung pe Wilson, apoi pe Tom, care făcuse el însuși o descoperire similară cu mai puțin de un ceas înainte – și mi se păru că nu există nici o diferență între oameni, nici o deosebire de inteligență sau de rasă, atât de profundă ca deosebirea dintre oameni bolnavi și sănătoși. Wilson era atât de bolnav, încât părea vinovat, strivit de o vină de neiertat –

ca și cum ar fi necinstit vreo biată fată, lăsând-o însărcinată.

— Am să-ți dau mașina, spuse Tom. Am să ți-o trimit mâine după-amiază.

Locul acesta mi se păruse întotdeauna vag neliniștitor, chiar în lumina limpede a după-amiezilor, și acum m-am surprins întorcând capul ca și cum aș fi simțit ceva în spate. Deasupra fantomelor de cenușă, ochii uriași ai doctorului T.J. Eckleburg își continuau pânda, însă după o clipă am remarcat că și alți ochi ne priveau cu o intensitate stranie, de la mai puțin de zece metri.

La una dintre ferestrele de deasupra garajului, perdelele fuseseră împinse ușor într-o parte și Myrtle Wilson privea cu încordare spre automobilul nostru. Era atât de absorbită, încât nu-și dădea seama că ea însăși e observată și pe față i se succedau emoțiile, ca obiectele care apar într-o fotografie dezvoltată cu încetinitorul. Avea o expresie curios de familiară, o expresie pe care o văzusem adesea pe fețele femeilor, dar pe chipul ei mi s-a părut lipsită de sens și inexplicabilă până când am înțeles că ochii ei, deschiși larg cu un fel de spaimă geloasă, erau fixați nu asupra lui Tom, ci a lui Jordan Baker, pe care o credea soția lui.

Nu există confuzie mai mare decât aceea creată într-o minte simplă și, pe când ne îndreptam spre oraș, Tom era literalmente biciuit de valuri arzătoare de panică. Atât soția, cât și amanta, care până acum un ceas erau sigure și invulnerabile, îi scăpau precipitat de sub control. Instinctul l-a făcut să apese pe accelerație, atât pentru a o ajunge pe Daisy, cât și pentru a-l lăsa pe Wilson cât mai departe în urmă, și ne-am îndreptat astfel către Astoria cu cincizeci de mile pe oră, până când, printre umbrele aruncate de dantelăriile de pânză de

păianjen ale podurilor trenului aerian, am regăsit în fața noastră micul automobil albastru sport.

— Sălile de cinematograf de aici, de pe 50th Street, sunt răcoroase, spuse Jordan. Îmi place New Yorkul în după-amiezile de vară, când toată lumea e plecată. E ceva senzual în aer, ceva copt, ca și cum tot felul de fructe ciudate ar sta gata să-ți cadă în palme.

Cuvântul „senzual“ avu darul să-l tulbure și mai mult pe Tom, însă, înainte de a fi putut găsi un pretext pentru a protesta, automobilul sport din fața noastră se opri și Daisy ne făcu semn să tragem alături.

— Ei, unde mergem? strigă.

— Ce-ați zice de-un film?

— Dar e atât de cald, se plânse ea. Duceți-vă voi. Noi facem un tur și ne întâlnim undeva pe urmă.

Se străduia să dea dovadă de inventivitate.

— Ne întâlnim undeva la un colț. Ca semn de recunoaștere, am să fumez două țigări deodată.

— Nu putem discuta asta aici, spuse Tom nerăbdător, și tocmai atunci un camion în spatele nostru claxonă cu furie. Veniți după noi la poarta dinspre sud a Central Parkului, în fața hotelului Plaza.

Pe drum întoarse capul de mai multe ori ca să le supravegheze mașina și, dacă traficul îi făcea să întârzie, încetinea și el până când se puteau apropia. Cred că era înspăimântat la gândul că cei doi s-ar fi putut furișa pe vreo stradă laterală, dispărând din viața lui pentru totdeauna.

Însă n-au făcut-o. Și cu toții am ales soluția mult mai puțin explicabilă de a reține un apartament la hotelul Plaza.

De cearta prelungită și tumultuoasă care s-a încheiat cu urcarea noastră în acel apartament nu-mi mai amintesc, deși păstrez o amintire puternică, fizică, a pantalonilor

care mi se lipeau ca un șarpe umed, tot mai sus, pe picioare, și a picăturilor intermitente de sudoare care-mi alunecau înghețate de-a lungul șirei spinării. Totul a început la sugestia lui Daisy, că ar fi fost nimerit să luăm cinci camere și să facem fiecare câte o baie rece, apoi căpătă formă concretă când cineva se gândi să găsim „un loc unde să bem ceva răcoritor“. Fiecare dintre noi a spus iarăși și iarăși că asta era o „idee tâmpită“ – vorbeam cu toții în același timp, adresându-ne unui funcționar buimăcit de la recepția hotelului și ni se părea, sau ne prefăceam că ni se pare, că suntem grozav de spirituali...

Camera era mare și înăbușitoare și, cu toate că se făcuse patru după-amiază, când am deschis ferestrele nu pătrunse decât un val de aer cald, de seară, dinspre parc. Daisy se duse drept la oglindă, se opri acolo în picioare, cu spatele spre noi, potrivindu-și părul.

— Ce apartament frumos, șopti Jordan cu respect – și am râs cu toții.

— Deschideți încă o fereastră, comandă Daisy fără să se întoarcă spre noi.

— Nu mai e nici una.

— Atunci să telefonăm să ne aducă un târnăcop...

— În primul rând trebuie să nu ne mai gândim la căldură, spuse Tom nerăbdător. Ne faci pe toți să ne simțim de zece ori mai rău plângându-te tot timpul de cât de cald îți este ție.

Desfășură prosopul strâns în jurul sticlei de whisky și o puse pe masă.

— De ce n-o lași în pace pe Daisy, bătrâne? remarcă Gatsby. Dumneata ai ținut să venim în oraș.

Urmă un moment de tăcere. Cartea de telefon alunecă din cuiul ei din perete și căzu cu zgomot mare pe

dușumea, la care Jordan șopti: „Pardon“ – însă de data asta nu mai răsese nimeni.

— O ridic eu, m-am oferit.

— Lasă, uite, am ridicat-o.

Gatsby examinează sfoara ruptă, murmură „Hm!“ într-un fel ciudat și azvârli cartea pe un scaun.

— Asta-i o expresie favorită de-a dumitale? întrebă Tom agresiv.

— Care anume?

— Chestia asta cu „bătrâne“, cu care îi tot dai zor. De unde ai învățat-o?

— Ascultă, Tom, zise Daisy întorcându-se de la oglindă, dacă ai de gând să fii grosolan, nu mai stau aici nici un moment. Ia mai bine telefonul și comandă niște gheață pentru băutura.

În clipa în care Tom ridică receptorul, căldura comprimată în jurul nostru a explodat sonor și ne-am trezit ascultând acordurile bubuitoare ale *Marșului nupțial* de Mendelssohn, de undeva din sala de bal de sub noi.

— Imaginați-vă, să te căsătorești pe căldura asta! exclamă Jordan îngrozită.

— Dar și eu m-am măritat la mijlocul lui iunie, își aminti Daisy. La Louisville, în iunie! Știu că a leșinat cineva. Cine a leșinat, Tom?

— Biloxi, răspuse el scurt.

— Un tip pe care-l chema Biloxi. „Blocks“ Biloxi, fabricant de lăzi – zău că-i adevărat – și era din Biloxi, statul Tennessee.

— Știu că l-au dus acasă la mine, adăugă Jordan, pentru că locuiam la două case de biserică. A rămas la noi trei săptămâni, până când i-a pus tata în vedere s-o întindă. A doua zi după ce-a plecat el, a murit tata.

După o clipă adăugă:

— N-a fost nici o legătură între plecarea lui și moartea tatei.

— Am cunoscut și eu pe unul Bill Biloxi, din Memphis, am remarcat eu.

— Era vărul lui. I-am aflat istoria întregii familii până a plecat de la noi. Mi-a dat în dar o crosă de aluminiu pe care o folosesc și astăzi.

Muzica se opri, probabil când începuse ceremonia, și acum prin fereastră se revărsară ovații prelungite, urmate de strigăte intermitente și, în cele din urmă, de izbucnirea jazzului, odată cu care începuse dansul.

— Am îmbătrânit, spuse Daisy. Dacă am fi tineri, ne-am ridica să dansăm.

— Adu-ți aminte de Biloxi, o avertiză Jordan. Tu unde l-ai cunoscut, Tom?

— Pe Biloxi?

Se concentrează cu un efort.

— Nu-l cunoașteam. Era prieten cu Daisy.

— Ba deloc, negă ea. Nu l-am văzut în viața mea. A venit în mașina cea mare cu invitații tăi.

— Mie mi-a spus că te cunoaște pe tine. Zicea că ați copilărit împreună la Louisville. L-a adus Asa Bird în ultimul moment și m-a întrebat dacă e loc și pentru el.

Jordan surâse.

— O fi fost vreun tip care făcea autostopul să se întoarcă acasă. Mie mi-a spus că fusese președintele asociației studențești din anul vostru, la Yale.

Tom și cu mine ne privirăm neîncredători.

— Biloxi?

— În primul rând, nici n-am avut președinte...

Piciorul lui Gatsby bătea un ritm scurt, agitat, și Tom îl fixă întorcându-se brusc către el.

— Apropo, domnule Gatsby, după câte aud ești absolvent de la Oxford.

— Nu tocmai.

— Ba da. Am auzit că ai fost la Oxford.

— Da... am fost.

Pauză. Apoi vocea lui Tom, neîncrezătoare, insultătoare:

— Probabil că ai fost la Oxford cam pe vremea când Biloxi era la New Haven.

O nouă pauză. Un chelner bătu la ușă și intră cu mentă pisată cu gheață, dar nici mulțumirile lui și nici zgomotul înăbușit al ușii închise nu sparseră tăcerea. Amănuntul acesta atât de pasionant avea să fie, în sfârșit, limpezit.

— Ți-am spus că am fost la Oxford, spuse Gatsby.

— Te-am auzit, dar aș vrea să știi când.

— În 1919. N-am stat decât cinci luni. Din cauza asta nu pot să afirm că am absolvit facultatea acolo.

Tom aruncă o privire în jur, să vadă dacă îi împărțeam suspiciunile. Însă noi toți îl fixam pe Gatsby.

— A fost un fel de recompensă oferită câtorva ofițeri după armistițiu, continuă el. Aveam posibilitatea să mergem la oricare dintre universitățile din Anglia sau Franța.

Mă simțeam îndemnat să mă ridic și să-l bat pe umăr. Era una dintre clipele pe care le mai cunoscusem și altădată, și în care-mi recâștigam toată încrederea în el.

Cu un surâs vag, Daisy se ridică, îndreptându-se spre masă.

— Deschide sticla de whisky, Tom, comandă ea, și am să-ți pregătesc un cocteil cu mentă. N-o să mai pari atunci atât de stupid... Haide!

— Stai puțin, lătră Tom. Aș vrea să-i mai pun domnului Gatsby încă o întrebare.

— Te rog, spuse Gatsby politicos.

— Ce fel de scandal încerci dumneata să provoci în casa mea?

Dăduseră, în sfârșit, cărțile pe față și Gatsby părea ușurat.

— Nu provoacă nici un fel de scandal – Daisy îi privea disperată, când pe unul, când pe celălalt. Tu faci scandal. Încearcă și stăpânește-te, te rog.

— Să mă stăpânesc! repetă Tom parcă nevenindu-i a crede. Probabil că la modă acum este să stai liniștit și să-l lași pe neica Nimeni care vine de nicăieri să se drăgostească cu nevastă-ta. Dacă la asta vă gândiți, atunci să nu contați pe mine... Sunt unii care încep astăzi să-și bată joc de viața de familie, de instituția familiei și după aia te trezești că totul este aruncat la gunoi și se ajunge chiar la căsătorii mixte între albi și negri.

Înfierbântat de platitudinile acestea pătimăse, se și vedea, rămas singur în picioare, ultima pavază a civilizației.

— Aici suntem cu toții albi, murmură Jordan.

— Știu că nu sunt tocmai popular. Eu nu trântesc petreceri cu sute de invitați. Am impresia că trebuie neapărat să-ți transformi casa în cocină de porci ca să poți spune că ai prieteni aici, în lumea asta modernă.

Oricât aș fi fost de furios, cum eram cu toții, mă simțeam ispitit să izbucnesc în râs de câte ori Tom deschidea gura. Trecerea bruscă de la propriul libertinaj la criticile puritane era de mare efect.

— Am să-ți spun ceva, bătrâne, încep Gatsby.

Însă Daisy îi ghici intenția.

— Te rog, nu! îl întrerupse ea disperată. Hai să ne întoarcem acasă, vă rog. De ce dracu' nu plecăm acasă?

— Bună idee.

M-am ridicat:

— Hai, Tom. Nimeni nu mai are chef de băut acum.
— Vreau să aflu ce vrea să-mi spună domnul Gatsby.
— Soția dumitale nu te iubește pe dumneata, spuse Gatsby. Nu te-a iubit niciodată. Pe mine mă iubește.
— Trebuie să fii complet nebun! exclamă Tom automat.

Gatsby sări în picioare tremurând de tensiune.

— Nu te-a iubit niciodată, auzi? S-a căsătorit cu dumneata doar pentru că era săracă și nu mai avea putere să mă aștepte. A fost o greșală teribilă, însă în sinea ei n-a iubit niciodată pe nimeni, în afară de mine!

La punctul acesta, Jordan și cu mine am încercat să plecăm, însă Tom și Gatsby au stăruit ferm, ba unul, ba celălalt, să rămânem – ca și cum nici unul din ei n-ar mai fi avut nimic de ascuns și ar fi fost un privilegiu să-și împărtășească și altora, cu cât mai multă dărnicie, emoțiile.

— Stai jos, Daisy, spuse Tom, încercând fără succes să găsească un ton patern. Ce-i cu chestia asta? Vreau să știi și eu.

— Ți-am spus eu ce-i cu chestia asta, spuse Gatsby. De cinci ani – și habar n-ai avut.

Tom se întoarse repede spre Daisy.

— Vrei să spui că te vezi cu individul ăsta de cinci ani?

— Nu ne-am văzut, spuse Gatsby. Nu, nu ne-am putut întâlni. Însă fiecare din noi l-a iubit pe celălalt toată vremea asta, bătrâne, și dumneata habar n-ai avut. Ce mai râdeam uneori – dar în ochii lui nu era nici urmă de râs – când mă gândeam că dumneata habar n-ai.

— A, asta-i tot.

Tom își lipi unul de altul vârfurile degetelor, ca un pastor, și se lăsă pe spate în fotoliu.

— Ești ținut! explodează el. Nu pot să vorbesc despre ce s-a întâmplat acum cinci ani, pentru că atunci n-o cunoșteam pe Daisy. Și să mă ia dracu' dacă înțeleg cum ai fi putut ajunge la mai puțin de o milă de ea, doar dacă nu erai băiatul de prăvălie care-i aducea pachetele la ușa din dos. Tot restul e o minciună idioată. Daisy mă iubea când s-a măritat cu mine și mă iubește și acum.

— Nu, spuse Gatsby clătinând din cap.

— Ba da, poți să fii sigur. Toată chestia e că uneori îi intră idei în cap și nu mai știe nici ea ce face, spuse clătinând din cap, cu un aer de înțelepciune. Și în plus, eu o iubesc pe Daisy. Câteodată îmi iau câmpii și mă fac de râs, dar mă întorc întotdeauna la ea, și în adâncul inimii tot pe ea o iubesc.

— Ești revoltător, spuse Daisy.

Se întoarse spre mine și vocea îi coborî cu o octavă, făcând să vibreze întreaga încăpere de un dispreț pătrunzător:

— Știți de ce ne-am mutat de la Chicago? Chiar mă miră că n-ați aflat de mica lui escapadă, sau, cum zice el, de câmpii pe care și i-a luat.

Gatsby traversă camera și se opri în picioare alături de ea.

— Daisy, toate astea s-au terminat, spuse grav. Nu mai au nici un fel de importanță. Spune-i doar adevărul – că nu l-ai iubit niciodată – și totul va fi șters pentru totdeauna.

Daisy îl privi cu ochi orbi.

— Cum, cum aș putea să-l iubesc... Cum ar fi cu puțință?

— Nu l-ai iubit niciodată.

Daisy șovăi. Privirile i se îndreptară spre Jordan și spre mine cu un fel de rugămintă, ca și cum și-ar fi dat seama în sfârșit de ceea ce făcea – ca și cum până atunci n-ar fi vrut nici un moment cu adevărat să facă ceva. Dar acum se făcuse. Era prea târziu.

— Nu l-am iubit niciodată, spuse trecând peste o rezistență perceptibilă.

— Nici la Kapiolani? întrebă Tom deodată.

— Nu.

Din sala de bal de jos, acorduri înăbușite, sufocante, urcau greoaie prin valurile de aer fierbinte.

— Nici în ziua aceea când te-am purtat în brațe de la Punch Bowl ca să nu-ți uzi pantofii?

În vocea lui suna o tandrețe răgușită...

— Daisy?

— Nu, te rog, nu.

Glasul îi suna rece, însă resentimentul îi pierise, îl privi pe Gatsby.

— Gata, Jay, spuse – însă mâna îi tremura când încercă să-și aprindă țigara, deodată aruncă pe covor țigara și chibritul încă arzând. Ah, prea multe vrei! îi strigă lui Gatsby. Te iubesc acum – nu-ți ajunge? Nu mai pot să desfac ce-a fost în trecut.

Începu să suspine disperată.

— L-am iubit și pe el odată – dar te-am iubit și pe tine. Ochii lui Gatsby se deschiseră mari, apoi se închiseră.

— Mă iubești și pe mine? repetă el.

— Asta-i o minciună, spuse Tom sălbatic. Habar nu mai avea de existența dumitale. Ce tot spui – există între Daisy și mine lucruri pe care dumneata n-ai să le știi niciodată, lucruri pe care nici unul din noi doi nu le-ar putea uita vreodată!

Cuvintele acestea păreau să muște fizic din Gatsby.

— Vreau să vorbesc cu Daisy singur, insistă el. Acum e tulburată...

— Chiar și singură, n-am să pot spune că nu l-am iubit niciodată pe Tom, recunosc Daisy jalnic. N-ar fi adevărat.

— Sigur că n-ar fi adevărat, aprobă Tom.

Daisy se întoarce spre el.

— Iar ție mult îți pasă, spuse.

— Bineînțeles că-mi pasă. De acum încolo o să am mult mai multă grijă de tine.

— Nu înțelegi, spuse Gatsby cu o umbră de panică în voce. Dumneata n-ai să mai ai grijă deloc de ea de acum încolo.

— Nu? căscă Tom ochii larg și râse; acum se controla perfect. Și de ce, mă rog?

— Pentru că Daisy te părăsește.

— Prostii!

— Ba da, plec, spuse ea cu efort vizibil.

— Nu mă părăsește deloc.

Cuvintele lui Tom păreau deodată să cadă de sus asupra lui Gatsby.

— N-o să mă părăsească pentru un escroc vulgar, care ar trebui să fure inelul pe care să i-l pună pe deget.

— Nu mai suport! strigă Daisy. Vă rog, vă rog. Hai-deți să plecăm.

— În fond, cine ești dumneata? izbucni Tom. Că faci parte din adunătura care se învârtește în jurul lui Meyer Wolfsheim, asta am aflat și eu. Am făcut cercetări în legătură cu afacerile dumitale – și am să continui, mâine chiar.

— Ești liber s-o continui cât vrei, bătrâne, spuse Gatsby calm.

— Am aflat și ce sunt exact „magazinele“ ale ale dumitale.

Se întoarse spre noi și vorbele se revărsară într-un adevărat torent:

— El și cu Wolfsheim ăsta au cumpărat o grămadă de prăvălioare pe străzi dosnice, aici și la Chicago, și vând alcool din cereale. Asta-i una dintre treburile cu care se îndeletnicește. L-am mirosit că-i traficant de alcool de prima dată când l-am văzut și nu m-am înșelat prea tare.

— Și ce-i cu asta? îl întrebă Gatsby politicos. Nici prietenul dumitale, Walter Chase, nu s-a considerat mai presus de afacerea asta.

— Și l-ați băgat la apă, nu? L-ați lăsat să intre în pușcărie o lună de zile, acolo, în New Jersey. Doamne! Ar trebui să-l auzi pe Walter cum vorbește despre dumneata!

— Când a venit la noi era complet falit. Ne-ar fi sărutat și mâinile, numai să-i dăm prilejul să câștige un ban, bătrâne.

— Nu-mi mai tot spune „bătrâne“! țipă Tom, iar Gatsby rămase tăcut. Walter ar fi putut să vă bage la apă și pentru că ați încălcat legea pariurilor, dar Wolfsheim l-a amenințat, silindu-l să-și țină gura.

Expresia aceea nefamiliară, dar care părea ușor de recunoscut, reveni pe chipul lui Gatsby.

— Afacerea cu magazinele e numai un mărunțiș. Dar știi că acum pui la cale altceva, ceva despre care lui Walter îi e prea frică să vorbească.

Am privit-o pe Daisy, care se uita înspăimântată de la Gatsby la soțul ei, și am privit-o și pe Jordan, care începuse să țină în echilibru pe vârful bărbiei un obiect nevăzut, dar pentru ea pasionant. Apoi am întors capul

spre Gatsby – speriat de expresia feței lui. Părea – și spun asta cu tot disprețul pentru clevetirile fără sens șușotite în grădina lui – că într-adevăr ar fi putut omorî un om. O clipă, expresia trăsăturilor sale n-ar fi putut fi descrisă decât cu formula aceasta fantastică.

Trecu însă, iar el începu o conversație agitată cu Daisy, negând totul, apărându-și reputația împotriva unor acuzații care nici nu fuseseră formulate. Cu fiecare cuvânt însă, Daisy se retrăgea tot mai departe în sine, astfel că în cele din urmă Gatsby renunță, și la sfârșit doar visul lui mort se mai lupta pe când după-amiaza se stingea încet, și-l vedeam încercând să atingă ceea ce acum era de neatins, zbatându-se nefericit în spaima că avea să recadă în disperare, chinuindu-se să ajungă la glasul, acum pierdut, din colțul celălalt al încăperii.

Și glasul acela ne imploră iar să plecăm.

— TE ROG, Tom! Nu mai suport.

Ochii ei înspăimântați arătau că, oricare i-ar fi fost planurile până atunci, oricât curaj ar fi avut, acum era pierdută.

— Duceți-vă voi doi acasă, Daisy, spuse Tom. În mașina domnului Gatsby.

Îl privi pe Tom alarmată de vorbele acestea, însă Tom stăruî cu un fel de dispreț mărinimos.

— Du-te. N-are să te mai plictisească de-acum înainte. Cred că-și dă seama că flirtul acesta pretențios s-a sfârșit.

Plecară fără o vorbă, înlăturați, împinși dintr-odată în întâmplător, izolați ca niște stafii, îndepărtați chiar de mila pe care am fi putut-o simți față de ei.

După o clipă, Tom se ridică și începu să înfășoare în prosop sticla de whisky nedesfăcută.

— Vreți ceva de băut? Tu, Jordan?... Nick?

N-am răspuns.

— Nick? mă întrebă iarăși.

— Ce?

— Nu vrei să bei?

— Nu... Tocmai mi-am adus aminte că azi e ziua mea.

Împlineam treizeci de ani. În fața mea se întindea, amenințător, rău prevestitor, un nou deceniu.

Era ora șapte când ne-am urcat în automobilul lui sport, îndreptându-ne spre Long Island. Tom vorbea fără întrerupere, exaltat parcă și râzând mereu, însă vocea lui era pentru Jordan și pentru mine tot atât de îndepărtată ca freamătul străin de pe trotuare, ca huruitul trenului aerian de deasupra. Până și simpatia omenească are limitele ei, și ne simțeam ușurați să lăsăm acum în urma noastră, odată cu luminile orașului, cearta lor tragică. Treizeci de ani – perspectiva unui deceniu de singurătate, o înșiruire tot mai scurtă de prieteni burlaci, o servietă tot mai subțire în care să-mi port entuziasmele, părul tot mai rărit. Însă acum alături de mine era Jordan, care, spre deosebire de Daisy, era prea deșteaptă ca să mai târască după ea de la o vârstă la alta vise uitate. Pe când treceam pe sub un pod întunecat, fața ei palidă se aplecă leneșă peste umărul meu și înfricoșătoarea ultimă bătaie a celor treizeci de ani se stinse încet la apăsarea liniștitoare a mâinii ei.

Astfel alunecam înspre moarte, prin amurgul din care căldura zilei pieria treptat.

Grecul cel tânăr, Michaelis, care ținea cafeneaua de lângă grămezile de cenușă, fu martorul principal la anchetă. Dormise toată ziua, cât fusese cald, până la ora cinci, când se dusese să se mai dezmoștească spre garaj

și-l găsisse pe George Wilson bolnav în biroul lui – bolnav de-adevărat, cu fața nisipie ca și părul, și tremurând din tot corpul. Michaelis îl sfătuisse să se culce, însă Wilson refuzase, spunând că nu-și putea permite să piardă clienții. În timp ce vecinul său încerca să-l convingă, izbucniseră niște zgomote violente la etaj, deasupra lor.

— Am încuiat-o pe nevastă-mea sus, explicase Wilson, calm. Are să stea acolo până poimâine, când plecăm de-aici. Ne mutăm.

Michaelis rămăsese năucit; erau vecini de patru ani și Wilson nu păruse niciodată în stare de asemenea acțiuni energice și precise. În general se comporta ca un om sfârșit: când nu lucra, stătea pe scaun în prag și se uita la oamenii și mașinile care treceau pe drum. Când îi vorbea cineva, răspundea invariabil cu un râs agreabil, decolorat. Era bărbatul nevastă-sii, nu el însuși bărbat.

Era deci firesc ca Michaelis să încerce să afle ce se întâmplase. Însă Wilson nu voise să-i dea nici o explicație. În schimb, începuse să-i arunce priviri curioase, bănuitoare, și să-l întrebe ce făcuse la anumite ore, în anumite zile. Tocmai când începuse să se simtă de-a dreptul stânjenit, prin fața ușii trecuse un grup de muncitori îndreptându-se spre cafeneaua lui și Michaelis profitase de prilej ca să plece, cu gândul să se întoarcă mai târziu. Dar nu mai revenise. Uitase probabil, uitase pur și simplu. Își amintise de conversația de mai sus când ieșise puțin din restaurant, să fi fost ceva după ora șapte, fiindcă auzise vocea doamnei Wilson, răstită, certărească, jos în garaj.

— Bate-mă! o auzise țipând. Pune-mă jos, calcă-mă în picioare, bate-mă, mă, lașule și nenorocitul!

O clipă mai târziu se năpustise afară dând din mâini și țipând și, înainte ca el să fi putut schița vreun gest din pragul restaurantului, totul se terminase.

„Automobilul morții“, cum îl numiseră ziarele, nici măcar nu opri. Țâșnise din amurgul tot mai întunecat, șuierase tragic o clipă, apoi dispăruse după colț. Michaelis nu era sigur nici măcar ce culoare fusese. Cealaltă mașină, cea care se îndrepta către New York, opri după vreo sută de metri și șoferul se întorsese în goană spre locul unde Myrtle Wilson, cu viața acum violent curmată, rămăsese în genunchi pe șosea, amestecându-și cu praful sângele negru și gros.

Michaelis și șoferul fuseseră primii care au ajuns lângă ea. Însă când îi rupseseră bluza umedă de transpirație, trăgând-o într-o parte, au văzut sânul stâng care îi atârna desprins, abia mai ținându-se. Și nu mai era nevoie să asculte inima sub el. Gura îi era larg deschisă și sfâșiată la colțuri, ca și cum s-ar fi înecat ușor pierzându-și vitalitatea nestăpânită care o însuflețise atâta vreme.

Cele trei sau patru automobile și mulțimea de oameni erau vizibile de la distanță.

— Un accident! spuse Tom. E bine, Wilson o să aibă de lucru, în sfârșit.

Încetini, fără intenția de a opri, dar când ne apropiară, chipurile mute, concentrate, ale celor care stăteau la ușa garajului îl făcură să apese pe frână fără să vrea.

— Aruncăm o privire, zise el îndoit. Doar una.

Am devenit conștient de sunetul prelung, un vaiet găunos ce se ridica neîntrerupt din garaj și care, pe când ne dădeam jos din mașina decapotabilă, se articulă în cuvintele „O, Doamne, Dumnezeu!“ rostite iar și iar într-un geamăt înăbușit.

— Aici s-a întâmplat ceva urât, rosti Tom incitat.

Se săltă pe vârfuri și privi peste cercul de capete în garajul luminat de un singur bec gălbui, care se legăna într-o cușcă de sârmă, deasupra. Apoi scoase un sunet

aspru, din gâtlej și, făcându-și loc dintr-o singură mișcare a brațelor puternice, pătrunse înăuntru.

Cercul se închise la loc cu murmure nemulțumite; trecu un minut bun până am reușit să văd ceva. Apoi alți nou-sosiți rupseră rîndurile, împingându-ne brusc, pe Jordan și pe mine, spre interior.

Cadavrul lui Myrtle Wilson, înfășurat într-o pătură și apoi în alta, ca și cum i-ar fi fost frig în noaptea aceea înăbușitoare, zăcea pe o masă de lucru, lângă perete, și Tom, cu spatele la noi, stătea aplecat deasupra ei, nemîșcat. Lângă el se afla un polițist, sosit pe motocicletă, scriind cu multă osteneală și numeroase corecturi într-un carnețel. La început n-am înțeles de unde veneau cuvintele gemute care răzbăteau cu ecou zgomotos prin încăperea aceasta înaltă și goală – apoi l-am văzut pe Wilson oprit pe pragul ridicat cu câteva trepte, al biroului, legănându-se înainte și-napoi și ținându-se cu amândouă mâinile de tocul ușii. Lângă el stătea un om care-i vorbea cu voce scăzută și încerca din când în când să-i pună mâna pe umăr, dar Wilson nu auzea și nu vedea nimic. Privirile îi coborau încet de la becul ce se legăna spre masa de lângă perete și ceea ce era pe ea, apoi zvâcneau înapoi spre lumină și tot timpul scotea geamătul acela neîncetat, ascuțit, oribil:

— O, Dum-ne-zeule! Doam-ne, Dum-ne-zeule!

După un timp, Tom își înalță capul cu un fel de zvâcnet și, după ce aruncă în jurul său, prin garaj, o privire sticloasă, adresă o remarcă înecată, incoerentă, polițistului.

— M-a-v..., spuse polițistul..., o...

— Nu, r, îl corectă celălalt. M-a-v-r-o...

— Ascultă aici! izbucni Tom sălbatic.

—...r, spuse polițistul, o...

— g...

—... g..., și își ridică încet capul când mâna voinică a lui Tom se lăsă brusc pe umărul său. Dumneavoastră ce vreți, domnule?

— Ce s-a întâmplat?... Asta vreau să știu.

— A călcat-o o mașină. A murit pe loc.

— A murit pe loc, repetă Tom cu ochii pierduți.

— Ieșise afară, în drum. Porcul din mașină nici măcar n-a oprit.

— Erau două automobile, spunea Michaelis, unul venea, altul se ducea. Înțelegi?

— Unde se ducea? întrebă polițistul atent.

— Mergeau fiecare în altă direcție. Și ea... – ridică mâna spre pătura de pe masă, dar își stăpâni gestul la mijloc și lăsă să-i cadă brațul de-a lungul trupului – ...a ieșit în fugă din garaj și mașina care venea dinspre New York a intrat direct în ea, cu treizeci sau patruzeci de mile pe oră.

— Cum se cheamă locul ăsta? întrebă polițistul.

— Nu se cheamă în nici un fel.

Un negru palid, bine îmbrăcat, făcu un pas spre noi.

— Era un automobil galben, spuse, un automobil mare și galben. Nou.

— Ai văzut accidentul? întrebă polițistul.

— Nu, dar mașina a trecut pe lângă mine pe drum și avea mai mult de patruzeci de mile pe oră. Poate cincizeci, șaiszeci.

— Ia vino încoace și spune cum te cheamă. Fiți atenți. Vreau să știu cum îl cheamă.

Unele replici din această conversație trebuie să fi ajuns până la Wilson, care se legăna înainte și înapoi în

pragul biroului, căci dintr-odată jelania neîntreruptă făcu loc unei teme noi:

— Nu-i nevoie să-mi spuneți ce fel de mașină era! Știu eu bine ce mașină era.

Îl priveam pe Tom și am văzut cum mușchii de pe umăr i se încordează dintr-odată sub stofa hainei. Se îndreptă repede spre Wilson și, oprindu-se în picioare în fața lui, îl apucă strâns de brațe.

— Calmează-te, îi spuse cu un fel de brutalitate bărbătească, liniștitoare.

Ochii lui Wilson se opriră asupra lui; deodată se ridică în vârful picioarelor și în clipa următoare ar fi căzut în genunchi, dacă Tom nu l-ar fi ținut drept.

— Ascultă-mă, îi zise Tom scuturându-l puțin. Am ajuns aici exact acum câteva clipe, venind de la New York. Îți aduceam mașina despre care am vorbit. Automobilul galben pe care-l conduceam după-amiază nu era al meu – mă auzi? Nu l-am văzut toată după-amiaza asta.

Doar negrul și cu mine eram destul de aproape ca să auzim ce spune, însă polițistului i se păru ciudat în ton și ne privi iritat.

— Ce-i? întrebă el.

— Sunt un prieten de-al lui, își întoarse Tom capul spre agent, continuând însă să-și țină mâinile încleștate pe brațele lui Wilson. Zice că știe mașina care a omorât-o... Era un automobil galben.

Un impuls nelămurit îl făcu pe polițist să se uite mai bănuitor la Tom.

— Dar mașina dumitale ce culoare are?

— E un automobil albastru sport.

— Acum am sosit de la New York, am adăugat.

Cineva care mersese la mică distanță în spatele nostru confirmă, iar polițistul ne întoarce spatele.

— Vreau să-mi spui exact cum te cheamă...

Apucându-l pe Wilson ca pe o păpușă de cârpe, Tom îl împinse în birou, îl așează pe un scaun și se întoarce în garaj.

— Ar fi bine să se ducă cineva să stea cu el, lătră el cu voce autoritară.

Rămase în picioare, nemișcat, până când doi bărbați, care se opriseră mai aproape de ușă, se priviră unul pe altul și se îndreptară, fără nici un fel de entuziasm, spre camera de alături. Tom închise ușa în urma lor și coborî treapta spre garaj, ocolind cu privirile masa de lângă perete. Când trecu pe lângă mine îmi șopti:

— Hai să plecăm.

Conștient de fiecare mișcare pe care o făceam și simțind cum brațele lui autoritare ne deschideau drum prin mulțime, m-am pomenit străbătând gloata tot mai deasă, trecând pe lângă un doctor care tocmai sosise gâfâind, cu trusa în mână, chemat dintr-un fel de speranță nebunească încă de acum o jumătate de oră.

Tom conduse încet până când trecurăm de curbă, apoi piciorul apăsă dintr-odată sălbatic pe accelerație și automobilul zvâcni în noapte. Aproape îndată după aceea am auzit un fel de suspin lung și răgușit și, privindu-l, i-am văzut lacrimile curgându-i șiroaie pe față.

— Porcul blestemat, lașul! gemu el. Nici măcar n-a oprit...

Casa soților Buchanan răsări dintr-odată, plutind înspre noi printre copacii întunecați, foșnitori. Tom opri în dreptul verandei și privi spre etaj, unde, prin iedera care acoperea fațada, se vedeau două ferestre luminate.

— Daisy e acasă, spuse Tom coborând din mașină și aruncându-mi o privire încruntându-se ușor: Ar fi trebuit să te las la West Egg, Nick. Tot nu mai e nimic de făcut în seara asta.

Se produsese o schimbare în el, vorbea grav, cu multă fermitate. Pe când înaintam pe aleea cu pietrișul strălucind în lumina lunii, rezolvă și această problemă în câteva cuvinte grăbite, absente.

— Telefonez după un taxi care să te ducă acasă; și cât aștepti, tu și cu Jordan ar fi mai bine să vă duceți în bucătărie să mâncați ceva, dacă vă e foame.

— Hai!

Deschise ușa de la intrare.

— Nu, mulțumesc. Însă ar fi bine să comanzi un taxi. Aștept afară.

Jordan puse mâna pe brațul meu.

— Nu vrei să intri, Nick?

— Nu, mulțumesc.

Îmi era rău și doream să rămân singur. Jordan mai ezită un moment.

— Nu e decât nouă și jumătate, spuse ea.

Simțeam că n-aș fi putut intra pentru nimic în lume. Eram sătul de ei toți și dintr-odată mi se păru că printre ei o includeam acum și pe Jordan. Cred că înțelesese ceva din expresia feței mele, căci se întoarse brusc și urcă în fugă treptele spre ușa de la intrare. M-am așezat un moment cu capul în mâini, apoi am auzit cum cineva ridică telefonul din furcă și vocea valetului comandând un taxi. Am luat-o încet pe alee îndepărtându-mă de casă, căci aveam de gând să aștept în afara porții.

Făcusem doar câțiva pași când mi-am auzit numele strigat și Gatsby răsări dintre două tufișuri de la mar-

ginea aleii. Cred că eram buimăcit de-a binelea în momentul acela, căci nu mă puteam gândi la altceva decât la luciul costumului lui trandafiriu în bătaia lunii.

— Ce faci aici? l-am întrebat.

— Stau și eu, bătrâne.

Nu știi de ce, dar mi se păru un fel suspect de a-și petrece timpul. Poate că tocmai pregătea o tâlhărie. N-aș fi fost deloc surprins dacă aș fi văzut niște indivizi siniștri – „oamenii lui Wolfsheim“ – răsărind deodată în spatele lui, din tufișuri.

— Ai remarcat ceva neobișnuit pe drum? întrebă după o clipă.

— Da.

Șovăi puțin.

— E moartă?

— Da.

— Așa m-am gândit și eu; i-am spus și lui Daisy. M-am gândit că e mai bine să fie pregătită. A suportat destul de bine șocul.

Îmi făcea impresia că, pentru el, singurul lucru care conta era felul cum suportase Daisy șocul.

— Am ajuns la West Egg pe un drum ocolit, urmă el. Mi-am lăsat mașina în garaj. Nu cred că ne-a văzut cineva, dar bineînțeles că nu pot să fiu sigur.

Îmi era atât de străin și de antipatic în clipa aceea, încât nici n-am mai considerat necesar să-i spun că se înșela.

— Cine era? se interesă el.

— O cheamă Wilson. Soțul este proprietarul garajului. Cum dracu' s-a întâmplat?

— Știi, am încercat să trag de volan...

Se întrerupse deodată și atunci am ghicit adevărul.

— Daisy conducea, nu?

— Da, spuse el după un moment, însă, evident, am să spun că eu eram la volan. Înțelegeți, când am plecat din New York era foarte nervoasă și s-a gândit că are să se mai calmeze conducând. Și femeia aceea a țâșnit dintr-odată în fața noastră, tocmai când ocoleam o mașină care venea din sens invers. S-a întâmplat totul într-o clipă, dar am avut impresia că femeia voia să ne spună ceva, că i se păruse că ne cunoaște. La început Daisy a ocolit-o, luând-o spre mașina cealaltă, dar apoi și-a pierdut cumpătul și s-a întors spre ea. În clipa în care am atins volanul cu mâna am și simțit izbitura... cred că a omorât-o pe loc.

— A sfârtecat-o pur și simplu...

— Ah, nu mai spune, bătrâne, se crispă el. Oricum... atunci Daisy a apăsat pe accelerație. Am încercat s-o fac să oprească, dar nu s-a putut. Așa că am tras frâna de mână. S-a prăbușit pur și simplu în brațele mele și atunci am trecut la volan.

— Până mâine n-o să mai aibă nimic, adăugă el apoi. Am să stau aici să văd dacă încearcă s-o intimideze cu chestia de astăzi după-amiază. S-a încuiat în camera ei și, dacă el încearcă ceva, are să stingă lumina o dată și o s-o aprindă apoi imediat.

— N-are s-o atingă nici cu un deget. Acum nu-i e gândul la ea.

— N-am încredere în el, bătrâne.

— Și cât ai de gând să stai aici?

— Toată noaptea, dacă e nevoie. Oricum, până se culcă toți.

Îmi veni o altă idee. Dacă Tom afla că Daisy fusese la volan? Ar fi putut să-și închipuie cine știe ce legătură între întâmplarea asta și... ar fi putut să se gândească la orice. Am privit spre casă. Jos, la parter, erau două sau

trei ferestre luminate și sus, la etaj, licărirea din camera lui Daisy.

— Așteaptă aici o clipă, i-am spus. Mă duc să văd dacă se întâmplă ceva.

M-am întors spre casă, mergând pe marginea pajiștii, am traversat rondul de pietriș și am urcat în vârful picioarelor treptele din fața verandei. Draperiile salonului erau trase la o parte și se vedea încăperea goală. Traversând veranda – unde cu trei luni înainte, într-o noapte de iunie, stătuserăm reuniți la masă – am ajuns în fața unui dreptunghi mic de lumină, unde, după cât puteam să-mi dau seama, era fereastra bucătăriei. Storul era lăsat, dar chiar lângă pervaz rămăsese un spațiu prin care puteam privi înăuntru.

Daisy și Tom ședeau față în față la masa din bucătărie, cu o farfurie cu friptură de pui între ei și două sticle de bere. Tom îi vorbea încordat, aplecându-se peste masă și, în concentrarea cu care i se adresa, mâna lui coborâse peste a ei, acoperind-o. Din când în când, Daisy își ridica ochii spre el și dădea din cap aprobându-l.

Nu erau veseli și nici unul din ei nu se atinsese de friptură sau de bere, dar nici că erau triști nu s-ar fi putut spune. Din toată imaginea aceasta se desprindea o atmosferă neechivocă de intimitate spontană, necăutată, și oricine i-ar fi văzut ar fi spus că încearcă să pună ceva la cale laolaltă.

Pe când mă îndepărtam de verandă în vârful picioarelor, am auzit taxiul comandat apropiindu-se pe șosea, în întuneric. Gatsby aștepta exact în locul unde-l lăsașem, pe alee.

— Toate bune? mă întrebă el îngrijorat.

— Da, e liniște.

O clipă am șovăit.

— Ai face mai bine să te duci acasă și să încerci să dormi puțin.

Clătină din cap.

— Aștept până se duce Daisy la culcare. Noapte bună, bătrâne.

Cu un gest brusc își înfundă mâinile în buzunarele hainei și se întoarce preocupat, febril, la pândă în fața casei, ca și cum prezența mea l-ar fi tulburat din veghea aceasta sacră. Și m-am îndepărtat, lăsându-l acolo, în picioare în bătaia lunii – veghind o uriașă iluzie.

Capitolul VIII

Știu că în noaptea aceea n-am putut dormi deloc; sirena de ceață a șuierat fără încetare în golf și m-am zbătut într-un fel de febră, între o realitate grotescă și niște vise bizare, înspăimântătoare. Spre zori am auzit un taxi oprindu-se pe alea lui Gatsby și am sărit îndată din pat începând să mă îmbrac. Simțeam că trebuie să-i spun ceva, să-l avertizez, și că dimineață avea să fie prea târziu.

Pe când traversam pașiștea din fața casei lui, am văzut ușa de la intrare încă deschisă și pe el sprijinindu-se de o masă din hol, epuizat de oboseală și deprimare, sau poate de nesomn.

— Nu s-a întâmplat nimic, îmi spuse șters. Am așteptat și pe la patru a apărut la fereastră, a stat acolo o clipă, și pe urmă a stins lumina.

Casa lui nu mi se păruse niciodată atât de goală și de imensă ca în noaptea aceea, pe când rătăceam împreună dintr-o cameră uriașă într-alta, scotocind după țigări. Știu că am tras draperiile din fața unor ferestre atât de adânci, încât pervazurile lor păreau adevărate canapele, știu că am pipăit metri lungi de pereți întunecoși căutând comutatoarele și că o dată m-am poticnit, cu o vibrație disonantă, peste clapele unui pian fantomatic. Peste toate mobilele se așternuse un strat inexplicabil de praf și în camere se simțea un aer închis, ca și cum n-ar

mai fi fost aerisite de multe zile. Până la urmă am găsit caseta pe o masă, dar înăuntru nu mai erau decât două țigări vechi, uscate. Știu că am deschis ușile înalte de sticlă ale salonului și că am stat acolo în întuneric, fumând.

— Ar trebui să pleci de-aici, i-am spus. E aproape sigur că au să-ți identifice automobilul.

— Să plec acum, bătrâne?

— Du-te la Atlantic City o săptămână, sau până la Montréal.

Nici nu-i trecea prin cap. Nu putea s-o părăsească pe Daisy până când n-avea să știe exact ce are de gând. Se mai agăța de o ultimă speranță, pe care n-am avut curajul să i-o spulber.

În noaptea aceea îmi povesti ciudata istorie a tinereții sale cu Dan Cody – și mi-o spuse pentru că „Jay Gatsby“ se pulverizase ca un perete de sticlă în fața brutalității pline de răutate a lui Tom și pentru că toată extravaganța îndelungată, tainică a vieții lui fusese în sfârșit demascată. Cred că ar fi fost gata să recunoască atunci totul, orice, fără nici o rezervă, însă adevărul este că voia să vorbească numai despre Daisy.

Fusese de fapt prima fată „cuminte“ pe care o cunoscutese. Mai reușise să intre în contact și înainte cu astfel de oameni, în împrejurări pe care nu le preciză, însă întotdeauna cu un gard de sârmă ghimpată între ei și el. De la început o dorise cu o intensitate chinuitoare, o vizitase acasă la ea, mai întâi împreună cu alți ofițeri din Camp Taylor, apoi singur. Rămăsese stupefiat – niciodată până atunci nu mai intrase în vreo casă atât de minunată –, însă ceea ce pentru el imprima locuinței o frumusețe care-i tăia literalmente respirația era faptul că Daisy locuia acolo și că pentru ea casa aceasta era un

lucru atât de obișnuit, de la sine înțeles, cât era pentru el cortul de cantonament. În locuința aceasta stăruia pentru el un fel de taină închisă, ca a unui fruct copt, imagini fascinante ale dormitoarelor și camerelor de la etaj, mai fermecătoare și mai proaspete decât atmosfera oricăror altor camere, senzația că în coridoarele acestei case se întâmplau lucruri vesele, scânteietoare, că aici aveau loc întâmplări romantice, dar nu dintre cele pe care să și le reamintești mai târziu înconjurate de o mireasmă de lavandă, ci noi, vii și vibrând încă de zgomotul motoarelor de automobil, de dansurile de pe urma cărora rămâneau flori tremurătoare, ofilindu-se încet. Îl tulbura și faptul că până atunci mulți bărbați se îndrăgostiseră de Daisy – și asta-i sporea și mai mult fascinația în ochii lui. Simțea prezența lor în întreaga casă, însuflețind aerul în jur cu umbrele și ecourile unor emoții încă vibrante.

Își dădea seama însă că intrase în casa lui Daisy printr-un accident uriaș. Oricât de glorios avea să-i fie viitorul sub numele de Jay Gatsby, pe atunci era doar un tânăr sărac, fără trecut, și dintr-un moment într-altul mantia aceasta romantică, invizibilă, a uniformei i-ar fi putut aluneca de pe umeri. Astfel încât se grăbea să profite de fiecare moment. Lua tot ce putea, fără scrupule și înfometat parcă – și până la urmă o luă și pe Daisy însăși într-o noapte de octombrie, tocmai pentru că știa că nu are nici dreptul să-i atingă mâna.

După aceea, ar fi trebuit poate să se disprețuiască pe sine însuși, căci o cucerise cu o minciună. Nu că s-ar fi lăudat cu niște milioane fantomatice, însă adevărul este că îi dăduse în mod deliberat lui Daisy un sentiment de certitudine: o făcuse să creadă că venea din aceeași lume

cu ea, că era în stare să aibă grijă de ea. Or, în realitate, nu avea nici unul din privilegiile acestea – nu avea în spatele său o familie cu o situație și un venit destul de mare, și la simplul capriciu al unor autorități impersonale ar fi putut fi aruncat oriunde în lumea largă.

Fapt este că nu se disprețuia, și nici lucrurile nu s-au întâmplat așa cum își închipuise. La început intenționase probabil să profite de toate prilejurile oferite și apoi să treacă mai departe, însă înțelese deodată că pornise într-o căutare nesfârșită a Sfântului Graal. Știa că Daisy este o ființă excepțională, însă până atunci nu-și dăduse seama cât de ieșită din comun poate fi o fată „cuminte”. Dispăruse dintr-odată în casa ei luxoasă, în viața ei plină de oameni bogați – părăsindu-l pe Gatsby, nemailăsându-i nimic de care să se agațe. Se simțea ca și când s-ar fi căsătorit cu ea, dar atât.

Când se întâlniseră după aceea din nou, două zile mai târziu, Gatsby era cel cu respirația tăiată, simțindu-se, într-un fel, înșelat. Veranda scliffea de scânteierea unor licăriri stelare, care puteau fi cumpărate cu bani: împletitura fotoliului foșni fascinant când Daisy se întoarse spre el, atunci când îi sărută gura delicioasă, însuflețită de curiozitate. Arăta rătăcită și asta făcea ca vocea să-i fie mai scăzută, mai încântătoare decât oricând, și Gatsby era copleșit de tinerețea și taina pe care averea le captează și le menține, de prospețimea hainelor luxoase și orbitoare, de prezența ființei care scânteia ca argintul, neatinsă și mândră, deasupra agitațiilor înfierbântate, inutile, ale celor săraci.

— Nici nu-ți pot spune cât de surprins am fost când mi-am dat seama că o iubesc, bătrâne. Am sperat chiar un timp că o să mă respingă, însă n-a făcut-o, pentru că

și ea mă iubea. Credea că știu o grămadă de lucruri, pentru că mă pricepeam la multe despre care ea habar n-avea... Adevărul este că ajunseseam la un punct tot mai îndepărtat de ambițiile mele, tot mai îndrăgostit de ea cu fiecare clipă, și nici nu-mi mai păsa. La ce mi-ar fi servit să fac lucruri mari, dacă trăiam mai intens și mai adevărat stând de vorbă cu ea, povestindu-i ce aveam de gând să fac?

În ultima după-amiază înainte de a pleca spre Europa, rămăsese multă vreme tăcut, strângând-o pe Daisy în brațe. Era o zi rece de toamnă, focul ardea în cameră și obrazii ei erau îmbujorați. Din când în când se mișca și atunci își mișca și el brațele puțin, și o dată îi sărutase părul negru, scânteietor. În după-amiaza aceea se simțiseră amândoi calmi, liniștiți, ca și când ar fi vrut să păstreze o amintire adâncă pentru îndelungata despărțire ce avea să înceapă de a doua zi. Niciodată în acea lună de dragoste nu fuseseră mai aproape, nu comunicaseră mai profund decât atunci când Daisy își lipise tăcută buzele de umărul uniformei lui, sau când el îi atinsese ușor vârful degetelor, ca și cum ar fi crezut-o adormită.

În război făcuse o carieră excepțională. Fusese avansat căpitan înainte de a ajunge pe front și după luptele din Argonne fu din nou avansat, devenind comandantul detașamentului de mitraliori al diviziei. După armistițiul încercă din răsuputeri să se întoarcă mai curând acasă, însă o serie de complicații sau de neînțelegeri îl trimiseră mai întâi la Oxford. Era de-a dreptul speriat acum – în scrisorile pe care le primea de la Daisy simțise un fel de disperare agitată. Nu înțelegea de ce nu putea veni mai repede acasă, începuse să simtă presiunea lumii din afară

și ar fi vrut să-l vadă, să-l aibă alături, să se încredințeze astfel că, în fond, făcuse ceea ce trebuia să facă.

Căci Daisy era tânără și lumea ei artificială era încărcată de orhidee, de flirturi plăcute, lipsite de griji, de muzica orchestrelor care lansau cântecele la modă în anul acela, distilându-i în melodii noi tristețea și tot ceea ce era sugestiv, fermecător în viață. Noapți întregi saxofoanele se jeluiau în vaietele disperate ale bluesurilor și, în vremea aceasta, sute de perechi de pantofi aurii și argintii împrăștiau praful scânteietor. La ceasul cenușiu al ceaiului se găseau întotdeauna camere care pulsau neînțecat de febra blândă, scăzută a acestei muzici, în timp ce chipuri, mereu altele, se deschideau ca niște petale de trandafir, spulberate de colo-colo pe podele în plânsul trompetelor.

În universul acesta crepuscular, Daisy reintră în viața mondenă; fără să știe cum, avea zilnic câte o jumătate de duzină de întâlniri cu o jumătate de duzină de bărbați și adormea spre zori în timp ce măgelele și șifonul rochiei de seară zăceau încurcate printre orhideele pălite de lângă patul ei. Dar ceva din ea o împingea spre o hotărâre. Voia ca viața ei să capete formă acum, îndată, iar hotărârea aceasta trebuia luată cu o anumită forță, a iubirii, a banilor, a unui aranjament practic care să nu poată fi pus la îndoială – și simțea că era o hotărâre tot mai de neînălțurat.

Forța aceasta căpătă chip spre mijlocul primăverii, odată cu sosirea lui Tom Buchanan. În persoana și în situația lui socială se confirma o anumită hotărâre masivă, iar Daisy se simți flatată că îi acorda atenție. Se dăduse, fără îndoială, o anumită luptă în sufletul ei, care se în-

cheiasse într-un sentiment de ușurare. Scrisoarea i-a parvenit lui Gatsby când era încă la Oxford.

Se făcuse ziuă peste Long Island și știu că am cutreierat dintr-o cameră într-alta prin casă, deschizând și celelalte ferestre de la parter, lăsând să se reverse în camere lumina cenușie a zorilor, trecând în auriu. Umbra unui copac cădea peste pajiștea acoperită de rouă și păsări nevăzute începură să cânte printre frunzele albastrii. În aer plutea o adiere înceată, plăcută, care nu ajungea să fie tocmai vânt și care promitea o zi răcoroasă, minunată.

— Nu cred că l-a iubit vreodată.

Gatsby se întoarse de la fereastră privind-mă provocator parcă:

— Trebuie să ții seama, bătrâne, că era tare agitată azi după-masă. El i-a spus dintr-odată, cu brutalitate, fel de fel de lucruri care au speriat-o, făcându-mă să apar ca un escroc ieftin. Rezultatul este că nici n-a mai știut ce spune.

Se așeză posomorât.

— Evident, poate că l-a iubit o clipă, un moment, când s-au căsătorit, dar după aceea m-a iubit și mai mult pe mine, înțelegi?

Și deodată adăugă o remarcă bizară:

— În orice caz, a fost o chestiune strict personală.

Ce putea însemna o asemenea frază, decât că te lăsa să bănuiești o intensitate nemăsurată, bolnăvicioasă, în felul lui de a înțelege toată întâmplarea?

Se întorsese din Franța pe când Tom și Daisy erau în călătorie de nuntă și se dusese de îndată la Louisville, cu ultimii bani din soldă. Călătoria îl făcuse să se simtă extrem de nenorocit, dar n-ar fi putut-o evita. Rămase

acolo o săptămână, plimbându-se pe străzile unde răsuseră împreună pașii lor în noaptea aceea de noiembrie, revăzând toate locurile pe unde trecuseră în automobilul ei alb. Întocmai cum locuința lui Daisy i se păruse totdeauna mai tainică și mai strălucitoare decât orice altă casă, acum imaginea orașului acestuia, deși ea nu mai era aici, părea aureolată de o splendoare melancolică.

Plecă din oraș cu senzația că, dacă ar mai fi căutat-o, ar fi putut-o găsi, simțind într-un fel că o lăsa acolo. Trenul cu care plecă – rămăsese acum fără nici un ban – era înăbușitor. Ieși pe culoar, așezându-se pe o strapontină și gara lunecă pe lângă el, iar în jur începură să fugă zidurile unor clădiri necunoscute. Apoi trenul trecu peste câmpurile primăvăratice și, o clipă, un autobuz galben alergă paralel cu trenul, iar oamenii din el ar fi putut fi aceiași care o întâlniseră întâmplător pe Daisy prin oraș, fără să-i înțeleagă magia chipului.

Șinele cotiră și trenul se depărtă tot mai mult de soarele care, pe măsură ce cobora, părea să se deschidă ca o binecuvântare deasupra orașului, rămas tot mai mult în urmă, a orașului unde respirase ea. Întinse mâna deznădăjduit, ca și cum ar fi vrut să prindă măcar o șuviță de aer, să păstreze ceva din atmosfera locurilor care prin ea deveniseră atât de miraculoase, însă totul i se mișca prea repede prin fața ochilor încețoșați și înțelese atunci că pierduse pentru totdeauna lucrul cel mai viu, cel mai minunat din acest oraș.

Se făcuse ora nouă când, după un mic dejun frugal, am ieșit afară pe verandă. Peste noapte ceva se schimbase în aer și acum era dintr-odată limpede că venise toamna. Grădinarul, ultimul dintre vechii servitori ai lui Gatsby, se opri în fața treptelor de la intrare.

— Am să scot astăzi apa din piscină, domnule Gatsby. Foarte curând au să înceapă să cadă frunzele și știți că avem întotdeauna necazuri cu țevile.

— Nu, nu astăzi, răspuse Gatsby.

Se întoarse spre mine ca și cum s-ar fi scuzat:

— Știi, bătrâne, că n-am făcut niciodată în vara asta baie în piscină?

Mi-am privit ceasul și m-am ridicat.

— Nu mai am decât douăsprezece minute până pleacă trenul.

De fapt, n-aș fi vrut să mă duc în oraș în dimineața aceea. Nici n-aș fi putut lucra în liniște, dar mai era ceva, mai important: nu voiam să-l las singur pe Gatsby. Am stat deci până ce-am pierdut trenul, și apoi încă unul, înainte de a mă decide să mă despart de el.

— Am să-ți telefonez din oraș, am spus în cele din urmă.

— Te rog, bătrâne.

— Te sun pe la prânz.

Coborâram încet treptele.

— Și Daisy trebuie să-mi telefoneze.

Mă privea îngrijorat, așteptând parcă să-i confirm speranța.

— Da, sigur.

— Ei, la revedere.

Ne strânseram mâinile. Înainte de a ajunge la poartă, mi-am amintit însă că voiam să-i spun ceva și m-am întors spre el.

— Știi, toți sunt niște ticăloși! i-am strigat de acolo. Tu ești mai bun decât ei toți la un loc.

Mă simt mulțumit ori de câte ori îmi amintesc că i-am spus-o. A fost, de fapt, singurul compliment pe

care i l-am făcut vreodată; iar adevărul este că, într-un fel, l-am dezaprobat de la bun început și până la sfârșit. În prima clipă dădu doar din cap politicos, însă apoi fața i se deschise în surâsul acela radios, plin de înțelegere, ca și cum noi doi am fi fost dintotdeauna de aceeași părere în această privință. Nota țipătoare a hainelor lui roz făcea o pată colorată pe treptele albe și-mi veni în minte seara când, cu trei luni înainte, intrasem pentru prima dată în această casă veche. Atunci, pajiștea și aleea erau pline de cei care schimbau păreri și versiuni fantaziste despre trecutul lui – iar el rămăsese și atunci în picioare pe trepte, ocrotindu-și visul nepieritor, neschimbător, și le făcuse semn cu mâna, plin de amabilitate.

Îi mulțumisem atunci pentru ospitalitate, întotdeauna noi, oaspeții, îi mulțumeam pentru asta – eu ca și toți ceilalți.

— La revedere! i-am strigat. Mulțumesc pentru micul dejun, Gatsby.

În oraș, la birou, am încercat o vreme să pun în ordine o interminabilă listă de acțiuni, dar am adormit cu capul pe masă. Puțin înainte de prânz m-a trezit telefonul și am tresărit simțindu-mi fruntea scaldată în sudoare. Era Jordan Baker; îmi telefona adesea la ora asta, deoarece nu știa niciodată precis cum avea să-și petreacă după-amiaza, între hoteluri, cluburi, nenumăratele vile pe unde făcea vizite, și n-aș mai fi putut-o găsi în restul zilei. De obicei vocea ei suna limpede și rece, ca o minge aruncată de pe unul din terenurile de golf și rostogolită înăuntru prin geamul biroului meu. Însă în dimineața aceea glasul mi se păru uscat și aspru.

— M-am mutat de la Daisy, spuse ea. Sunt la Hampstead acum și după-masă plec la Southampton.

Probabil că procedase cu tact hotărând să plece de la Daisy, însă gestul acesta mă irită într-un fel nelămurit și următoarea ei remarcă – „N-ai fost prea drăguț cu mine aseară“ – mă făcu să adopt deodată o atitudine rigidă:

— Ce importanță mai avea, atunci?

O clipă de tăcere. Apoi Jordan zise:

— Totuși... vreau să te văd.

— Și eu vreau să te văd.

— Să zicem că nu mă mai duc la Southampton și vin în oraș astăzi după-amiază?

— Nu, nu cred că se poate astăzi după-amiază.

— Bine, atunci.

— E imposibil astăzi după-amiază. Am mai multe...

Discutarăm așa un timp și apoi, brusc, conversația se termină. Nu mai știu care din noi a închis, dar știu că nu mi-a mai păsat. N-aș fi putut sta de vorbă cu ea în fața unei mese de ceai în după-amiaza aceea, chiar dacă aș fi știut că altminteri n-aș mai fi întâlnit-o niciodată în viață.

Câteva momente mai târziu am telefonat la Gatsby acasă, însă era ocupat. Am încercat de patru ori și, în cele din urmă, o voce exasperată de la centrală îmi spuse că linia era ocupată pentru o conversație interurbană cu Detroitul. Scoțând din buzunar mersul trenurilor, am făcut un cerc mic în dreptul trenului de patru fără zece. Apoi m-am lăsat pe spate în scaunul meu și am încercat să meditez. Era exact ora douăsprezece.

Dimineața, când trecusem cu trenul pe lângă grămezile de cenușă, îmi îndreptasem deliberat privirile spre cealaltă parte a vagonului. Îmi închipuiam că toată ziua avea să fie mulțime de curioși în fața garajului lui Wilson, cu copii scormonind prin praf și căutând pete de sânge,

și vreun isteț mai guraliv povestind cele întâmplate, luând-o mereu de la început, până când aveau să devină din ce în ce mai puțin reale și pentru el și n-o să mai poată spune nimic, iar sfârșitul tragic al lui Myrtle Wilson avea să rămână uitat. Acum însă aș vrea să mă întorc puțin în timp și să spun ce s-a petrecut la garaj după ce pleasem de acolo, în seara precedentă.

Pe Catherine, sora lui Myrtle, o găsiră cu oarecare greutate. În noaptea aceea își încălcaseră probabil principiile care o împiedicau să bea, căci atunci când a ajuns la locul accidentului era complet abrutizată de beție și nu putuse fi făcută să înțeleagă că ambulanța plecase cu cadavrul spre Flushing. Când în sfârșit îi băgară în cap asta, leșină de îndată, ca și cum aici ar fi stat partea cea mai tragică a întregii întâmplări. Cineva din asistență, un om amabil sau pur și simplu un curios, o urcase în automobilul său și plecase cu ea pe urma mașinii cu cadavrul surorii ei.

Până târziu, după miezul nopții, o mulțime mereu împrăștiată de gură-cască rămase strânsă în fața garajului, în timp ce înăuntru, pe banchetă, George Wilson se legăna, buimăcit de durere, cu tot corpul într-o parte și într-alta. Un timp, ușa spre cămăruța din fund rămăsese deschisă și cei care intrau în garaj își aruncau fără să vrea privirile înăuntru. Până la urmă cineva își exprimase cu voce tare părerea că n-ar mai trebui tolerată situația aceasta și trântise cu vehemență ușa. La început Michaelis și alți câțiva rămăseseră cu el, vreo patru sau cinci bărbați, mai târziu doar vreo doi-trei. Și mai târziu, Michaelis îl rugase pe ultimul dintre străinii care întârziu acolo să mai rămână vreun sfert de ceas, cât să

aibă vreme să traverseze șoseaua până acasă la el, să facă un ibric de cafea. După aceea rămăsese, el singur cu Wilson, până-n zori.

Pe la trei dimineața, gemetele incoerente de suferință ale lui Wilson începuseră să se liniștească – devenise mai calm și prinsese chiar să vorbească mai cu șir despre automobilul galben. Spunea că are un mijloc să-l identifice pe proprietarul automobilului și apoi povestise chiar ceva nelămurit, o întâmplare petrecută cu vreo două luni înainte, când soția lui se întorsese din oraș zgâriată pe față și cu nasul umflat.

Însă, povestind asta, începuse să se schimbe la față și să plângă din nou, suspinând: „O, Doamne!“, iarăși și iarăși, cu vocea spartă. Michaelis încercase stângaci să-i abată atenția de la această amintire.

— De câtă vreme ești tu căsătorit, George? Hai, liniștește-te o clipă și să încercăm să stăm de vorbă ca oamenii. Câți ani ați fost căsătoriți?

— Doisprezece ani.

— Și n-ați avut copii? Hai, George, liniștește-te, ce Dumnezeu! Te-am întrebat, n-ați avut copii?

În toată vremea asta, gâzele de noapte continuau să se izbească zgomotos de becul mat și, ori de câte ori Michaelis auzea câte o mașină șuierând afară pe șosea, i se părea că e aceeași care, cu câteva ceasuri înainte, trecuse fără să se oprească. Nu se putea hotărî să intre în garaj, mai ales că masa pe care fusese întins cadavrul rămăsese mânjită de sânge, așa că preferase să se învâртеască de colo până colo prin cămăruță – învățase pe dinafară toate obiectele și mobilele din încăpere – și din când în când se așeza lângă Wilson, încercând să-l facă să stea locului.

— Tu nu te duci niciodată la biserică, George? N-ai vrea să te duci acum, chiar dacă n-ai mai fost de multă vreme? Dacă vrei, îi telefonez pastorului și îl rog să vină să stea de vorbă puțin cu tine, ce zici?

— Nu țin de nici o biserică.

— Dar ar trebui, George, mai ales în momente ca astea. Trebuie să te fi dus vreodată la biserică în viața ta. Când te-ai căsătorit, n-ai fost? Hai, George, fii atent puțin la ce spun. Ce Dumnezeu, nu v-ați căsătorit la biserică?

— Asta a fost demult, demult de tot.

Efortul făcut ca să răspundă îi întrerupsese ritmul în care se legăna încoace și încolo cu tot trupul – o clipă rămase tăcut. Și apoi aceeași expresie, pe jumătate buimacă, pe jumătate prea lucidă, i se întoarse în privirile altminteri încețoșate.

— Ia uită-te în sertarul acela, de acolo, spuse deodată arătând cu degetul spre birou.

— Care sertar?

— Ăla de sus.

Michaelis deschise sertarul. Înăuntru nu era nimic decât o zgardă de câine, mică, elegantă, de piele bătută cu ținte de argint. După toate aparențele, era neîntrebuițată.

— Asta vrei? întrebă el arătându-i-o.

Wilson dădu din cap cu privirea fixă.

— Am dat de ea ieri după-amiază. A încercat ea să-mi explice, dar am bănuit de la început că e ceva suspect aici.

— Cum adică, nevastă-ta a cumpărat-o?

— Era în masa ei de scris, învelită în hârtie de mătase.

Lui Michaelis nu i se păru nimic ciudat în asta. Îi spuse lui Wilson că puteau exista zeci de motive pentru care femeia cumpărase o zgardă. Wilson însă mai auzise toate aceste explicații și înainte, de la Myrtle, pentru că toată vremea continuă să suspine în șoaptă: „O, Doamne!” – așa că până la urmă interlocutorul său preferase să tacă din gură.

— Și până la urmă a omorât-o, spuse Wilson.

Și dintr-odată, maxilarul inferior îi căzu brusc și rămase cu gura căscată.

— Cine a omorât-o?

— Știu eu cum să aflu cine.

— Ești morbid, George, îi răspunse prietenul său. Șocul a fost prea puternic pentru tine și acum nici nu mai știi ce spui. Mai bine încearcă să-ți vii în fire până mâine-dimineață.

— A asasinat-o.

— A fost un accident, George, ce Dumnezeu!

Wilson clătină din cap. Ochii i se îngustară și gura i se deschise și mai tare, ca și cum ar fi exclamat neîncrezător, numai pentru sine.

— Știu eu, spuse apoi cu un aer definitiv. De felul meu sunt gata să acord credit celorlalți și nu gândesc rău despre nimeni, dar când înțeleg un lucru, atunci sunt sigur. Era individul din automobil. Ea a fugit în stradă să-i spună ceva și el n-a vrut să oprească.

Și Michaelis observase, însă lui i se părea că faptele n-aveau nici o semnificație anume. Credea pur și simplu că doamna Wilson încercase să se smulgă de lângă bărbatul ei, să fugă de acolo, nu să oprească un anumit automobil din cele care treceau pe șosea.

— Dar cum îți vine să crezi că nevastă-ta ar fi fost o astfel de femeie?

— A, ea e ca pisica blândă, spuse Wilson ca și cum în felul acesta ar fi răspuns întrebării celuiilalt. O, Doamne...

Începuse să se legene iarăși din tot corpul, iar Michaelis rămase în picioare frământând zgarda între degete.

— N-ai vrea să telefonez vreunui prieten de-al tău, să-l rog să vină, George?

Dar asta era și pentru el doar o speranță în care nu putea crede – era aproape sigur că Wilson n-avea nici un prieten: nu reușise să se împrietenească nici măcar cu nevastă-sa. Astfel că puțin mai târziu, când începuse să remarce o anumită schimbare în atmosfera camerei, o licărire albastră în ferestre, și-și dăduse seama că se apropie zorile, simțise o oarecare ușurare. Pe la cinci dimineața cerul devenise albastrui, așa că puteau stinge luminile în cameră.

Ochii sticloși ai lui Wilson se întorseseră spre mormanele de cenușă împinsă de vânt în nori întunecați, cu forme fantastice, purtați de colo-colo de suflul slab al dimineții.

— I-am spus-o până la urmă, murmură el după o lungă tăcere. I-am spus că pe mine mă poate duce de nas, dar pe Dumnezeu nu-l poate înșela. Am luat-o de mână și am dus-o la fereastră – se ridică el însuși acum cu un efort, îndreptându-se spre fereastra care dădea în spatele garajului, lipindu-și fața de geam – și i-am spus: „Bagă de seamă, Dumnezeu știe ce ai făcut, știe tot. De mine poți să te ascunzi, dar pe El nu-l poți înșela!“

Rămas în picioare în spatele lui, Michaelis își dădu seama deodată, cu un șoc, că Wilson privea drept în

ochii doctorului T.J. Eckleburg, care tocmai răsăriseră, enormi și decolorați, din întunericul tot mai grabnic risipit al nopții.

— Dumnezeu le vede pe toate, repeta Wilson.

— Liniștește-te, omule, e doar o reclamă, îl asigură Michaelis.

Un impuls nelămurit îl făcu să se întoarcă cu spatele la fereastră și să privească nehotărât în jurul lui prin cameră. Wilson însă rămase multă vreme cu fața lipită de geam, clătînându-și amețit capul, fixând orb semiîntunericul zorilor.

Pe la ora șase, Michaelis, complet istovit, aproape scosese un suspin de ușurare când auzise un automobil oprindu-se afară. Venise unul dintre cei care vegheaseră cu el seara și care promisese să revină dimineața. Michaelis pregătise micul dejun pentru trei persoane și el cu celălalt mâncaseră în tăcere. Wilson părea mai liniștit acum, iar Michaelis se dusese acasă să se culce; peste vreo patru ceasuri, când revenise la garaj, nu-l mai găsisese.

Mai târziu, drumurile lui Wilson au putut fi reconstituite – mersese tot timpul pe jos – la început până la Port Roosevelt, apoi la Gad's Hill, unde comandase un sendviș pe care nu-l mâncase și o ceașcă de cafea. Era probabil frânt de oboseală, căci mergea încet – nu ajunsese la Gad's Hill decât la amiază. Până aici n-a fost greu de urmărit – câțiva băieți văzuseră un bărbat care „nu părea în toate mințile“, iar vreo doi-trei automobilisti își aminteau că Wilson îi fixase cu o insistență stranie, de pe marginea drumului. Timp de vreo trei ceasuri după aceea dispăruse cu totul. Pentru că îi spusese lui Michaelis că „știe el cum să-l descopere“ pe vinovat, poliștii presupuneau că în timpul acesta mersese de la

un garaj la altul, întrebând de un automobil galben. Adevărul este însă că aceasta nu s-a putut dovedi, căci nici unul dintre proprietarii de garaje de prin partea locului nu venise să declare că l-ar fi întâlnit și poate că, la urma urmelor, Wilson izbutise să afle pe vreo cale mai simplă lucrul pe care ținea atât de mult să-l știe. Pe la două și jumătate ajunsese la West Egg, unde întrebuse un trecător de drumul spre locuința lui Gatsby. La vremea aceea, așadar, aflase numele lui Gatsby.

Pe la orele două după-amiază, Gatsby își pusese costumul de baie și lăsase vorbă valetului să-l anunțe imediat la piscină dacă avea să-i telefoneze cineva. Trecurse pe la garaj să-și ia salteaua pneumatică cu care se amuzaseră atâta oaspeții lui la petrecerile din timpul verii și șoferul îl ajutase s-o umfle. Lăsase și acolo instrucțiunile ca mașina sport decapotabilă să nu fie scoasă din garaj sub nici un motiv – lucru care păruse ciudat, deoarece bara din față trebuia reparată.

Cu salteaua în spinare, Gatsby se îndreptase spre piscină. Pe drum se oprise o dată, să și-o așeze mai bine în cârcă, și șoferul se oferise să-l ajute, însă el clătinase din cap și, o clipă după aceea, dispăruse printre copacii îngălbeniți de toamnă.

În acest timpul nu-i telefonase nimeni – valetul se lipsise de siesta de după-amiază rămânând să aștepte lângă aparat până la ora patru, adică mult mai mult decât ar mai fi fost cu putință să-i comunice lui Gatsby că i-ar mai fi telefonat cineva. Cred că nici Gatsby nu mai spera în vreun telefon de la Daisy și poate că la urma urmelor nici nu-i mai păsa. Dacă e adevărat ce cred, atunci Gatsby se simțise deodată înstrăinat, singur, îndepărtat, fără putință de întoarcere spre lumea lui vie,

fierbinte, de altădată; ca și cum ar fi înțeles că a plătit un preț prea scump pentru că trăise prea multă vreme îndrăgostit doar de-un vis. Cred că-și ridicase ochii spre un cer pe neașteptate cu totul necunoscut, care i se arăta printre frunzele dintr-odată înspăimântătoare, și fusese cuprins de un fior atunci când înțelesese brusc cât de inexplicabil și grotesc poate fi un trandafir și cât de brutal poate cădea lumina soarelui peste o iarbă ce parcă abia atunci fusese creată. O lume cu totul nouă – materială, însă lipsită de realitate – îl înconjura acum, și în ea se mișcau, fără sens, stafii palide, exprimând tremurătoare niște visuri nedeslușite, care căpătau formă și se destrămau în jurul lui... asemenea siluetei fantastice, ninse cu cenușă, care alunecă spre el răsărind dintre copacii deodată străini, nemaivăzuți niciodată până atunci.

Șoferul – unul dintre protejații lui Wolfsheim – fusese cel care auzise împușcăturile și mai târziu declarase că nici măcar nu i se păruseră ciudate. Venisem cu mașina direct de la gară spre vila lui Gatsby și graba febrilă cu care mă năpustisem, gâfâind, pe scările de la intrare fusese de fapt primul lucru care-i alarmase pe cei din casă. Însă convingerea mea este că la vremea aceea ei știau. Fără a schimba aproape nici o vorbă, toți patru – șoferul, valetul, grădinarul și cu mine – am alergat spre piscină.

Apa din bazin era străbătută de o vibrație abia perceptibilă, pe măsură ce valurile iscate de la un capăt se întindeau, pierzându-se, spre celălalt. În undulările care păreau doar umbre ale valurilor, salteaua umflată se legăna nefiresc, împinsă încoace și-ncolo în bazin. Doar o mică izbucnire neașteptată a vântului, care abia dacă încreți suprafața apei, îi schimbă ritmul legănării, căci era îngreunată încă de trupul care o apleca într-o parte. Un

mănunchi de frunze veștede se roteau încetișor închipuind un cerc subțiratic, sângerieu, pe suprafața apei.

Abia după ce am pornit spre casă cu trupul lui Gatsby, grădinarul a descoperit și cadavrul lui Wilson, ceva mai încolo, întins în iarbă, și atunci am știut că toată această nefirească dramă își găsisse împlinirea.

Capitolul IX

Acum, după doi ani, îmi mai amintesc încă de ceea ce a urmat în acea zi, de noaptea următoare și în ziua de după aceea ca de un pelerinaj nesfârșit de polițiști, fotografi, ziariști, intrând și ieșind pe ușa vilei lui Gatsby. La poartă fusese legată o frânghie și alături stătea un polițist care-i îndepărta pe curioși, însă foarte curând copiii de prin partea locului descoperiseră că puteau pătrunde pe proprietatea lui Gatsby prin curtea vilei mele, astfel că în permanență se afla câte un grup în jurul piscinei. Cineva, un tip cu o atitudine foarte sigură pe sine, cred că un detectiv, își exprimase părerea, când se aplecase în după-amiaza aceea peste cadavrul lui Wilson, că e vorba de „un nebun“, și afirmația aceasta, investită cu o autoritate inexplicabilă, fusese reluată în ziarele de a doua zi dimineața.

În marea lor majoritate, relatările ziarelor reconstituiau un coșmar – o povestire grotescă, amănunțită, febrilă și neadevărată. Când Michaelis își prezentă depoziția la anchetă, vorbind despre bănuielile lui Wilson în legătură cu nevastă-sa, am crezut că avea să iasă la iveală întreaga poveste, servită ca pe tavă curiozității generale, însă Catherine, care ar fi putut să furnizeze multe amănunte, nu a spus nici un cuvânt. Ba chiar a dat dovadă de o tărie de caracter surprinzătoare, fixându-l pe judecător

cu o privire hotărâtă pe sub sprâncenele grijuliu desenate cu creionul și jurând că sora ei nu-l întâlnise niciodată pe Gatsby, că fusese cât se poate de fericită cu Wilson și că purtarea ei nu îndreptăța nici un fel de reproș. Ajunsesse să se convingă singură de ceea ce spunea și începuse să plângă spasmodic în batistă, ca și cum doar ideea aceasta i s-ar fi părut insuportabilă. Astfel că, în cele din urmă, pentru ca întregul caz să capete cea mai simplă explicație, s-a stabilit că pe Wilson „durerea îl făcuse iresponsabil“. Și lucrurile au rămas aici.

Pentru mine însă, toată această latură a chestiunii nu era nici măcar reală, esențială. M-am regăsit deodată de partea lui Gatsby și am constatat că eram singur pe această poziție. Din momentul în care telefonasem știrea la West Egg Village, toate chestiunile practice căzuseră asupra mea. La început, luat pe nepregătite, fusesem pus în încurcătură. Apoi, pe când Gatsby zăcea în casă, singur, nemișcat, tăcut, neînsuflețit, cu fiecare ceas care trecea, începeam să înțeleg că sunt răspunzător, pur și simplu pentru că nimeni altcineva nu manifestase nici un interes – în nici un caz acel interes intens, personal, la care oricare dintre noi ar putea avea cel puțin un drept cât de vag atunci când își încheie viața.

I-am telefonat lui Daisy la vreo jumătate de ceas după ce-l găsiserăm, un gest instinctiv și fără ezitare. Mi se răspunse însă că ea și cu Tom plecaseră pe la prânz, după ce-și făcuseră bagajele.

— Și n-au lăsat nici o adresă?

— Nu.

— Nici n-au spus când se întorc?

— Nu.

— Nici nu știți pe unde pot fi? Cum aș putea să dau de ei?

— Nu știu. Nu pot să vă spun nimic.

Aș fi vrut să aduc pe cineva lângă el. Aș fi vrut să intru în camera în care zăcea acum, să-i spun: „Am să găsesc pe cineva, Gatsby. Stai liniștit. Ai încredere în mine și până la urmă am să găsesc eu pe cineva...“.

Numele lui Meyer Wolfsheim nu figura în cartea de telefon. Valetul mi-a dat adresa biroului său din Broadway și m-am interesat la informații, însă până să primesc numărul, trecuse de mult ora cinci și nu mi-a mai răspuns nimeni.

— Vreți să mai încercați, am stăruit pe lângă telefonista de la centrală.

— Am sunat de trei ori, ați văzut doar.

— E ceva foarte important.

— Regret. Cred că nu mai e nimeni acolo.

M-am întors în salon și o clipă am rămas locului, gândindu-mă că toate persoanele acelea scortoase, oficiale, care umpleau încăperea acum nu erau decât vizitatori întâmplători. Când unul dintre ei îndepărtă cearșaful care acoperea cadavrul și-l privi pe Gatsby cu ochi reci, străini, mi se păru că-i aud iarăși vocea, protestând deznădăjduită:

„Ascultă, bătrâne, trebuie să găsești pe cineva, încearcă, încearcă din toate puterile. Nu pot să trec prin asta singur“.

Cineva se apucă să-mi pună fel de fel de întrebări, însă i-am întors pur și simplu spatele și, urcând la etaj, am început să caut febril prin sertarele descuiate ale biroului. Îmi aminteam că nu-mi spusese niciodată clar dacă părinții lui mai erau sau nu în viață. Nu am găsit însă nimic – doar fotografia lui Dan Cody, simbol al unei perioade de violențe uitate, care mă privea din pereți cu ochi fiși.

În dimineața următoare, l-am trimis pe valet la New York cu o scrisoare pentru Wolfsheim, prin care îi ceream informații și-l rugam insistent să vină cu primul tren. Rugămintea aceasta mi se păru de altfel inutilă pe când o scriam. Eram sigur că avea să pornească de îndată ce o să vadă știrea în ziare, după cum eram convins că avea să sosească o telegramă de la Daisy încă înainte de amiază – însă nu sosi nici telegrama, nici domnul Wolfsheim; nimeni altcineva decât din nou polițiști, fotografi, ziariști. La vremea când se întoarse valetul cu scrisoarea lui Wolfsheim, începusem să fiu cuprins de un sentiment de sfidare, de un fel de solidaritate disprețuitoare între Gatsby și mine, îndreptată împotriva lor, a tuturor.

Dragă domnule Carraway,

A fost unul din șocurile cele mai teribile pe care le-am simțit în viața mea, nici nu-mi vine să cred că-i adevărat. Un gest criminal atât de nebunesc cum a săvârșit omul acesta ar trebui să ne pună pe toți pe gânduri. Nu pot veni acum, căci am unele afaceri importante și nu-mi pot permite să fiu implicat într-o asemenea poveste. Dacă pot face ceva, mai târziu, te rog să mă anunți în scris prin Edgar. Când aud de câte o întâmplare din aceasta, nici nu mai știu pe ce lume sunt, de parcă n-aș mai fi om.

*Al dumatile sincer,
MEYER WOLFSHEIM*

și apoi, adăugase cu un scris febril:

Anunță-mă ce e cu înmormântarea etc. Habar n-am despre familia lui.

Când se auzi telefonul mai târziu în după-amiaza aceea și operatoarea îmi spuse că era o convorbire cu Chicago, m-am gândit o clipă că, în sfârșit, suna Daisy. Era însă o voce de bărbat, foarte ascuțită și depărtată.

— Slage aici...

— Da?

Numele îmi era necunoscut.

— A dracului încurcătură, nu? Ai primit telegrama mea?

— N-am primit nici o telegramă.

— Parke a dat de bucluc, îmi comunică el grăbit. L-au umflat tocmai când transmitea acțiunile. Primiseră o circulară de la New York cu numerele polițelor, chiar cu cinci minute înainte. Ce spui de asta? Ne putem aștepta la orice, mai ales în provincie...

— Alo, alo! l-am întrerupt nerăbdător. Stai nițel... nu e domnul Gatsby. Domnul Gatsby a murit.

La capătul celălalt al firului urmă o tăcere lungă, apoi o exclamație, apoi receptorul a fost trântit în furcă.

Cred că abia a treia zi sosi o telegramă dintr-un oraș din Minnesota, semnată Henry C. Gatz. Spunea numai că expeditorul pornește de îndată și ne ruga să amânăm înmormântarea până avea să sosească.

Era tatăl lui Gatsby, un bătrânel solemn, buimăcit, dezorientat, înfățișându-se în acea călduroasă zi de septembrie înfășurat de sus până jos într-un impermeabil lung, ieftin. Îi lăcrimau mereu ochii, de emoție, și când i-am luat din mâini valijoara și umbrela, începu să se tragă de bărbuța căruntă, rară, atât de convulsiv, încât numai cu mare dificultate am izbutit să-i scot pardesiul. Părea să fie în pragul unei crize de nervi, așa că l-am dus în salonul de muzică să se odihnească puțin, până aveam

să trimit pe cineva să-i aducă ceva de mâncare. Refuză însă să mănânce, iar paharul de lapte îi tremura atât de tare în mâini, încât i se vărsa mereu pe haină.

— Am văzut anunțul în ziarele din Chicago, spuse. A apărut în ziarele din Chicago. Am plecat de îndată.

— Nu știam cum să vă găsim.

Ochii lui, care păreau să nu înregistreze nimic, se mișcau fără încetare prin cameră.

— A fost un nebun. Trebuie să fi fost un nebun.

— Nu vreți puțină cafea? am insistat.

— Nu vreau nimic. M-am liniștit acum, dragă domnule...

— Carraway.

— Da, m-am liniștit acum. Unde e Jimmy?

L-am condus până în salonul unde era trupul fiului său și l-am lăsat singur acolo. Câțiva băiețași care se strecuraseră în curte urcaseră treptele de la intrare și priveau curioși în hol; când le-am spus cine venise, se îndepărtară cu regret.

După câteva clipe domnul Gatz ieși din salon, cu gura întredeschisă, puțin roșu la față, cu ochii lăcrimând picături răzlețe. Ajunsese la o vârstă când moartea nu mai constituie o surpriză tragică și acum, privind pentru prima dată în jur și înregistrând proporțiile și eleganța holului și camerele imense ce se deschideau de o parte și de alta, continuându-se în alte camere imense, în durerea lui începu să se amestece o mândrie respectuoasă. L-am dus într-un dormitor de la etaj și, în timp ce-și scotea haina și vesta, i-am comunicat că aranjamentele pentru înmormântare se amânaseră până la sosirea lui.

— Adevărul este că nu știam exact ce aveți de gând, domnule Gatsby.

— Gatz este numele meu.

— ...domnule Gatz. Mă gândeam că poate doriți să transportați corpul neînsuflăit în orașul dumneavoastră, în Vest.

Clătină din cap.

— Lui Jimmy i-a plăcut întotdeauna mai mult aici, la New York. Aici și-a făcut el un rost. Dumneata ai fost prieten cu băiatul meu, domnule...?

— Am fost prieteni foarte apropiați.

— Avea un viitor măreț înainte, știi asta. Era încă tânăr, însă avea multă minte aici.

Duse un deget la tâmplă. L-am aprobat tăcut.

— Dacă ar mai fi trăit, ar fi ajuns un om mare. Un om de talia lui James J. Hill. Ar fi contribuit mult la progresul țării.

— Foarte adevărat, am aprobat stânjenit.

Trase neîndemânatic de cuvertura brodată de pe pat, încercând s-o dea la o parte, și se întinse în cele din urmă țepăn – adormind pe dată.

În seara aceea îmi telefonă un bărbat în mod evident și profund speriat, care insistă să afle cine sunt, înainte de a-și declina identitatea.

— Carraway aici.

— A! rosti ușurat. Eu sunt, Klipspringer.

M-am simțit la rândul meu ușurat, căci părea că avea să mai fie un prieten pentru înmormântarea lui Gatsby. Preferasem să n-o anunț prin ziare ca să nu atrag o mulțime de străini curioși, încercând să invit doar câteva persoane – însă toate păreau să fie foarte greu de găsit.

— Serviciul divin e mâine, i-am spus. La ora trei, aici, acasă la el. Te-aș ruga să mai anunți și pe alți prieteni care doresc să vină.

— A, da, sigur, le spun, mă întrerupse grăbit. Evident, nu e prea probabil să întâlnesc pe cineva, dar le spun dacă-i văd.

Tonul pe care vorbea mă făcu deodată bănuitor.

— Dumneata vii, bineînțeles.

— Ei, am să încerc, în orice caz. Te-am sunat doar ca să...

— Stai nițel, l-am întrerupt repede. Cum adică ai să încerci?

— Chestia e că... Adevărul este că sunt invitat acum la o familie, în Greenwich, și mâine ar trebui să fiu aici. E un fel de picnic, ceva în genul ăsta. Bineînțeles că am să mă străduiesc să scap.

Am scos o exclamație disprețuitoare, nestăpânită, pe care el o auzise probabil, căci continuă cu nervozitate:

— Te-am sunat pentru că mi-a rămas acolo o pereche de pantofi. Aș fi vrut să te rog, dacă nu te deranjează prea tare, să mi-i trimiți, poate cu valetul. Sunt pantofi de tenis, știi, și mă încurcă tare că nu-i am la mine. Adresa mea este la familia B.F....

N-am mai auzit restul numelui, căci trântisem telefonul în furcă.

După aceea am început să mă simt oarecum rușinat pentru Gatsby – un altul căruia i-am telefonat îmi dăduse să înțeleg că Gatsby găsisese ceea ce căutase. De fapt fusese vina mea, pentru că omul în chestiune era unul dintre cei care se arătaseră întotdeauna dispuși să vorbească sarcastic despre băuturile alcoolice din casa lui Gatsby și ar fi trebuit să-mi dau seama că nu era cazul să-l chem.

În dimineața înmormântării m-am dus la New York, să-l caut pe Meyer Wolfsheim; ajunseseam la concluzia că altfel nu pot da de el. Ușa pe care am deschis-o după indicațiile băiatului de la lift purta o tăbliță cu inscripția: „The Swastika Holding Company“ și la început am avut impresia că nu era nimeni înăuntru. După ce am strigat însă de vreo câteva ori „Hei!“, am auzit o discuție agitată într-o cameră din fund și curând o femeie drăguță, evident evreică, își făcu apariția, scrutându-mă cu ochi negri, ostili.

— Nu e nimeni aici, îmi spuse. Domnul Wolfsheim e plecat la Chicago.

Prima parte a acestei afirmații era în mod evident neadevărată, căci din camera cealaltă începu să se audă cineva lipsit de ureche muzicală care fluiera *Rozariul*.

— Spune-i, te rog, că domnul Carraway dorește să-i vorbească.

— Doar nu pot să-l aduc îndărăt de la Chicago, dumneata ce crezi?

În momentul acela o voce, pe care am recunoscut-o ca fiind sigur a lui Wolfsheim, strigă din camera cealaltă:

— Stela!

— Lăsați numele, acolo, pe carnetul acela, adăugă ea grăbită. I-l dau eu când se întoarce.

— Dar știi foarte bine că e aici.

Făcu un pas spre mine și începu să-și treacă cu un gest mașinal, energic și indignat, mâinile în sus și în jos de-a lungul șoldurilor.

— Dumneavoastră,ăștia tineri, credeți că puteți intra oriunde, când aveți chef, mă certă ea sever. Personal, m-am săturat de-alde dumneavoastră. Dacă-ți spun că e la Chicago, înseamnă că e la ChiCAgo.

Am menționat atunci numele lui Gatsby.

— A... așa – mă privi iarăși de sus până jos. Vreți să... Cum spuneți că vă numiți?

Dispăru. În clipa următoare Meyer Wolfsheim își făcu o apariție solemnă în prag, întinzând spre mine amândouă brațele. Mă trase după el în biroul din fund, remarcând cu o voce pătrunsă de solemnitate că era un ceas greu pentru noi toți și-mi oferî o țigară.

— Îmi tot revine în minte ziua când l-am cunoscut, îmi spuse. Era tânăr maior, abia eliberat din armată și cu pieptul acoperit de medaliile și decorațiile pe care le câștigase pe câmpul de luptă. Săracul, era atât de strâmtorât, încât trebuia să poarte în continuare uniforma, căci nu avea cu ce să-și cumpere haine civile. Prima dată când am dat cu ochii de el a fost în sala de biliard de la Winebrenner, pe 43rd Street, venise să caute de lucru. Nu mâncase nimic de vreo două zile. „Hai cu mine să mâncăm ceva“, i-am spus. A mâncat de peste patru dolari în mai puțin de o jumătate de oră.

— Dumneata l-ai ajutat să-și înceapă afacerile? l-am întrebat.

— L-am ajutat? Eu l-am făcut om.

— A!

— L-am ridicat de jos de tot, de-a dreptul din stradă. Mi-am dat seama din primul moment că e un tânăr prezentabil, că poate să facă cea mai bună impresie, și când mi-a spus că fusese la Oggsford, am înțeles că e exact tipul de care aveam nevoie. Întâi l-am înscris în Legiunea Americană și acolo a făcut treabă bună de la început. Știu că a aranjat o chestie pentru un client al meu, undeva în Albany. Noi am lucrat întotdeauna împreună, ne-am înțeles – și zicând acestea ridică spre

mine două degete grăsuțe – întotdeauna am lucrat mână-n mână.

Mă întrebam în sinea mea dacă tot împreună aranjaseră și meciurile din World's Series, în 1919.

— Acum e mort, am spus după o pauză. Dumneata ai fost prietenul lui cel mai apropiat, așa că sunt convins că vrei să vii la înmormântare, astăzi după-amiază.

— Aș vrea să vin.

— Tocmai. Vino atunci.

Părul care-i răsărea din nări tremură ușor în timp ce clătina din cap cu ochii umezi de lacrimi.

— Nu pot... nu-mi pot permite să fiu amestecat în asta, spuse.

— Nu mai ai în ce să fi amestecat. S-a terminat totul.

— Când e vorba de un om care a fost lichidat, nu-mi place să fiu amestecat în nici un fel. Mă țin deoparte. Când eram tânăr, era altceva, dacă-mi murea vreun prieten, în orice împrejurare, rămâneam alături de el până la capăt. Ai putea crede că sunt un sentimental, dar să știi că-ți vorbesc sincer, rămâneam alături până la capăt.

Am înțeles că, dintr-un motiv sau altul, era hotărât să nu vină. M-am ridicat în picioare.

— Dumneata ai studii universitare? mă întrebă el brusc.

O clipă m-am gândit că avea, poate, să-mi propună vreo afacere, dar se mulțumi să dea din cap și să-mi strângă mâna.

— Trebuie să învățăm să ne dovedim prietenia pentru cineva câtă vreme e în viață, și nu după moarte, îmi sugeră el. După ce s-a curățat, eu zic să-l lăsăm în pace.

Când am ieșit din blocul în care era biroul, cerul se întunecase complet și în drum spre West Egg începu să

burnițeze. După ce mi-am schimbat hainele, am traversat pajiștea spre vila lui Gatsby, unde l-am găsit pe domnul Gatz plimbându-se agitat în sus și-n jos prin hol. Mândria pe care o simțea pentru fiul său, pentru proprietatea și realizările acestuia creștea mereu, și de data aceasta avea încă ceva nou să-mi arate.

— Jimmy mi-a trimis mai demult fotografia asta. Ia privește.

O scoase din portvizit cu degete tremurătoare. Era o fotografie a vilei, o poză cu colțurile îndoite și murdărite de trecerea prin prea multe mâini. Îmi arăta fiecare detaliu cu degetul tremurător de o agitație febrilă – „ia uită-te și aici!“ – pândindu-mă apoi să-mi vadă admirația în priviri. Cred că o arătase atât de des și la atât de multă lume, încât ajunsese mai reală pentru el decât însăși vila unde se găsea acum.

— Jimmy mi-a trimis-o. După părerea mea, este o fotografie grozavă. Se văd foarte bine toate detaliile.

— Da, foarte bine. Spuneți-mi, l-ați mai văzut în ultima vreme?

— A venit să mă viziteze acum doi ani, când mi-a cumpărat casa în care stau acum. Evident, când a fugit de acasă ne-am certat, însă acum înțeleg că a avut motivele lui s-o facă. Simțea că are un viitor mare în față. Și de când a început să reușească în viață, s-a arătat foarte generos față de mine.

Nu-i venea să se despartă de fotografie. Apoi o puse la loc în portvizit și scoase din buzunar o carte veche, mult răsfoită, cu un titlu cu litere colorate: *Hopalong Cassidy*.

— Uite, asta e o carte de-a lui, de pe vremea când era mic. Ia privește aici.

O deschise la ultima pagină și o întoarse spre mine să văd. Pe ultima pagină albă scria cu litere de tipar cuvântul: PROGRAM și data: 12 septembrie 1906. Și apoi, dedesubt:

Deșteptarea 6.00 a.m.
Haltere, cățărări. 6.15-6.30 a.m.
Studiu: electricitatea etc. 7.15-8.15 a.m.
Lucru 8.30-4.30 p.m.
Baseball și sport. 4.30-5.00 p.m.
Exerciții de elocință, cum să mă comport
în societate etc. 5.00-6.00 p.m.
Studiu despre invenții utile 7.00-9.00 p.m.

HOTĂRÂRI DE ORDIN GENERAL

- Să nu-mi mai pierd vremea la Shafers sau la (un nume indescifrabil)
 - Să nu mai fumez, să nu mai mestec tutun
 - Baie o dată la două zile
 - Să citesc o carte sau o revistă utilă pe săptămână
 - Să economisesc 5 dolari (tăiat) 3 dolari pe săptămână
 - Să mă port mai frumos cu părinții
- Am dat peste cartea asta din întâmplare, îmi spusese bătrânul. Vezi ce fel de băiat era, nu?
- Da.
- Jimmy avea un viitor de aur. Întotdeauna lua hotărâri bune de felul acesta. Ai băgat de seamă cum proceda ca să-și lărgească sfera de cunoștințe? În chestia asta a fost întotdeauna grozav. Țin minte, odată mi-a spus că mănânc ca un porc și știu că l-am bătut pentru asta.

Nu se putea hotărî să închidă cartea, citea mereu câte un paragraf cu voce tare și pe urmă mă privea repede, încordat. Cred că se aștepta să mă vadă copiind programul acesta pentru uzul meu personal.

Puțin înainte de ora trei sosi pastorul luteran de la Flushing și, fără voia mea, am început să privesc pe fe-reastră după alte automobile. La fel ca și tatăl lui Gatsby. Apoi, pe măsură ce vremea trecea și servitorii se strân-geau în hol așteptând, bătrânul începu să clipească tot mai îngrijorat și să vorbească nesigur, înfricoșat parcă, despre ploaie. Pastorul își privi de câteva ori ceasul, ast-fel că în cele din urmă l-am tras la o parte și l-am rugat să mai aștepte o jumătate de oră. Inutil însă. N-a venit nimeni.

Pe la ora cinci, procesiunea noastră de trei automobile ajunse la cimitir și se opri, în ploaia mărunță, în dreptul porții – întâi dricul, o mașină oribilă, neagră și udă, apoi domnul Gatz cu pastorul și cu mine în limuzină și, ceva mai în spate, în duba de alimente a lui Gatsby, patru sau cinci servitori și poștașul din West Egg, toți uzi până la piele. Pe când traversam aleile cimitirului, am auzit o mașină oprindu-se afară și apoi pașii cuiva care alerga prin băltoace. Am întors capul. Era bărbatul cu ochelari imenși ce-i făceau ochii de bufniță, pe care-l găsisem minunându-se de biblioteca din vila lui Gatsby, plină cu cărți veritabile, într-o seară cu vreo trei luni în urmă.

De atunci nu-l mai întâlnisem. Nu știu nici azi cum a aflat despre înmormântare, nici cum se numea. Ploaia îi șiroia pe sticlele ochelarilor, și îi scoase ca să-i ștergă cu batista când ne oprirăm lângă pânza de cort care aco-pera groapa și pe care acum o trăseseră la o parte.

În clipa aceea am încercat să mă gândesc un moment la Gatsby, dar mi se părea teribil de departe și mi-am amintit, fără resentimente, doar că Daisy nu trimisese nici un mesaj, nici o floare. Am auzit pe cineva murmurând: „Bindecuvântați fie cei morți peste care picură ploaia“, apoi omul cu ochelari de bufniță spuse „Amin“ cu o voce gravă.

Ne-am împărășiat repede alergând prin ploaie înapoi spre mașini. Ochi-de-bufniță mi se adresă chiar când ajunserăm lângă poarta cimitirului.

— N-am putut veni acasă, îmi spuse.

— Nimeni n-a putut veni.

— Nu mai spune! și mă privi cu gura căscată. Ce Dumnezeu, veneau cu sutele.

Își scoase ochelarii și-i șterse din nou, și pe partea exterioară a lentilelor, și pe cea interioară.

— Biet ticălos, adăugă.

Printre amintirile care mi-au rămas mai vii sunt seările când mă înapoiam în vacanță de la școală, și mai târziu de la colegiu, în ajunul Crăciunului, în orașelul meu de provincie din Vest. Aceia dintre noi care mergeam mai departe de Chicago ne strângeam în gara veche, prost luminată, seara pe la orele șase, însoțiți de câțiva prieteni din Chicago care începuseră deja să se înstrăineze de noi, preocupați de propriile lor pregătiri de sărbători, sosiți doar să ne spună în grabă la revedere. Îmi amintesc de mantourile de blană ale fetelor, de aburul respirațiilor, de conversațiile precipitate, de mâinile care schițau saluturi când dădeam cu ochii de cunoștințe vechi, de schimburile de invitații: „Vă duceți la Ordway? La Hersey? La Scultz?“, de felul în care strângeam în

mâinile înmănușate biletele de tren lungi, verzi. Și, în cele din urmă, de vagoanele galbene, murdare, ale Cărilor Ferate din Chicago, Milwaukee și St. Paul, luminate și cu un aer sărbătoresc ca de Crăciun, care așteptau, pe șine, de partea cealaltă a peronului.

Pe când ne îndepărtam în noaptea de iarnă, zăpada adevărată, zăpada pe care o cunoșteam din copilărie, începea să se întindă în jurul nostru scânteind pe ferestrele vagonului, iar luminile gălbui ale gărilor mici din Wisconsin alunecau pe lângă noi și aerul întreg se umplea de un fel de neliniște, de o așteptare vie, aproape cu neputință de suportat. Îmi amintesc cum respiram adânc pe când traversam culoarele vagoanelor întorcându-ne de la vagonul restaurant, conștienți deodată, cu o forță de neexprimat, de felul în care, într-un singur ceas ciudat, comunicam cu această regiune, cu aceste câmpii, înainte de a ne întoarce pentru un timp în mijlocul lor.

Aceasta este pentru mine Vestul Mijlociu – nu câmpiile de grâne, nici preriile, nici orașele izolate, cu case cu acoperișuri țuguiate, pe străzile cărora întâlnești oameni înalți, cu aspect nordic, ci entuziasmul care mă înfiora în tinerețe, când mă întorceam spre casă cu trenul, și lumina felinarelor de pe străzi, și zurgălăii săniilor în întunericul înghețat, umbrele pomilor și ghirlandelor de Crăciun în dreptunghiurile de lumină pe care le proiectau ferestrele în zăpadă. Aparțin acestor ținuturi, atmosferei solemne în care trăiam în iernile lungi de atunci, stăpânit încă de mândria pe care o resimțeam de a face parte din casa Carraway, într-un oraș unde caselor li se spune de zeci de ani după numele familiilor. Și acum abia, la sfârșit, înțeleg că tot ce-am spus până aici este o poveste despre aceste ținuturi din

Vest – Tom și Gatsby, Daisy și Jordan, eu însumi suntem cu toții oameni ai Vestului și probabil că toți avem o deficiență comună care, fără să ne dăm seama, ne-a împiedicat să ne adaptăm la viața din ținuturile de Răsărit.

Chiar în momentele în care aceste ținuturi civilizate din Est m-au atras mai mult, chiar atunci când eram conștient de superioritatea acestei civilizații asupra orașelor adormite, apatice, plictisite de dincolo de Ohio, închistate în atmosfera lor de bârfe interminabile de care nu erau scutiți decât copiii și bătrânii – chiar și atunci Coasta de Est a Statelor Unite mi-a dat senzația unui univers deformat. West Egg, mai ales, mi se pare și acum o fărâmə dintr-un vis fantastic. Cartierul acesta a rămas pentru mine ca o scenă nocturnă dintr-o pânză de El Greco: un mănunchi de vreo sută de case, convenționale și în același timp grotești, chircite sub un cer posomorât, apăsător, pe care se înalță o lună mată. În prim-plan, pe trotuar, patru bărbați, solemn, în haine de seară, înaintează purtând o targă pe care zace o femeie beată într-o rochie lungă, albă, de seară. Brațul i se leagănă atârând într-o parte a tării scânteind de bijuterii înghețate. Și cei patru bărbați intră gravi într-o casă, alta decât cea pe care o caută. Nimeni nu știe cine este femeia și nimănui nu-i pasă.

După moartea lui Gatsby, Estul a rămas, pentru mine, bântuit de asemenea imagini, care l-au deformat dincolo de puterile mele de a-l mai vedea așa cum este în realitate. De aceea, într-o după-amiază, când fumul albăstrui al focului de frunze uscate se înalță spre cer și vântul îngheța rufele întinse la zvântat pe frânghii, m-am hotărât să mă întorc acasă.

Înainte de a pleca însă, mai trebuia să fac ceva, un lucru neplăcut la care ar fi fost poate mai bine să renunț, însă voiam să-mi las în ordine toate afacerile, să nu mă mai încred în curgerea indiferentă, uneori avantajoasă pentru noi, a timpului, să nu mai aștept ca timpul să împingă la o parte resturile propriului meu trecut. M-am întâlnit cu Jordan Baker și am stat un timp de vorbă despre ceea ce se întâmplase cu noi doi, despre ceea ce mi se întâmplase apoi mie – și, în timp ce vorbeam, mă asculta tăcută, nemișcată, dreaptă pe scaunul cu spetează înaltă.

Era în costum de golf – avea după aceea o partidă și, mi-aduc aminte, îmi spuneam că seamănă cu o ilustrație de carte, așa cum stătea cu bărbia ridicată aproape sfidător, cu părul de culoarea frunzelor de toamnă, cu fața de aceeași nuanță arămie ca și mânușa fără degete uitată pe genunchi. Când am terminat ce avusesem de spus, îmi comunică fără comentarii că se logodise. N-am crezut-o, deși știam că existau bărbați care s-ar fi căsătorit cu ea la un singur semn, dar m-am prefăcut surprins. O clipă m-am întrebat dacă nu făceam o greșală, pe urmă am rețrăit în minte întreaga întâmplare și m-am ridicat să-mi iau rămas-bun.

— Și cu toate astea, să știi că tu ai fost cel care m-a respins, îmi spuse Jordan pe neașteptate. În ziua aceea, la telefon, m-ai respins cu brutalitate. Acum nu mai simt nimic pentru tine, însă atunci a fost o experiență cu totul nouă pentru mine și un timp am fost complet dezorientată.

Ne-am strâns mâna.

— A, și mai ții minte, adăugă ea, mai ții minte ce mi-ai spus o dată despre felul cum conduc mașina?

— Să-ți spun drept... parcă nu.

— Mi-ai spus că un om care nu știe să conducă e în siguranță până întâlnește un alt om care nu știe nici el. Așa și cu mine, am dat și eu de unul care nu știe, nu crezi? Vreau să spun că am pierdut pentru că nu mi-am dat seama că mă înșelam. Mi-am închipuit că ești un om onest, sincer. Credeam că în asta stă mândria ta ascunsă.

— Am treizeci de ani, i-am răspuns. Am trecut cu cinci ani de vârsta când mă mai puteam minți singur, spunându-mi că asta e onoarea.

Nu mi-a răspuns. Iritat, pe jumătate încă îndrăgostit de ea și regretând teribil totul, i-am întors spatele și m-am îndepărtat.

Târziu toamna, spre sfârșitul lui octombrie, l-am întâlnit într-o după-amiază pe Tom Buchanan. Trecea în fața mea pe Fifth Avenue, cu mersul lui caracteristic, ca și cum ar fi vrut să respingă orice contact, întorcând capul brusc într-o parte și-n alta, după privirile lui neliniștite. Mergeam mai încet ca să evit să-l ajung, dar se opri să privească atent în vitrina unui bijutier. Mă descoperi deodată și se întoarse spre mine, întinzându-mi mâna.

— Ce-i cu tine, Nick? Ce, nu vrei să mai dai mâna cu mine?

— Nu vreau. Știi ce părere am despre tine.

— Ești nebun, Nick, spuse repede, ai înnebunit de tot. Nu înțeleg ce-i cu tine.

— Tom, l-am întrebat, ce i-ai spus tu exact lui Wilson în după-amiaza aceea?

Mă privi fără să-mi răspundă și am înțeles că ghicisem ce se petrecuse în acele câteva ceasuri în care nu se știa ce mai făcuse Wilson. Mă și întorsesem să mă îndepărtez, când veni după mine și mă apucă de braț.

— I-am spus adevărul, zise. A venit la mine acasă pe când ne pregăteam să plecăm și, când valetul i-a spus că nu suntem acolo, a încercat să intre cu forța. Era nebun, nebun de-a binelea, și m-ar fi omorât dacă nu i-aș fi spus cine era proprietarul mașinii. Tot timpul cât a fost la mine-n casă a stat cu mâna pe pistolul din buzunarul hainei...

Se întrerupse o clipă și apoi continuă sfidător:

— Și ce dacă i-am spus? Tipul ăla n-a primit decât ce-a meritat. Ți-a aruncat praf în ochi și ție, tot așa cum a amăgit-o și pe Daisy. În realitate era o brută. A trecut cu mașina peste Myrtle ca peste un câine și nici măcar n-a oprit.

Nu-i puteam răspunde nimic altceva decât simplul fapt, pe care nu mă puteam convinge să-l spun, că ce susținea el nu era adevărat.

— Și dacă crezi cumva că n-am suferit destul și eu... Ascultă, când m-am dus să închid apartamentul din oraș și-am dat cu ochii de blestemata aia de cutie cu biscuiți pentru cățel, acolo, pe pervazul ferestrei, m-am așezat și am plâns ca un copil. Dumnezeuule, a fost groaznic, groaznic...

Nu-l puteam ierta, nu mă puteam convinge să-l găsesc simpatic, dar înțelegeam că ceea ce făcuse era pentru el pe de-a-ntregul justificat. Fusese un gest neglijent, superficial, confuz. Erau niște oameni superficiali, și el, și Daisy erau în stare să zdrobească lucruri și oameni din jurul lor, pentru ca apoi să se retragă la adăpostul banilor și al superficialității indolente care îi unea și să-i lase pe ceilalți să îndrepte răul pe care-l făcuseră...

Până la urmă i-am strâns mâna; mi s-a părut deodată o prostie să refuz s-o fac, însă aveam senzația că stau de

vorbă cu un copil. A intrat în magazinul de bijuterii să cumpere poate un colier de perle – sau poate doar o pereche de butoni pentru manșete – cu totul străin de scrupulele și prejudecățile mele de provincial.

Când am plecat, vila lui Gatsby era încă pustie; iarba crescuse și pe pajiștea lui, tot atât de sălbatică ca și pe cea a casei mele. Știu că unul dintre șoferii de taxi din localitate nu trecea niciodată prin fața vilei lui Gatsby fără să oprească o clipă și să arate cu degetul spre casă: probabil că el fusese cel care-i condusesse pe Daisy și pe Gatsby spre East Egg în noaptea accidentului, și probabil că inventase o întreagă poveste senzațională din toată această chestie. Nu voiam s-o aud și-l evitam întotdeauna când coboram în gară.

Serile de sâmbătă mi le petreceam la New York, pentru că amintirea petrecerilor lui scânteietoare îmi era încă atât de vie, încât mi s-ar fi părut că aud muzica și râsetele răzbătând fără încetare dinspre grădina lui, mașinile venind și plecând pe aleea din fața casei. Într-o noapte am auzit cu adevărat un automobil și i-am văzut farurile luminând o clipă treptele ușii de la intrare. N-am ieșit să întreb. Probabil că era vreun oaspete întârziat, care fusese plecat în cine știe ce colț al pământului și nu știa că petrecerea se terminase.

În ultima noapte pe care am petrecut-o acolo, când bagajele îmi erau strânse și îmi vândusem automobilul băcanului, am mai traversat o dată pajiștea să arunc o ultimă privire spre arătarea aceea uriașă, incoerentă, care încercase, fără a izbuti, să fie o casă. Pe treptele albe se putea citi limpede în lumina lunii un cuvânt obscen, mângălit cu o bucată de cărămidă de vreun ștregar, și știu că l-am șters cu talpa pantofului. M-am îndreptat apoi spre plajă și m-am întins pe nisip.

Cele mai multe dintre proprietățile cu ieșire la plajă erau acum închise și pe toată coasta nu se mai vedeau aproape deloc lumini, în afară de sclipirea mișcătoare a feribotului care traversa strâmtoarea. Și, pe când luna se înălța încet spre cer, toate construcțiile acestea de cărămidă începură să se topească, până când, treptat, am avut senzația că mă aflu pe străvechea insulă ce se deschisese odinioară din ocean ca o floare în fața navigatorilor olandezi – ca sânul tânăr acoperit de verdeață al Lumii Noi. Copacii aceștia acum dispăruți, copacii pe care-i tăiaseră ca să facă loc vilei lui Gatsby, fremătaseră odinioară în șoapte stranii în fața unuia dintre ultimele și cele mai mărețe visuri omenesti; o clipă trecătoare, vrăjită, omul trebuie să-și fi ținut respirația în fața acestui continent nebănuț, împins fără voia lui într-o uimire necunoscută pe care nici n-o înțelegea și nici n-o dorise, față-n față pentru ultima dată în istorie cu ceva care se mai putea măsura cu capacitatea sa de a simți miracolul.

Și pe când stăteam întins acolo gândindu-mă la acea lume străveche, necunoscută, mi-am amintit de uimirea copilărească a lui Gatsby când identificase pentru întâia dată lumina verzuie de pe promontoriul vilei unde locuia Daisy. Străbătuse un drum lung până la această pajiște albăstrie și, probabil, visul i se păruse atunci atât de aproape, atât de tangibil, încât nu-i venise să creadă că nu l-ar fi putut atinge dacă și-ar fi întins brațul. Nu înțelesese, desigur, că visul rămăsese cu mult în urmă, undeva departe, în întunecimea imensă de dincolo de oraș, unde câmpiile necunoscute ale acestei țări nesfârșite se întindeau sub cerul nopții.

Gatsby crezuse până la urmă în luminița aceea verzuie, într-un viitor fremătător, care se îndepărtează însă

cu fiecu an în fauta noastră. Ne-a scăpat o dată, dar ce importanuta are... mâine o să fugim mai repede, ne vom întinde brautele mai departe... Și tot așa, până într-o dimineauta...

Și tot așa, trecem de la o zi la alta, bărci împinse de curent, împinse fără încetare, tot mai înăpoi, în trecut.

Cuprins

Prefață	5
Capitolul I	17
Capitolul II	41
Capitolul III	58
Capitolul IV	82
Capitolul V	105
Capitolul VI	123
Capitolul VII	141
Capitolul VIII	179
Capitolul IX	199